

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ DÜZCE
ŞER'İYYE SİCİLİ
(METİN VE TAHLİL)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra DİK

**Düzce
Ağustos, 2022**

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ DÜZCE
ŞER'İYYE SİCİLİ
(METİN VE TAHLİL)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra DİK

Danışman: Prof. Dr. Ali ERTUĞRUL

Düzce
Ağustos, 2022

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalında oy birliği ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Ali ERTUĞRUL (İmza)

Üye Doç. Dr. Fırat YAŞA (İmza)

Üye Doç. Dr. Mehmet Salih ERKEK (İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

31/08/2022

Prof. Dr. Zafer AKBAŞ

Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

31/08/2022

(İmza)

Kübra DİK

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimimde ve bu tezin hazırlanmasında gösterdiği her türlü destek ve yardımdan dolayı çok değerli hocam Prof. Dr. Ali Ertuğrul'a en içten dileklerle teşekkür ederim.

Bu çalışma boyunca yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve çalışma arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

31/08/2022

Kübra DİK

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI	III
BEYAN	IV
TEŞEKKÜR	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
GİRİŞ	1
1) Araştırmanın Konusu	2
2) Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
3) Araştırmanın Yöntemi.....	3
4) Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	3
5) Araştırmayla İlgili Literatür	4
a) Şer'iyye Sicilleri	4
b) Düzce Şer'iyye Sicilleri	8
c) 1165 Numaralı Düzce Şer'iyye Sicili	11

BİRİNCİ BÖLÜM

1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ ŞER'İYYE SİCİLİ'NE GÖRE DÜZCE'DE İDARİ YAPI, SOSYAL VE İKTİSADİ HAYAT

1.1. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de İdarî Yapı	15
1.2. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de Sosyal Hayat.....	28
1.2.1. 1165 Numaralı Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de Sosyal Statü İfade Eden Unvanlar, Lakaplar ve Meslekler.....	28
1.2.2. 1165 Numaralı Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de İsimler	37
1.2.3. 1165 Numaralı Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de Aile Hayatı.....	43
1.2.4. 1165 Numaralı Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de Etnik ve Dinî Yapı.....	54
1.3. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyye Sicili'ne Göre Düzce'de İktisadî Hayat	60
1.4. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Düzce Şer'iyye Sicili'nin Sadeleştirilmiş Metni	68

İKİNCİ BÖLÜM**1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ DÜZCE ŞER'İYYE SİCİLİNİN
METNİ**

[1) Miras Davası]	103
[2) Miras Davası]	105
[3) Boşanma ve Nafaka Davası]	106
[4) Vekil Tayini]	107
[5) Vekil Tayini Davası]	108
[6) Boşanma ve Nafaka Davası]	109
[7) Vekil Tayini Davası]	110
[8) Mehir ve Miras Hissesi Davası]	111
[9) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası].....	113
[10) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası].....	114
[11) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası].....	115
[12) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası].....	116
[13) Satış İçin Vekil Tayini Davası]	117
[14) Nafaka, Nikâh ve Alacak Davası İçin Vekil Tayini Davası].....	118
[15) Boşanma Davası].....	119
[16) Mehrin Tahsili Davası].....	120
[17) Vekil Tayini Davası]	121
[18) Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava]	122
[19) Miras Davası]	123
[20) Karısının Eve Dönmesi ve Alacak Davası]	125
[21) Satış İçin Vekil Tayini Davası]	126
[22) Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava]	127
[23) Miras Davası]	128
[24) Emlak ve Arazide Olan Hissenin Alınması İçin Açılan Dava]	129
[25) Alacak Davası]	130
[26) Haciz Davası]	131
[27) Emlak ve Arazi Satışı Davası].....	132
[28) Alacak Davası]	133
[29) Nafaka Davası]	134
[30) Alacak Davası]	135
[31) Kocaya İtaat Davası]	136
[32) Başkası Tarafından El Konulan Hayvanların Geri Alınması Davası]	137
[33) Vekil Tayini Davası]	138
[34) Miras Davası]	139
[35) Arazi, Ev ve Hayvanların Geri Alınması Davası]	140

[36) Nikah Davası].....	141
[37) Fazla Faiz Alınması Davası]	142
[38) Alacak Davası]	143
[39) Alacak Davası]	144
[40) Alacak Davası]	145
[41) Arazi Davası].....	146
[42) Kayıp Hayvanların Geri Alınması Davası]	147
[43) Miras Davası]	148
[44) Vekil Tayini Davası]	149
[45) Miras Davası]	150
[46) Nikâh Davası].....	151
[47) Boşanma Davası].....	152
[48) Boşanma Davası].....	153
[49) Nikâh ve Nafaka Davası]	154
[50) Miras ve Alacak Davası]	155
[51) Kadının Kocasına İtaat Etmesi Hakkında Açılan Dava]	156
[52) Nikâh ve Kocaya İtaat Davası].....	156
[53) Vekil Tayini Davası]	157
[54) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava]	158
[55) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava]	159
[56) Vekil Tayini Davası]	160
[57) Nikâh Davası].....	161
[58) Satış Davası].....	162
[59) Satışın Doğru Olup Olmadığının Bildirilmesi]	163
[60) Miras Davası]	164
[61) Alacak Davası]	165
[62) Vekâlet Hüccesi Verilmesi].....	166
SONUÇ	168
KAYNAKLAR	171
EK: 1165 NUMARALI DÜZCE ŞER'İYYE SİCİLİ TIPKI BASIMI	175

TABLolar LİSTESİ

- TABLO 1. Düzce Şer'iyeye Sicillerine Ait Katalog Bilgilerini Gösterir Tablo
- TABLO 2. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davaların Tarihlerini Gösterir Tablo
- TABLO 3. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davaların Konularına Göre Tasnifi
- TABLO 4. Sicilde Geçen Düzce Dışındaki Mahalle İsimleri
- TABLO 5. Sicilde Geçen Düzce Dışındaki Karye (Köy) İsimleri
- TABLO 6. Düzce Merkeze Bağlı Mahalle İsimlerini Gösterir Tablo
- TABLO 7. Düzce Şer'iyeye Sicilinde Geçen Merkeze Bağlı Karye (Köy) İsimleri ile Bugünkü Adlarını Gösterir Tablo
- TABLO 8. Düzce Kazası Akçayşehir Nahiyesine Bağlı Karye (Köy) İsimleri ile Bugünkü Adlarını Gösterir Tablo
- TABLO 9. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Geçen Unvanlar
- TABLO 10. Dinî İçerikli Lakaplar
- TABLO 11. Mesleklerle İlgili Lakaplar
- TABLO 12. Kötü Anlamalı Lakaplar
- TABLO 13. Şehir/Yerleşim Birimiyle İlgili Lakaplar
- TABLO 14. Etnik Kökenle İlgili Lakaplar
- TABLO 15. Oğlu ve Zâde ile Kurulan Lakaplar
- TABLO 16. Diğer Lakaplar
- TABLO 17. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Geçen Erkek İsimleri
- TABLO 18. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Geçen Rum ve Katolik Ermeni İsimleri
- TABLO 19. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Geçen Kadın İsimleri
- TABLO 20. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Nikâhlar Esnasında Belirlenmiş Mehir Miktarları
- TABLO 21. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davalarda Geçen Mülkler ve Fiyat Değerlemesini Gösterir Tablo
- TABLO 22. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davalarda Geçen Hayvan Türleri ve Fiyat Değerlemesini Gösterir Tablo
- TABLO 23. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davalarda Geçen Para ve Altın Çeşitleri

ÖZET

1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ DÜZCE ŞER'İYYE ŞER'İYYE SİCİLİ (METİN VE TAHLİL)

DİK, Kübra

Yüksek Lisans, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali ERTUĞRUL

Ağustos 2022, XI + 211 Sayfa

Osmanlı hukuk sistemine kendine has özellik kazandıran yargı teşkilatının başında şer'iyeye mahkemeleri gelir. Merkezde ve taşrada adaleti sağlamak için hukukî olarak padişahın vekâletiyle kadılar ve onların yardımcıları nâibler görevlendirilmişlerdir. Kadıların görevleri sırasında tuttuğu *Sicil* adı verilen defterler birinci el kaynak niteliği taşımakta, aynı zamanda Osmanlı aile, toplum, ekonomi ve hukuk hayatı hakkında bizlere önemli bilgiler sunmaktadırlar. Bu hukukî metinler ayrıca dönemin ve ait olduğu şehrin tarihine ışık tutmaktadırlar.

Düzce kazasına ait Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda 33 adet şer'iyeye sicili mevcuttur. 1885-1908 yıllarını kapsayan bu sicillerden daha önce yalnızca 1153 numaralı 1895 yılına ait Sicil çalışılmıştır. İkinci çalışma ise 1165 numaralı 1318-1319/1901-1902 tarihli Sicil üzerine tarafımızca yapılan bu çeviri yazı ve değerlendirmedir. Takriben bir senelik zaman dilimini kapsayan bu Sicil içerisinde 64 dava kayıtlıdır. Sicil'in son sayfalarında da kadıya ait birkaç not mevcuttur. Sicil'de geçen davalar çeşitli konularla ilgiliyse de kadı nâibi genellikle aile hukukuyla ilgili davalara bakmıştır. Nitekim dava konularını ekseriyetle miras, nikâh, boşanma, nafaka ve alacak ile ilgili meseleler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şer'iyeye Mahkemeleri, 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili, Dava, Hukuk, Toplum.

ABSTRACT**DUZCE SHARI'A REGISTRY NUMBERED 1165 DATED 1318-1319/1901-1902
(TEXT AND ANALYSIS)****DİK, Kübra****Master's Degree, Department of History****Thesis Advisor: Prof. Dr. Ali ERTUĞRUL****August 2022, XI + 211 Pages**

Shari'a courts are at the forefront of the judicial organization that gave the Ottoman legal system its unique feature. In order to ensure justice in the center and in the provinces, kadis and their deputies were appointed by the sultan's power of attorney. The registers, which are kept by the kadis during their duty, are a primary source, and also provide us with important information about the Ottoman family, society, economy and legal life. These legal texts also shed light on the history of the period and the city to which it belongs.

There are 33 shari'a registries in the State Archives Presidency of Düzce country. Only the Registry no. 1153 for the year 1895 of these Registries covering the years 1885-1908, was studied. The second one is this work, which was transcribed and evaluated by us, numbered 1165 and dated 1318-1319/1901-1902. This notebook, which covers a period of about one year, contains 64 cases. There are a few notes by kadis on the last pages of the notebook. There is a wide variety of subjects in the cases mentioned in the registry, but the vice-regent generally dealt with cases related to family law. Inheritance cases, marriage, divorce, alimony and claims related cases constitute the most recent case records.

Keywords: Shari'a courts, Duzce shari'a register no. 1165, Case, Law, Society.

GİRİŞ

Düzce yöresi tarih boyunca birçok kavmin ve devletin istilasına maruz kalmış ve birçok devlete ev sahipliği yapmıştır. Yörede Frig, Lidya, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının izlerini görmek mümkündür. Düzce yöresi Osman Bey döneminde oğlu Orhan Gazi komutasında bölgeye gelen Konur Alp Gazi'nin eliyle 1323'te Osmanlı idaresi altına girmiştir. Bu sebeple yöre, Konur Alp'in 1328'deki vefatına dek yurtluk olarak uhdesine verilmiş, ölümünden sonra da Konrapa olarak anılmıştır.¹

Osmanlı idaresinin başından itibaren Bolu sancağına bağlı olarak varlığını sürdüren Düzce ve yöresi, Bolu ile Kocaeli sancakları arasında bir geçiş ve menzil güzergâhı olarak önemini korumuştur.² 16. yüzyılda ovanın ortasında bir pazar yeri olarak kurulan Düzce Pazar, çevredeki köyler için daha rahat ulaşılabilir olması ve yol güzergâhı üzerinde bulunması gibi etmenlerle büyümeye başlamış ve yakınındaki antik Üskübü kasabasıyla yarışır hale gelmiştir.³ 19. yüzyılın ortalarından itibaren yaşanan göçler sırasında Düzce, göçmenler için önemli bir iskân bölgesi haline gelince,⁴ nüfusunu birden bire ikiye katlamış ve farklı kültürden insanların bir arada yaşadığı bir yer haline gelmiştir.⁵

Denizden Akçaşehir (Akçakoca) iskelesiyle, karadan Hendek ve Bolu ile bağlantılı menzil ağıyla dış dünyaya bağlanan Düzce'nin⁶ göçün etkilerini yaşadığı sıralarda, 1885-1908 tarihleri arasında tutulmuş 33 adet Düzce Şer'iyeye Sicili

¹ Enver Konukçu, "Konuralp ve Çevresi", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.16.

² Zeynel Özlü, *Batı Karadeniz'de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium, Üskübü (Konuralp)*, İstanbul: Doruk Yayıncılık (2008),s.23.

³ Pınar Pınarcık-Çiğdem Sütçü, "Bir Antik Kent ve Kültürel Mirasın İzdüşümü: Konuralp", *Uluslararası Konur Alp Gazi ve Düzce Tarihi Sempozyumu Bildiriler*, yay. haz. Ali Ertuğrul-Fırat Yaşa, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2020), s.68.

⁴ İlhan Genç, "Düzce'ye Göçlerde Yaşanan Problemler ve Bazı Tespitler", *Düzce'de Tarih, Kültür ve Sanat*, ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik, Bursa: Gaye Kitabevi (2016),s.75.

⁵ İlhan Genç-Çiğdem Sütçü-Hilal Zengin, "Göçlere Yurt Olan Şehir", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014) s.83.

⁶ Yusuf Oğuzoğlu, "Düzce'yi Dış Dünyaya Bağlayan Yol Ağı", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.55.

muhtemelen konuyla ve bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik hayatıyla ilgili önemli bilgiler içermektedir. Ancak bugüne kadar bu çalışma da dâhil olmak üzere sadece ikisi çalışma konusu olabilmıştır.

1) Araştırmanın Konusu

Osmanlı hukuk sisteminde şer‘iyye mahkemeleri yargı teşkilatının temelini oluşturur. Kadılar ve yardımcıları olan nâibler padişahın vekâletiyle bu mahkemelerde yargılamalarda bulunmuşlardır. Kadılar, tuttıkları “Sicil” adı verilen defterlere, kendilerine merkezden gelen hükümleri, fermanları, bunlara verilen cevapları kaydederler ve çeşitli davalarda vermiş oldukları hükümleri zabt altına alırlardı. Arşivde Düzce’ye ait toplam 33 adet şer‘iyye sicili mevcuttur. Bunlar arasından 1318-1319/1901-1902 tarihli 1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’nin çeviri yazısı ve değerlendirmesi tarafımızca yapılmış ve davalarda geçen bilgiler ışığında dönemin Düzce’sinin idari, sosyal ve iktisadi yapısı incelenmeye çalışılmıştır.

2) Araştırmanın Amacı ve Önemi

14. yüzyılda Osmanlı devletinin hâkimiyeti altına giren Düzce ve yöresine dair bilgiler, kaynakların sınırlılığı nedeniyle pek doyurucu değildir. Bu sebeple 16. yüzyılda bir pazar yeri olarak kurulan Düzce Pazar’ın modern döneme kadarki gelişimini detaylı bir şekilde takip etmek pek mümkün olamamaktadır. Bunun için arşivde mevcut olan kayıtların tümünün deşifre olunması, temettuat defterleri, kadı sicilleri, esas defterleri, hurûfât defterleri, mühimme defterleri, tahrir defterleri, nüfus defterleri ve vakfiye defterleri ile salnameler gibi birinci el kaynak durumundaki kayıtlarda Düzce ile alakalı malumatın ortaya çıkartılması gerekmektedir. Bu kaynak grubu içerisinde arşivde yer alan 33 adet Düzce Şer‘iyye Sicili bilhassa Düzce’nin yakın dönem tarihini aydınlatmak için büyük önem arz eder. 1885-1908 yılları arasında tutulmuş olan bu siciller arasında 1318-1319/1901-1902 yılına ait Sicil’in çeviri yazısını ve değerlendirmesini içeren bu çalışmada, davalarda geçen isimler, lakaplar, unvanlar, yer adları, mehir bedelleri, anlaşmazlık konuları, şahıslara ait mülkler, takılar ve diğer hususlardan hareketle Düzce’nin yaklaşık 1 senelik zaman zarfındaki idari, sosyal ve iktisadi yapısı hakkında değerlendirmelerde bulunmak amaçlanmıştır.

3) Araştırmanın Yöntemi

Arşivde yer alan 33 adet Düzce Şer'iyye Sicili'nden biri olan 1165 numaralı 1318-1319/1901-1902 tarihli Düzce Şer'iyye Sicili üzerine yapılan bu tez, öncelikli olarak bir çeviri yazı (transkripsiyon) çalışmasıdır. Kırık rika hattıyla el yazısıyla tutulmuş olan Sicil'de kadının mührü silik çıktığı için okunamamıştır. Davaların çeviri yazısında, İslam Araştırmaları Merkezi'de yer alan İstanbul Kadı Sicilleri çalışmalarında takip edilen kısmî transkripsiyon metodu kullanılmıştır. Dolayısıyla tam transkripsiyon metodunda yapıldığı gibi bazı harflerin altına veya üstüne çizgi, nokta vb. işaretler konulmamıştır. Sicilde uzun okunması gereken Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde “^” uzatma işareti kullanılmış, Arapça (ع) harfi “ ‘ ” işaretiyle, (ء) harfi de “ ’ ” işaretiyle gösterilmiştir. Okuma sırasında metindeki bazı harf veya kelimelerin okunuşunda şüpheye düşüldüğünde kelimelerden sonra “?” işareti konulmuştur. Kelime okunamadıysa “...” işareti konulmuştur. Çeviri yazı sonrasında ortaya çıkan metindeki malumat konularına göre tasnif edilmiştir. Tasnif edilmiş bu malumat ele alınıp yorumlanırken arşiv ve literatür taraması yöntemiyle elde edilen bilgilerle takviye olunmuş, bilhassa Kastamonu Vilayet Salnameleri, Bolu Vilayet Salnameleri, Meclis Kütüphanesi'nde bulunan Son Teşkilatı Mülkiye'de Köy İsimleri ve ilk Düzce nüfus defteri olan 1831 tarihli Düzce Nüfus Defteri'deki bilgiler mukayeseli olarak kullanılmıştır. Ayrıca Düzce tarihi ve kültürüyle ilgili yapılmış dört sempozyumdaki konuyla ilgili makaleler de yol gösterici olmuştur.

4) Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

1318-1319/1901-1902 senesine ait 1165 numaralı Düzce Şer'iyye Sicili bir yıllık zaman dilimini kapsamaktadır. Sicil'de geçen davalar yoluyla 1901-1902 yılı Düzce'sinin idarî, sosyal ve ekonomik hayatı incelenmeye çalışılmıştır. Dava konularını alacak, emlak ve arazi, fazla faiz alınması, haciz, kayıp hayvan, kocaya itaat, miras, mehir, nikâh, boşanma, nafaka, satış, arazi, vekâlet hücceti ile ilgili meseleler oluşturmuştur. Sicil'de ağırlıklı olarak aile hukuku ile ilgili davalar yer almıştır. Sicil'den elde edilen veriler, diğer kaynaklardan edinilen bilgilerle karşılaştırılarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

5) Araştırmayla İlgili Literatür

a) Şer‘iyye Sicilleri

Farklı milletlerden ve dinlerden insanların yaşadığı geniş coğrafyalara hükmeden imparatorluklarda gelişmiş bir adli mekanizma ve oturmuş bir hukuk anlayışı olduğu görülür. Roma imparatorluğu döneminde beliren Roma hukukunun bugün Batı merkezli hukuk anlayışlarının temelini oluşturduğu bir gerçektir. İslam dininin hayata dair emirlerinin açılımı ve sistematize edilmiş hali olan İslam hukuku da müçtehid âlimler tarafından farklı zamanlarda ve coğrafyalarda oluşturulmuş ve Müslüman idareciler tarafından uygulanmıştır. Abbasî, Selçuklu ve Osmanlı gibi imparatorluk karakteri gösteren devletler zamanında ise yapının ve zamanın ihtiyaçlarına da bağlı olarak önemli fakihler ve önemli hukuk/fıkıh metinleri ortaya çıkmıştır. Bu gelişim sürecinin ve hayat tecrübesinin son halkasını oluşturan Osmanlı devletinde hem tarihsel devamlılık hem de imparatorluk karakteri dolayısıyla idarî ve adlî yapının, mahkeme teşkilatının kendinden önceki ve çağdaşı İslam devletlerine göre daha gelişmiş yapıda olması bir tesadüf değildir.⁷

Osmanlı hukuk sistemine kendine has özellikler kazandıran husus şer‘iyye mahkeme teşkilatı ve işleyişidir. Osmanlı devleti teşkilatı içerisinde divan-ı hümayun, vezir divanları ve kazasker divanları gibi farklı yargı kurumları mevcutsa da hukukî uyuşmazlıklar esas olarak şer‘iyye mahkemelerinde çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.⁸ Osmanlı şer‘iyye mahkemelerinin görev ve yetki alanına girmeyen herhangi bir hukukî konu yok gibidir. Bu sebeple şer‘iyye mahkemeleri hem şer‘î hem örfî davalarda tek yetkili mahkeme olarak kabul edilmiş, şer‘î ve örfî hukukun aynı mahkeme tarafından uygulanması hukuk alanına belli bir düzen getirmiştir.⁹

Saltanat ile yönetilen devletlerin hemen hemen tümünde yasama, yürütme ve yargı güçlerinin devlet başkanının uhdesinde ya da etkisi altında olduğu görülür. Devlet başkanları bu haklarını tayin ettikleri vekillerine devreder, tayin edilen

⁷ Şeniz Anbarlı Bozaday- Konur Alp Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/10(2014), s.86.

⁸ Betül Kayar, “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 1(2020), s.191.

⁹ Mehmet Akif Aydın, “Mahkeme”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 27, Ankara (2003), s.342.

hâkimler de devlet başkanı adına vazifelerini yerine getirirlerdi.¹⁰ Osmanlı döneminde de hukukî olarak padişahın vekâlet verdiği kadılar ve onların yardımcısı olan naibler, merkezde ve taşrada adaleti sağlamak için görev icra ederlerdi.¹¹ Kadılar aynı zamanda bütün adlî ve kısmen idarî yapının merkezinde yer alırlardı. Herhangi bir hukukî tasarrufun (şer‘î-örfi) kadının izni olmadan uygulamaya dökülmesi mümkün değildi.¹²

Osmanlı devletinin kurucusu olan Osman Gazi döneminde atanan ilk kadı Dursun Fakih’dir. I. Murad döneminde ise kazaskerlik kurumu oluşturulmuş ve kadı tayinleri Anadolu ve Rumeli kazaskerliği tarafından atanmaya başlamıştır. Kadıların görev yaptıkları yerlerdeki halkla içli dışlı olmamaları için atandıkları yerde 3 yıl kalma zorunluluğu getirilmiştir. Bu süre ilerleyen zamanlarda 18 aya kadar düşürülmüştür.¹³ Kadılar, özellikle taşrada adlî alanlardaki görevleri dışında, ihtiyaç duyulduğunda idarî ve beledî hizmetleri de yerine getirme mesuliyetini üstlenmişler ve halka hizmet etmeye çalışmışlardır.¹⁴

Buldukları yerlerde geniş salâhiyetleri ve çeşitli vazifeleri olması dolayısıyla kadılar *Sicil* denilen birer defter tutmuşlardır. Kendilerine gelen hükümleri, fermanları, bunlara verilen cevapları ve gördükleri çeşitli davalara vermiş oldukları hükümleri bu defterlere kaydetmişlerdir.¹⁵ Bu bakımdan şer‘iyye sicilleri, Osmanlı merkezinde ve taşrasındaki her kesimden insan arasındaki hukukî işlere dair kayıtları bünyesinde barındırmıştır.¹⁶

Osmanlı döneminde kayıt altına alınmış en erken tarihli şer‘iyye sicili 1455 tarihli Bursa Şer‘iyye Sicili’dir. 19. yüzyılın ikinci yarısında kurulan yeni mahkemeler sebebiyle şer‘iyye mahkemelerinin dava konuları daralmaya

¹⁰ Ekrem Buğra Ekinci, “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3/5(2005), s.417.

¹¹ Abdullah Demir, “Osmanlı Devleti’nde Kadılar ve Naipler”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1/1(2017), s.28.

¹² Aydın, “Mahkeme”, s.342.

¹³ Demir, “Osmanlı Devleti’nde Kadılar ve Naipler”, s.31.

¹⁴ Bozatatay-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, s.72.

¹⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2014), s.113-114.

¹⁶ Yunus Uğur, “Şer‘iyye Sicilleri”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 39, İstanbul (2010), s.8.

uğrayıncaya kadar şer'iyeye sicillerinin dava kayıtları bir hayli çeşitlilik göstermekteydi. Günlük hayatta karşılaşılan problemler, cinayetler, nikâh ve vergi kayıtları, narh uygulamaları, lonca davaları, vakfiye ve vakıf muhasebe verileri en çok rastlanan konulardandı. 19. yüzyılın ikinci yarısında konu daralması yaşayan şer'iyeye sicilleri, 20. yüzyılın başlarına kadar tutulmaya devam etmiştir.¹⁷ Bu bakımdan çalışmanın konusunu oluşturan 1901 tarihli 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki dava konularının sınırlı sayıda olması ve genellikle miras, mehir ve satış davalarından oluşması bir tesadüf değildir.

Kadıların yargı görevi dışında nikâh kıymak, miras taksim etmek, yetimlere ait malları ya da sahipsiz kalan malları muhafaza etmek, çeşitli sözleşmeleri düzenlemek, pazarları ve vakıfları denetlemek gibi görevleri de vardı. Görüldüğü kadarıyla bu ağır iş yükü sırasında kadılara başta nâib olmak üzere, kâtip, şuhudü'l-hal, muhızır, mübaşir, kassâm, müşâvirler, hademeleler, subaşılar ve çavuşlar gibi görevliler de yardımcı olmaktaydılar.¹⁸

Kadıya yardımcı olan bu görevliler içinden nâibler, şer'iyeye mahkemelerinde kadıların adına muhtelif hizmetleri yerine getiren kişilerdi. Kadının tayin edildiği yerin büyük veya küçük olmasına göre nâibler bir veya birkaç kişi olarak görev yaparlardı. Vazifelerine göre nâibler, kaza nâibleri, kadı nâibleri, mevali nâibleri, bâb nâibleri, ayak nâibleri, arpalık nâibleri olarak altı kısma ayrılmaktaydı.¹⁹ 1901 tarihinde Düzce kaza statüsünde olduğundan dolayı muhâkemeler muhtemelen Bolu sancağındaki kadı adına kadı nâibi tarafından yürütülmekteydi. Ancak 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki davalarda ne kadı, ne de kadı nâibinin adına tesadüf olunmaktadır.

Kâtipler, mahkemede görülen davaları kayda geçiren kişilerdi. Yazılarının düzgün olması ve güvenilir olmaları kâtiplerde aranan özelliklerin başında gelmekteydi.²⁰ 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki davaların yalnızca ikisinde kâtip adına rastlanmaktadır. Mehir ve miras davasında adı geçen Zekeriya Efendi ile

¹⁷ Uğur, "Şer'iyeye Sicilleri", s.9.

¹⁸ Kayar, "Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib", s.195.

¹⁹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, s.121.

²⁰ Zafer Şık, *Lügat-i Şer'i / Şer'iyeye Sicilleri Sözlüğü*, Konya (Haziran 2020), s.33.

miras davasında adı geçen Bank-ı Osmani kâtibi Ali, defterde adı geçen iki mahkeme kâtibidir.

Sözlükte “huzura getiren, hazır bulunduran” anlamına gelen muhızın görevi ise davalı ve davacıyı mahkemeye sevk etmektir. Muhızları tayin ve azil yetkisi kadının uhdesindeydi.²¹ 1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’nde geçen davaların çoğunda muhız olarak görev yapan kişilerin isimleri mevcuttur.

Mahkemede sırası gelen davacı, davalı ve şahitleri mahkeme salonuna almak, aynı zamanda yargılama sırasında güvenliği sağlamak mübaşirlerin göreviydi.²² 1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’nde mübaşir olarak yalnızca Tefik Efendi’nin adına tesadüf edilmektedir.

Vefat eden bir kimsenin terekesini varisleri arasında taksim eden mahkeme görevlisine kassam denilmekteydi.²³ Kassamların güvenilir olması, matematik ve fıkıh bilgisine sahip olması gerekmektedir.²⁴

Bir diğer mahkeme görevlisi de müşavir idi. Kadı tarafından kendisine havale edilen bütün davaları yürütmekle görevli vekil olan müşavirler, davalara baktıkları için şer‘î ve örfî hukuku bilmek mecburiyetindeydiler.²⁵

Hademeler ise mahkemeye ilgili evrakların getirilmesi, duruşma güvenliğinin sağlanması ve benzeri işlerle uğraşan, aynı zamanda mahkeme salonunun temizliğinden sorumlu görevlilerdi.²⁶

Şehrin güvenliğinden sorumlu olan subaşılardan²⁷ ise, şer‘iyye mahkemelerinde icrâ ve infaz memuru olarak görev yaparlardı. Ayrıca şer‘iyye mahkemesinin kararını tatbik etmek, hapsine karar verilen şahısları hapsedmek, hapishaneye nezaret etmek,

²¹ Recep Ahıskalı, “Muhız”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XXV, İstanbul (2006), s.85.

²² Fahrettin Atar, “Mahkeme”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 27, Ankara (2003), s.340.

²³ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmîye Teşkilatı*, s.124.

²⁴ Atar, “Mahkeme”, s.340.

²⁵ Şık, *Lügat-i Şer‘î / Şer‘iyye Sicilleri Sözlüğü*, s.46.

²⁶ Şık, *Lügat-i Şer‘î / Şer‘iyye Sicilleri Sözlüğü*, s.24.

²⁷ Bozaday-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, s.77.

cezalarını infaz etmek ve cezaî tazminatları tahsil etmek de subaşların görevleri arasındaydı.²⁸

Çavuşlar, mahkeme ilamlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcunun ödenmesi, gerekirse mahkeme kararıyla borçlunun hapisle te'dibi, hukuken kesinleşen nakdî ve bedenî cezaların infazı, kısacası günümüzdeki icra memurları ve kısmen de savcılarının ve emniyet görevlilerinin vazifelerini yerine getirirlerdi.²⁹

Mahkemelerde, yargılamanın seyrine etki etmeyip yargılamanın bir nevi gözlemcisi olan ve mahkemede kadıya adlî tarafta yardımcı olan şuhudü'l-hal adı verilen şâhitler de mevcuttu. Bu müşahitler topluluğu yargılama sırasında kadıların yanında devamlı olarak bulunurlardı. Bu kişilerin adalet sahibi ve dürüst kimselerden seçilmesine dikkat edilirdi.³⁰ 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde de şahitlerin isimleri ve lakapları geçmekte, hatta zaman zaman meslekleri ve ikamet ettikleri yerler de verilmektedir.

19. yüzyıl başlarına kadar Osmanlı adliye teşkilatı ve usul hukuku aynı sadelikte devam etmiştir. Batı dünyasında hızlı değişimlerin yaşandığı bir dönemde, Osmanlı toplumu ve devlet yapısı da bu değişimlerden etkilenmiştir. Bu etkilenme hukuk alanına da sirayet etmiş, neticede şer'î mahkemelere ek olarak cemaat mahkemeleri, konsolosluk mahkemeleri, ticaret mahkemeleri ve nizamiye mahkemeleri de kurulmuştur.³¹ Bu ihtisaslaşma sonucunda, yukarıda ifade edildiği üzere şer'iyeye mahkemeleri alan daralması yaşasalar da 1924 yılında ilga edilinceye kadar yargılama yapmaya devam etmişlerdir.³²

b) Düzce Şer'iyeye Sicilleri

Şer'iyeye sicillerinin genel olarak iki tür kayıt tarzına sahip oldukları görülür. Biri ilâm, hüccet, tereke kayıtları ve bizzat mahkemedeki işlem sonucu oluşan kayıtlardır. Diğeri de ferman, emir, buyuruldu, tezkere, beratlar gibi İstanbul'dan

²⁸ Şık, *Lügat-i Şer'î / Şer'iyeye Sicilleri Sözlüğü*, s.52.

²⁹ Şık, *Lügat-i Şer'î / Şer'iyeye Sicilleri Sözlüğü*, s.16.

³⁰ Şık, *Lügat-i Şer'î / Şer'iyeye Sicilleri Sözlüğü*, 54.

³¹ Ahmet Akman, "Tanzimat Sonrası Osmanlı Usûl Hukukundaki Gelişmeler", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/1 (2019), s.448.

³² Akman, "Tanzimat Sonrası Osmanlı Usûl Hukukundaki Gelişmeler", s.432.

gelen belgelerin yer aldığı defterlerdir. Sicillerin hacmi defterin ait olduğu şehre veya kazaya göre değişebilmektedir. Genel olarak dar ve uzun olan sicil defterlerinin sayfa sayıları 10-20'den 200-300'e kadar çıkabilmektedir. Ortalama 100 sayfa civarında olan sicil defterleri takriben 400-500 kaydı içermektedir. Osmanlı şer'iyeye sicilleri ekseriyetle bugünkü Türkiye ve Ortadoğu ülkeleriyle ilgili olup birden fazla ülkenin arşivlerinde yer almaktadır. Az sayıda defter de eskiden Osmanlı toprağı olan diğer ülkelerde bulunmaktadır.³³

1901 tarihli 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ne, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı³⁴ ve İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Kadı Sicilleri Kataloğu Veri Tabanı³⁵ üzerinden ulaşmak mümkündür. Bu veri tabanları üzerinden Düzce'ye ait diğer şer'iyeye sicilleri de görülebilir. Mevcut veri tabanları incelendiğinde Düzce kazasına ait 33 adet şer'iyeye siciline rastlanılır.

Tablo 1. Düzce Şer'iyeye Sicillerine Ait Katalog Bilgilerini Gösterir Tablo³⁶

Serisi	Adı	No	Demirbaş	Tarihi	Sayfa Sayısı	Poz Sayısı
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1141	6868	1302-1304/ 1885-1887	94	96
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1142	6869	1304-1306/ 1887-1889	91	94
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1143	6870	1305-1306/ 1888-1889	43	43
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1144	6871	1305-1306/ 1888-1889	69	68
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1145	6872	1307-1308/ 1890-1891	106	103
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1146	6873	1308-1309/ 1891-1892	90	91
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1147	6874	1308-1310/ 1891-1893	46	62
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1148	6875	1309-1310/ 1892-1893	66	68
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1149	6876	1310-1311/ 1893-1894	96	101
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1150	6877	1310-1311/ 1893-1894	62	63

³³ Uğur, "Şer'iyeye Sicilleri", s.9.

³⁴ T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, "Devlet Arşivleri Başkanlığı", erişim tarihi 07.08.2022, //katalog.devletarsivleri.gov.tr.

³⁵ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, "Kadı Sicilleri Veri Tabanı", erişim tarihi 07.08.2022, http://ktp.isam.org.tr/?url=kaynaksicil/.

³⁶ Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, "Kadı Sicilleri Veri Tabanı", erişim tarihi 07.08.2022, http://ktp.isam.org.tr/?url=kaynaksicil/.

ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1151	6878	1311-1312/ 1894-1895	48	50
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1152	6879	1311-1314/ 1894-1897	190	205
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1153	6880	1312/ 1895	54	56
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1154	6881	1313-1314/ 1896-1897	52	56
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1155	6882	1313-1315/ 1896-1898	100	100
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1156	6883	1313-1316/ 1896-1899	52	47
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1157	6884	1314-1315/ 1896-1898	48	50
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1158	6885	1315-1316/ 1898-1899	119	125
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1159	6886	1316-1317/ 1899-1900	33	34
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1160	6887	1316-1317/ 1899-1900	116	118
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1160/ A	6888	1316-1317/ 1899-1900	20	21
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1161	6889	1316-1318/ 1899-1901	91	99
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1162	6890	1317/1900	19	21
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1163	6891	1317/1900	20	20
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1164	6892	1317-1318/ 1900-1901	20	22
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1165	6893	1318-1319/ 1901-1902	34	36
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1166	6894	1318-1320/ 1901-1903	271	250
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1167	6895	1318-1323/ 1901-1906	235	253
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİCİ LLERİ	1168	6896	1319-1324/ 1902-1907	307	309
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1168/ A	6897	1319-1321/ 1902-1904	10	11
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1169	6898	1320-1321/ 1903-1904	26	32
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1170	6899	1322-1324/ 1905-1907	32	35
ANADOLU-TRAKYA SİC.	Bolu-DÜZCE SİC.	1171	6900	1323-1325/ 1906-1908	150	156

İslam Araştırmaları Merkezi Kadı Sicilleri Kataloğu'ndan alınan yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Düzce şer'iyeye sicilleri 1302-1325/1885-1908 tarihleri arasındaki 23 yılı kapsamaktadır. Düzce ile alakalı şer'iyeye sicillerinden 1153 numaralı 1895 yılına ait sicilin transkripsiyon (çeviriyazı) ve değerlendirmesi, Murat

Kızılcıoğlu tarafından Prof. Dr. Ali Ertuğrul danışmanlığında 2021 yılında yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Düzce şer'iyeye sicilleriyle ilgili ilk çalışma hüviyetindeki bu tezden sonra 1165 numaralı 1318-1319/1901-1902 tarihli sicil üzerine tarafımızdan yapılan bu tez, Düzce şer'iyeye sicillerine dair ikinci çalışma olacaktır.

c) 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili

Çeviri yazısı ve değerlendirmesi tarafımızdan yapılan 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili 1318-1319/1901-1902 yıllarına ait 64 davanın hüküm kayıtlarını içermektedir. Sicil 36 poz, 17 varak ve 36 sayfadan oluşmaktadır. Sicil'in son sayfalarında kadı tarafından yazılmış olan notlar EK1, EK2 ve EK3 şeklinde çalışmanın sonunda verilmiştir. Sicil'in ilk sayfasında Milli Kütüphane Başkanlığı'na ait bir etiket yer almaktadır. Defterin ilk sayfasının sağ kısmı boştur, sol kısmında ise tek bir dava kaydı bulunmaktadır. Bu davaya ait bilgilerin bir kısmı burada verilmiş, davanın devamı bir sonraki sayfaya kaydedilmiştir. İlk sayfadan itibaren davalar (N1,N2,N3...) şeklinde numaralandırılmıştır. Her dava numarasının yanına varak numarası da yazılmıştır. Yaprığın sol tarafına, yani sayfa numarasının verildiği kısma "a" (N1-V1a), sağ tarafına "b" (N2-V1b) numarası verilmiştir. Sicil'de iki yaprak aynı şekilde numaralandırılmıştır. Art arda gelen bu yaprakları birbirinden ayırabilmek için tarafımızdan yeni bir numaralandırma yapılmıştır (N17b-N18a ve N18b-V19a). 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nin sayfa numaraları ve davaların tarihi aşağıdaki tabloda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 2. 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicilinde Geçen Davaların Tarihlerini Gösterir Tablo

Dava Numarası	Davaların Sayfa Numarası	Davaların Tarihi	Günümüz Tarihleri
1	N2-V1b.	17 Cemâziyelâhir 1318	12 Ekim 1901
2	N3-V2a	27 Cemâziyelâhir 1318	22 Ekim 1901
3	N4-V2b.	23 Cemâziyelâhir 1318	18 Ekim 1901
4	N5-V3a.	5 Receb 1318	29 Ekim 1901
5	N6-V3b.	18 Receb 1318	11 Kasım 1901
6	N7-V4a.	19 Receb 1318	12 Kasım 1901
7	N8-V4b.	19 Receb 1318	12 Kasım 1901
8	N9-V5a.	20 Receb 1318	13 Kasım 1901

9	N10-V5b.	20 Receb 1318	13 Kasım 1901
10	N11-V6a.	22 Receb 1318	13 Kasım 1901
11	N12-V6b.	28 Receb 1318	21 Kasım 1901
12	N13-V7a.	30 Receb 1318	23 Kasım 1901
13	N14-V7b.	30 Receb 1318	23 Kasım 1901
14	N15-V8a.	11 Şa'bân 1318	4 Aralık 1901
15	N16-V8b.	14 Şa'bân 1318	7 Aralık 1901
16	N17-V9a.	22 Şa'bân 1318	15 Aralık 1901
17	N18-V9b.	22 Ramazan 1318	13 Ocak 1901
18	N19-V10a.	26 Ramazan 1318	17 Ocak 1901
19	N20-V10b.	6 Şevval 1319.	16 Ocak 1902
20	N21-V11a.	18 Şevval 1318.	8 Şubat 1901
21	N22-V11b.	Zilkade 1318-22 Şubat 1316.	Şubat 1901- Şubat 1899
22	N23-V12a.	25 Zilkade 1318.	16 Mart 1901
23	N24-V12b.	Fî gurre-i Zilhicce 1318	Mart/Nisan 1901
24	N25-V13a.	2 Zilhicce 1318.	23 Mart 1901
25	N26-V13b/N27-V14a.	8 Zilhicce 1318.	29 Mart 1901
26	N28-V14b.	14 Zilhicce 1318.	4 Nisan 1901
27	N29-V15a.	23 Zilhicce 1318.	13 Nisan 1901
28	N30-V15b.	11 Muharrem 1319.	30 Nisan 1902
29	N31-V16a.	15 Muharrem 1319.	4 Mayıs 1902
30	N32-V16b.	19 Muharrem 1319.	8 Mayıs 1902
31	N33-V17a.	22 Muharrem 1319.	11 Mayıs 1902
32	N34-V17b.	26 Muharrem 1319.	15 Mayıs 1902
33	N35-V18a.	29 Muharrem 1319.	18 Mayıs 1902
34	N36-V18b.	29 Muharrem 1319.	18 Mayıs 1902
35	N37-V19a.	13 Safer 1319.	1 Haziran 1902
36	N38-V19b.	14 Safer 1319.	2 Haziran 1902
37	N39-V20a.	16 Safer 1319.	4 Haziran 1902
38	N40-V20b.	16 Safer 1319.	4 Haziran 1902
39	N41-V21a.	16 Safer 1319.	4 Haziran 1902
40	N42-V21b.	19 Safer 1319.	7 Haziran 1902
41	N43-V22a.	19 Safer 1319.	7 Haziran 1902
42	N44-V22b.	23 Safer 1319.	11 Haziran 1902
43	N45-V23a.	25 Safer 1319.	13 Haziran 1902
44	N46-V23b.	26 Safer 1319.	14 Haziran 1902
45	N47-V24a.	9 Rebülevvel 1319.	26 Haziran 1902
46	N48-V24b/1.	13 Rebülevvel 1319.	30 Haziran 1902
47	N49-50-V24b/2.	13 Rebülevvel 1319.	30 Haziran 1902
48	N51-V25a.	13 Rebülevvel 1319.	30 Haziran 1902
49	N52-V25b.	13 Rebülevvel 1319.	30 Haziran 1902
50	N53-V26a.	13 Rebülevvel 1319.	30 Haziran 1902
51	N54-V26b.	24 Rebülevvel 1319.	11 Temmuz 1902
52	N55-V27a.	24 Rebülevvel 1319.	11 Temmuz 1902
53	N56-V27b.	30 Rebülevvel 1319.	17 Temmuz 1902
54	N57-V28a.	5 Temmuz 1317.	5 Temmuz 1899
55	N58-V28b.	9 Rebülevvel 1319.	26 Haziran 1902
56	N59-V29a.	9 Rebülâhir 1319.	26 Temmuz 1902
57	N60-V29b.	25 Rebülevvel 1319.	12 Temmuz 1902

58	N61-V30a.	27 Rebülevvel 1319.	14 Temmuz 1902
59	N62-V30b.	13 Rebülahir 1319-16 Temmuz 1317	30 Temmuz 1902- 16 Temmuz 1899
60	N63-V31a.	13 Cemaziyelevvel 1319.	8 Eylül 1902
61	N64-V31b.	24 Cemaziyelahir 1319.	8 Ekim 1902
62	EK1	29 Temmuz 1317-30 Temmuz 1317.	29 Temmuz 1899- 30 Temmuz 1899.

Görüleceği üzere 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili yaklaşık olarak bir senelik bir süreyi ihtiva etmektedir. Sicil'de yer alan dava metinlerinin tekrar ya da hatalı kayıt edilmesi sebebiyle bazen bir kısmının, bazen de tüm dava metninin üstünün çizildiği görülmektedir. 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde yer alan 64 dava ve bunlara Ek olarak verilen üç not dikkate alınarak çıkartılan konular aşağıdaki tabloda dava numaralarıyla birlikte tasnifli olarak verilmiştir.

Tablo 3. 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicilinde Geçen Davaların Konularına Göre Tasnifi

Dava No	Dava Konusu	Dava Numaraları
1	Alacak Davası	N26-V13b/N27-V14a/N30-V15b/N32-V16b/N40-V20b/N41-V21a/N42-V21b/N53-V26a/N64-V31b.
2	Emlak ve Arazi	N25-V13a/N29-V15a/N43-V22a/
3	Fazla Faiz Alınması	N39-VV20a/
4	Haciz	N28-V14b.
5	Kayıp Hayvan	N34-V17b/N37-V19a/N44-V22b/
6	Kocaya İtaat Davaları	N19-V10a/N21-V11a/N23-V12a/N33-V17a/N54-V26b/N57-V28a/N55-V27a/ N58-V28b/
7	Miras Davaları	N1-V1a/N2-V1b/N3-V2a/N8-V4b/N10-V5b/N13-V7a/N20-V10b/N24-V12b/N36-V18b/N45-V23a/N47-V24a/N63-V31a/
8	Mehir İle İlgili Davalar	N6-V3b/N9-V5a/N17-V9a/
9	Nikâh, Boşanma, Nafaka İle İlgili Davalar	N4-V2b/N7-V4a/N15-V8a/N16-V8b/N31-V16a/N38-V19b/N48-V24b/N49-V24b/N50-V24b/N51-V25a/N52-V25b/N60-V29b.
10	Satış Davaları	N14-V7b/N22-V11b/N61-V30a/N62-V30b.
11	Tarla Davaları	N11-V6a/N12-V6b/
12	Vekâlet Hücçeti	N65-V32a.
13	Vekil Tayini Davaları	N5-V3a/N18-V9b/N35-V18a/N46-V23b/N56-V27b/N59-V29a.

Tablodaki veriler incelendiğinde 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde Şer'iyeye mahkemelerinin ilgi alanına giren şahsî hukukla alakalı miras, nikâh, boşanma ve nafaka ile ilgili davaların yoğunlukta olduğu görülecektir. Alacak davaları da bir hayli fazladır. Ayrıca kadınların evlilik sürecinde başıboş

davranmalarından kaynaklanan kocaya itaat davaları da dikkat çekecek sayıdadır. Mahkemeye başvuran şahıslardan bazılarının sadece kendi adlarına vekil tayin etmek istedikleri anlaşılmaktadır. Fazla faiz alınması, haciz, kayıp hayvan ve vekâlet hücceti verilmesi ile ilgili davalar da dikkat çeken diğer dava konularıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ ŞER'İYYE SİCİLİ'NE GÖRE DÜZCE'DE İDARİ YAPI, SOSYAL VE İKTİSADİ HAYAT

1.1. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyeye Sicili'ne Göre Düzce'de İdarî Yapı

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde muhtelif vilayetlerin, kazaların, nahiyelerin, karye ve mahallelerin isimleri geçmektedir. Davalarda adı geçen yerler, bazen davalı, davacı ve şahitlerle bağlantılı olarak anılmakta, bazen de dava vekillerinin nerede ikamet ettikleri belirtilirken zikredilmektedir. Sicil'de Düzce'ye mahsus yer isimlerinin yanında Düzce'ye göç etmiş kimseler vesilesiyle Düzce dışındaki yerlerin isimleri de geçmektedir. Davalı ya da davacıların göç ettikleri memleketleri gösteren bu yer isimleri aynı zamanda Düzce'nin dışarıdan göç aldığına da işaret etmektedir. Ana yol güzergâhında olması ve yerleşecek boş ve verimli arazilerinin bulunması Düzce'nin bu yüzyılda iç ve dış göçlerin hedefi haline gelmesine yol açmış olmalıdır.³⁷

Bilindiği üzere 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Kırım'dan, Balkanlar'dan, Kafkaslar'dan Orta ve Batı Karadeniz bölgesine göçler gerçekleşmiş, göçmenler Muhacirîn Komisyonu tarafından yerli halkla çatışmaya meydan vermeyecek ve muhacirlerin günlük hayatlarını idame ettirebilecekleri şekilde boş arazilere yerleştirilmeye çalışılmıştır. Bir süre kendi örf ve âdetleri üzere kendi içine kapalı bir topluluk olarak yaşayan³⁸ bu göçmenler, akraba/kardeş milletler arasındaki yakınlık, kültürel benzerlik ve aynı dine mensupluk yoluyla zamanla kaynaşmışlar ve müşterek bir hayat içerisinde yer almışlardır.³⁹ Bu durum Düzce için de söz konusu olmuştur. Nitekim Sicil'deki davalarda göç sorunuyla alakalı herhangi bir meseleye rastlanmamaktadır.

³⁷ Zeynel Özlü, "19.yüzyılda Düzce Kazasına Göçler", *Bilgi Degisi*, 61(2012), s.202.

³⁸ Özlü, "19.Yüzyılda Düzce Kazasına Göçler", s.215.

³⁹ Mustafa Alkan, "Türkiye'nin Temelleri ya da Göç", *Orta Karadeniz Sempozyumu Düzenleme Komitesi*, ed. Bahaeddin Yediöldüz, Hakan Kaynar, Serhat Küçük, Siyasal Kitabevi (2005), s.430.

Sicil'deki davalarda Bolu, Çorum, Elâzığ (Ma'mûretü'l-Aziz), Giresun, İzmit, Rize, Sivas ve Trabzon olmak üzere 8 vilayet adına rastlanmaktadır. Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere bu vilayetlere bağlı mahalle isimleri de söz konusudur. Bu vilayetler ve bağlı oldukları mahalleler miras, alacak, emlak, vekil tayini davalarında mevzu bahis edilmiştir.

Mesela Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinde oturan Ahmet Bey, kızı Hanife'nin boşandığı kocası Bolu'nun İmaret mahallesinden Katibzade Hasib Ağa'dan mehrini ve diğer alacaklarını almak için dava açmıştır.⁴⁰ Yine aslen Ma'mûretü'l-Aziz vilayeti Eğin nahiyesinin Dört yolağzı mahallesi kadınlarından ve Ermeni milletinden olup Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinde oturan Kirkor kızı Azniyo mecliste, Eğin'in Dört yolağzı mahallesinde Haraccı isimli yerde oturan babası Kirkor oğlu Kozmosi'nin vefat etmesiyle miras kalan malların payına düşen hisselerini istemek üzere dava açmıştır.⁴¹ Aslen Sivas'ın Divriği kasabasının Zeliha Hatun mahallesinde olup Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinden Hacı Ali Efendizade Yusuf Efendi'nin evinde kiracı olarak oturan Osman oğlu Mustafa Efendi meclise gelerek, annesi ve amcaoğlundan kalan bir buçuk dönüm miktarı bahçeyle beraber bir evi, Divriği kasabası Kantepe mahallesinde İbrahim Efendi'nin resmî olarak kendi üzerine geçirdiğini ve kanunsuz olarak zabdettiğini söylemiş, kendi emlak ve bahçesinin kanunen varisi bulunduğundan bunları geri almak adına dava açmıştır.⁴²

Görüleceği üzere davalarda adları anılan Düzce dışındaki diğer vilayetler ve mahalleler, davacı veya davalıların aslen hangi memleketten olduklarını ve Düzce'de nereye yerleştiklerini de gösterecek mahiyettedir.

Tablo 4. Sicilde Geçen Düzce Dışındaki Mahalle İsimleri

Mahalle Adı	Bağlı Olduğu Yer	Bugünkü Adı
Dört yolağzı ⁴³	Elâzığ- Merkez	Dört yol Mahallesi

⁴⁰ 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili, D.Ş.S., 1165, N64-V31b. Bundan sonra bu sicile "D.Ş.S. 1165" olarak atıfta bulunulacaktır.

⁴¹ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

⁴² D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

⁴³ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

İmaret ⁴⁴	Bolu- Merkez	İmaret Mahallesi
Kantepe ⁴⁵	Sivas- Divriği	Kantepe Mahallesi
Kilisa-yı Süfla ⁴⁶	Elazığ	-
Seviller ⁴⁷	Bolu- Gerede	Seviller Mahallesi
Şimle ⁴⁸	Gümüşhane-Nivene	Şimle Mahallesi
Zeliha Hatun ⁴⁹	Sivas-Divriği	Zeliha Hatun Mahallesi

Tablo 5. Sicilde Geçen Düzce Dışındaki Karye (Köy) İsimleri

Karye Adı	Bağlı Olduğu Yer	Bugünkü Adı
Bedil ⁵⁰	Adapazarı- Akyazı	Bedil Köyü
Damudere ⁵¹	Giresun- Bulancak	Damudere Köyü
Hoylu ⁵²	Trabzon- Şarlı	Hoylu Köyü
Karadüğe ⁵³	Çorum - Merkez	Karadere köyü
Küçükler ⁵⁴	Bolu- Gerede	Küçükler köyü
Lahne ⁵⁵	Adapazarı- Karasu	Lahne Köyü
Milan ⁵⁶	Adapazarı- Karasu	Milan Köyü
Ortaköy ⁵⁷	Rize- Atina	Ortaköy Köyü
Oğuz ⁵⁸	Trabzon-Merkez	Oğuz Köyü

⁴⁴ D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

⁴⁵ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

⁴⁶ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

⁴⁷ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b.

⁴⁸ D.Ş.S., 1165, N22-V11b.

⁴⁹ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

⁵⁰ D.Ş.S., 1165, N34-V17b.

⁵¹ D.Ş.S., 1165, N14-V7b.

⁵² D.Ş.S., 1165, N61-V30a, N62-V30b, N65-V32a, EK1, EK2.

⁵³ D.Ş.S., 1165, N26-V13b, N27-V14a.

⁵⁴ D.Ş.S., 1165, N2- V1b.

⁵⁵ D.Ş.S., 1165, N19- V10a.

⁵⁶ D.Ş.S., 1165, N47-V24a.

⁵⁷ D.Ş.S., 1165, N29-V15a.

⁵⁸ D.Ş.S., 1165, N61-V30a, EK3.

Resullü ⁵⁹	Trabzon- Şarlı	Resullü Köyü
Şeyhler ⁶⁰	Kocaeli- Kandıra	Şeyhler Köyü

Sicil’de mehir, emlak-arazi, alacak, kayıp hayvan ve karı-koca arasındaki şahsî davalarda Düzce kazası isim olarak 5 kez geçmektedir.⁶¹ Düzce’ye bağlı nahiye olarak da sadece Akçaşehir nahiyesinin adına rastlanmaktadır.⁶²

Osmanlı şehirlerinde şehrin temel birimini oluşturan ve genellikle aynı inanış ve gelenekler etrafında toplanmış kimselerin yaşadığı⁶³ mahalleler, birbirini tanıyan, birbiriyle dayanışma içinde olan ve birbirinin davranışlarından sorumlu olan kimselerden⁶⁴ oluşurdu. Söz konusu şehirler bir ölçüde çeşitli dinî ve etnik gruplara göre kısım ve semtlere ayrılır, genellikle gayr-i müslimler farklı mahallelerde otururlardı.⁶⁵ 1901 tarihli 1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’ndeki davalarda isimleri geçen mahallelere göz atıldığında, farklı milletlere ya da dinlere mensup kimselerin genellikle aynı mahallelerde Müslüman halkla birlikte yaşadıkları görülmektedir.

Sicil’de Düzce şehir merkezinde yer alan 4 mahalleden bahsedilmiştir. Bunlar Burhaniye Mahallesi⁶⁶, Câmî’-i Kebir Mahallesi⁶⁷, Cedidiye Mahallesi⁶⁸ ve Şerefiye Mahallesi⁶⁹dir.

⁵⁹ D.Ş.S., 1165, N61-V30a, N62-V30b.

⁶⁰ D.Ş.S., 1165, N24-V12b.

⁶¹ D.Ş.S., 1165, N1-2/V1a-1b, N9-V5a, N30-V15a, N32-V16b, N45-V23a.

⁶² D.Ş.S., 1165, N17-V9a, N19-V10a, N29-V15a, N40-V20b, N43-V22a, N44-V22b, N47-V24a.

⁶³ Mehmet Bayartan, “Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 13 (2005), s.98. Ayrıca bkz. Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları 4*, İstanbul (1984).

⁶⁴ Ömer Düzbakar, “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2003/2), s.99.

⁶⁵ Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, s.69-70.

⁶⁶ D.Ş.S., 1165, N24-V12b.

⁶⁷ D.Ş.S., 1165, N20-V10b, N28-V14b, N64-V31b, N25-V13a.

⁶⁸ D.Ş.S., 1165, N1-2/V1a-1b, N3, V2a, N4-V2b, N5, V3a, N13-V7a, N16-V8b, N17-V9a, N18-V9b, N23-V12a, N26/27-V13b/14a, N28-V14b, N30-V15b, N32-V16b, N34-V17b, N36-V18b, N37-V19a, N38-V19b, N39-V20a, N41-V21a, N42-V21b, N43-V22a, N45-V23a, N47-V24a, N 48-V24b, N49/50-V24b/2, N60-V29b, N63-V31a.

Burhaniye mahallesi Sicil’de bir kez atıfta bulunulmuştur. Diğer davalarda dava vekili olarak ismine rastlanmayan Ahmed Efendi oğlu Davut Efendi’nin dava vekilliği yaptığı miras davası dolayısıyla yaşadığı yer belirtilirken Burhaniye Mahallesi zikredilmiştir.

Düzce şehir merkezinde bulunan Câmî‘-i Kebir mahallesi ise dört kez atıfta bulunulmuştur. Bu atıfların bir kısmı bu mahallede ikamet edip mahkemeye başvuran gayr-i müslimlerin davalarının içeriğinde geçmektedir. Mesela bir miras davasında aslen Mamuretülaziz vilayeti Eğin nahiyesinin Dörtyolağzı Mahallesi kadınlarından ve Ermeni milletinden olup Câmî‘-i Kebir mahallesinde oturan bir davacıdan bahsedilmiştir.⁷⁰ Yine emlak ve arazide olan hisselerinin alınması için açılan bir davada, aslen Sivas’ın Divriği kasabasının Züleyha Hatun mahallesinden olan Reji-yi Ekber Muavini Osman oğlu Mustafa Efendi’nin Düzce’nin Câmî‘-i Kebir mahallesinden Hacı Ali Efendizade Yusuf Efendi’nin evinde kiracı olarak oturduğu zikredilmiştir.⁷¹

Davalarda adına sıkça atıfta bulunulan bir başka mahalle Cedidiye mahallesidir. Görüldüğü kadarıyla Cedidiye mahallesine otuz kez atıfta bulunulmasının en önemli nedeni, dava vekili Musa Efendi oğlu Rasih Efendi sebebiyledir. Rasih Efendi’nin Cedidiye mahallesinde oturması sebebiyle davalarda mahallenin ismi sıklıkla geçmek durumunda kalmıştır. Rasih Efendi’ye gelen davalar daha ziyade miras, nafaka ve boşanma davaları olup az da olsa vekil tayini, alacak meselesi, arazi ihtilafı gibi davalardır.

Mesela bir haciz davasında Düzce’nin Şerefiye mahallesinden Abdullah kızı Fatma, Cedidiye mahallesinde oturan Katolik milletinden İstapan oğlu Bezmi Efendi’yi, sekiz adet Osmanlı lirası alacağına karşılık olarak hacedilen hayvanlarının hacizden kurtarılması için dava vekili olarak tayin etmiştir.⁷² Anlaşılacağı üzere bu dönemde Cedidiye mahallesinde oturan Ermeni Katolik

⁶⁹ D.Ş.S.,1165, N7-V4a, N8-V4b, N12-V6b, N15-V8a, N19-V10a, N21-V11a, N24-V12b, N28-V14b, N34-V17b, N39-V20a, N41-V21a, N41-V21a, N44-V22b, N46-V23b, N48-V24b, N49-50/V24b/2, N51-V25a, N53-V26a, N55-V27a, N59-V29a, N64-V31b.

⁷⁰ D.Ş.S.,1165, N20-V10b.

⁷¹ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

⁷² D.Ş.S.,1165, N28-V14b.

milletinden Bezmi Efendi dava vekilliği yapmaktadır. Dava vekili Bezmi Efendi'ye gelen bir diğer davacı ise Cedidiye mahallesinde oturan Osmanlı Rum milletinden Etmekçi Yorgi oğlu Mihal'dir.⁷³ Görüleceği üzere Cedidiye Mahallesi bu tarihlerde Osmanlı tebaasından Katolik ve Ortodoks mezhebenden Ermeni ve Rum milletinden kişilerin ikamet ettiği bir yer durumundadır.

Davalarda adına sıkça atıfta bulunulan bir başka mahalle de Şerefiye mahallesidir. Burada da Cedidiye mahallesine benzer bir durum söz konusudur. Dava vekillerinden Rusçuklu Hasan oğlu Mehmed Efendi ve Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi'nin ikamet ettikleri yer olması sebebiyle Şerefiye mahallesine 22 kez atıfta bulunulmuştur. Cedidiye mahallesinde oturan ve dava vekilliği yapan Musa Efendi oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi'nin de vekil tayini davasında⁷⁴ oturduğu yer olarak Şerefiye mahallesinin ismi geçmektedir. Görüldüğü kadarıyla bu dönemde Şerefiye mahallesinde davalara bakan üç dava vekili bulunmaktadır. Şerefiye mahallesinde oturan davacı/davalılar da nafaka, boşanma, haciz ve alacak meselesi gibi nedenlerle mahkemeye başvurmuşlardır.

Tablo 6. Düzce Merkeze Bağlı Mahalle İsimlerini Gösterir Tablo

Mahalle Adı	Bugünkü Adı
Burhaniye	Burhaniye Mahallesi
Câmi'-i Kebir	Camikebir Mahallesi
Cedidiye	Cedidiye Mahallesi
Şerefiye	Şerefiye Mahallesi

Boşanma ve nafaka davasında adı geçen Dokuz Mahallesi⁷⁵ ise Düzce şehir merkezinde yer alan bir mahalle değildir. Düzce merkeze bağlı Karaçortlan köyüne ait bir mahalle olup şehir merkezi-mahalle irtibatı yerine köy-mahalle bağılılığı söz konusudur.

⁷³ D.Ş.S.,1165, N39-V20a.

⁷⁴ D.Ş.S.,1165, N15-V8a.

⁷⁵ D.Ş.S., 1165, N4-V2b.

İktisadî, malî, idarî yönden kendi içinde kapalı bir ünite olan köy, Osmanlı Vilâyet Nizamnamelerinde bir yerleşim yeri olarak en alt birim olarak kabul edilmiştir.⁷⁶ 1165 Numaralı Şer‘iyye Sicili’nde Düzce merkeze bağlı 44 köy ismine rastlanmaktadır. Düzce’nin Akçaşehir nahiyesine bağlı 9 köyün ismi de Sicil’de yer almıştır.

Tablo 7. Düzce Şer‘iyye Sicilinde Geçen Merkeze Bağlı Karye (Köy) İsimleri ile Bugünkü Adlarını Gösterir Tablo

Karye Adı	1928 Son Teşkilat-ı Mülkiye’de Düzce Köylerinin Adları ⁷⁷	Bugünkü Adı	Bolu Livası Salnamesinde Geçen Düzce Köy İsimleri ⁷⁸
Aynalı ordulu ⁷⁹	Aynalı ordouli	Aynalı Köyü- Merkez	Orduluayna
Ardıç dibi ⁸⁰	Ardıdj dıbi	Ardıçdibi Köyü- Gümüşova	-
Beçi ⁸¹	Betchi	Beçi Yörükler Köyü- Merkez	-
Beğçiler ⁸²	Bequdjilere	Beyciler mahallesi(Düzce ilinin merkez mahallesidir.)	Bey
Çakırlar ⁸³	Tchakırlar	Çakırlar Köyü-Merkez	Çakırlar
Çerkes Taşköprü ⁸⁴	Tcherquesse Tachqueupri	Çerkes Taşköprü Köyü- Merkez	Çerkestaşköprü
Darıcı ⁸⁵	Dadidj	Darıcı Köyü-Merkez	Darıcı
Dereli ⁸⁶	-	Dereli Köyü-Merkez	-
Dededüzü ⁸⁷	Dede dusi	Dededüzü köyü-Gümüşova	Dededüzü

⁷⁶ Mustafa Gençoğlu, “1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/1 (2011), s.46.

⁷⁷ Son Teşkilât-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları, İstanbul (1928), 469-472.

⁷⁸ *Bolu Livası Sâlnâmesi (1337-1338/1921-1922)*, Bolu: Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı (Bolu Hükümet Matbaası 1338).

⁷⁹ D.Ş.S., 1165, N16-V8b, N21-V11a.

⁸⁰ D.Ş.S., 1165, N61-V30a, EK3.

⁸¹ D.Ş.S., 1165, N33-V17a, N58-V28b.

⁸² D.Ş.S., 1165, N37-V19a, N44-V22b, N49-V24a, N50-V24b, N53-V26a.

⁸³ D.Ş.S., 1165, N24-V12b.

⁸⁴ D.Ş.S., 1165, N4-V2b.

⁸⁵ D.Ş.S., 1165, N8-V4b.

⁸⁶ D.Ş.S., 1165, N5-V3a, N11-V6a, N31-V16a, N35-V18a, N47-V24a, N54-V26b.

Düverdüzü ⁸⁸	Douver douzi	Düverdüzü köyü- Merkez	Dögerdüzü
Elmacık ⁸⁹	Elmalik	Elmacık köyü- Gümüsova	Elmacıkbeşmaf
Fidani ⁹⁰	-	-	Fedanikürtler
Gideni ⁹¹	-	Esençam köyü-Merkez	-
Gürcü Hüseyin Ağa ⁹²	Gurdji Husein Aga	Gürcü Hüseyin Ağa köyü- Çilimli	Gürcühüseyinağa
Hacı Musa ⁹³	(Karacada) Hacı Musa	Hacı Musa- Merkez	Gölormanı Hacimusa
Hızar dere ⁹⁴	Hizar dere	Gürcü Hızar dere köyü- Çilimli	Hızardere
Hamidiye ⁹⁵	Hamidie	Hamidiye mahallesi (Düzce ilinin merkez ilçesine bağlı mahalledir.)	Lazhamidiye
Hacı Ahmedler ⁹⁶	Haaji Ahmedlere	Hacıahmetler Köy- Merkez	Hacıahmedler
Hacı Mehmed ⁹⁷	Haaji Mehmed Aga	Hacı Mehmet Mahallesi- Kaynaşlı Darıyerimengencik Köyüne bağlı mahalle.	Değirmenbaşı Mehmed Bey
Karaçortlan ⁹⁸	Kara tchaurtlan	Karaçortlan Köyü-Çilimli	Karaçörtlen
Kadifekale ⁹⁹	Kadife cala	Kadifekale köyü- Gölyaka	Kadifekale
Kadioğlu ¹⁰⁰	Kadiler	Kadioğlu köyü- Merkez	Kaymakçı maa Kadioğlu
Ketenciler ¹⁰¹	-	Ketenciler- Merkez	Hatip maa Ketenciler

⁸⁷ D.Ş.S., 1165, N28-V14b.

⁸⁸ D.Ş.S., 1165, N7-V4a, N15-V8a.

⁸⁹ D.Ş.S., 1165, N24-V12b.

⁹⁰ D.Ş.S., 1165, N31-V16a.

⁹¹ D.Ş.S., 1165, N5-V3a

⁹² D.Ş.S., 1165, N14-V7b.

⁹³ D.Ş.S., 1165, N26-V13b, N27-V14a, N32-V16b, N45-V23a, N46-V23b.

⁹⁴ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

⁹⁵ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

⁹⁶ D.Ş.S., 1165, N41-V21a, N42-V21b, N6-V3b.

⁹⁷ D.Ş.S., 1165, N48-V24b, N52-V25b.

⁹⁸ D.Ş.S., 1165, N16-V8b, N21-V11a, N4-V2b.

⁹⁹ D.Ş.S., 1165, N23-V12a.

¹⁰⁰ D.Ş.S., 1165, N54-V26b, N55, V27a.

Kışla ¹⁰²	Kichla	Kışla mahallesi- Gümüşova ilçesine bağlıdır.	Kışla
Kıbtiler ¹⁰³	-	-	-
Kuyumcu Hacı Ali Efendi ¹⁰⁴	Kouyoumdji Hadji Ali Effendi	Kuyumcuhalali köyü- Merkez	Kuyumcu Hacıali
Laz Suncuk ¹⁰⁵	Lase Sundjuk	Suncuk Köyü- Merkez	Lazsuncuk
Laz Yazlık ¹⁰⁶	Lase Yazlic	Yazlık Köyü	Lazyazlık
Mengencik ¹⁰⁷	Menghindjik	Darıyerimengencik köyü- Kaynaşlı ilçesine bağlı bir köydür.	Mengencik
Metek ¹⁰⁸	Metek	Metek Köyü- Merkez	-
Meze ¹⁰⁹	-	Meze Köyü- Akçakoca ilçesine bağlı bir köydür.	-
Mü'minler ¹¹⁰	-	Müminler Köyü- Çilimli	-
Nasurlu ¹¹¹	Nasourli	Nasırlı köyü- Merkez	Nasırlı
Ömer Efendi ¹¹²	Keupri Bachi Eumer Efendi	Ömer Efendi Köyü- Düzce'nin merkez ilçesi olan Köprübaşına bağlı bir köydür.	Köprübaşı Ömer Efendi
Sallar ¹¹³	Sallar	Sallar - Merkez	Sallar
Sırtlık ¹¹⁴	Sirt Pinar	Sırtınar- Düzce ilinin Cumayeri ilçesine bağlı bir köydür.	Sırtınar
Siyokoğlu ¹¹⁵	Seyouk Oglou	Kirazlı Köyü.	-

¹⁰¹ D.Ş.S., 1165, N49-V50a, N50-V24b, N53-V26a.

¹⁰² D.Ş.S., 1165, N38-V19b.

¹⁰³ D.Ş.S., 1165, N56-V27b, N57-V28a.

¹⁰⁴ D.Ş.S., 1165, N18-V9b.

¹⁰⁵ D.Ş.S., 1165, N27-14a.

¹⁰⁶ D.Ş.S., 1165, N53-V26a, N52-V25b.

¹⁰⁷ D.Ş.S., 1165, N38-V19b.

¹⁰⁸ D.Ş.S., 1165, N34-V17b.

¹⁰⁹ D.Ş.S., 1165, N40-V20b, N7-V4a.

¹¹⁰ D.Ş.S., 1165, N63-V31a.

¹¹¹ D.Ş.S., 1165, N33-V17a, N35-V18a, N11-V6a, N22-V11b.

¹¹² D.Ş.S., 1165, N6-V3b, N9-V5a, N10-V5b, N13-V7a.

¹¹³ D.Ş.S., 1165, N35-V18a.

¹¹⁴ D.Ş.S., 1165, N31-V16a.

Şıralık ¹¹⁶	Charalok	Şıralık köyü- Merkez	Şıralık
Topçular ¹¹⁷	Topdjilar	Topçular- Düzce ilinin Çilimli ilçesine bağlı bir mahalledir.	Topçular
Vakıf ¹¹⁸	Vakif	Yenivakıf köyü- Düzce ilinin Çilimli ilçesine bağlı bir köydür.	Vakıf
Yazlık ¹¹⁹	Yazlik	Yazlık köyü- Düzce ilinin Gölyaka ilçesine bağlı bir köydür.	-
Yakabaşı ¹²⁰	Yaka Bachi	Yakabaşı köyü- Düzce ilinin Gümüşova ilçesine bağlı bir köydür.	Yakabaşıbaktı
Yeniköy ¹²¹	Yeni keuy	Yeniköy köyü-Düzce ilinin Çilimli ilçesine bağlı bir köydür.	-
Yukarı köy ¹²²	-	<i>Yukarı Avlayan Köyü- Cumayeri, Düzce.</i>	-
Yukarı karaköy ¹²³	-	Yukarıkaraköy- Düzce ilinin Çilimli ilçesine bağlı bir köydür.	Yukarıkaraköy

Tablo 8. Düzce Kazası Akçaşehir Nahiyesine Bağlı Karye (Köy) İsimleri ile Bugünkü Adlarını Gösterir Tablo

Karye Adı	1928 Son Teşkilat-ı Mülkiye'de Düzce Köylerinin Adları	Bugünkü Adı	Bolu Livası Salnamesinde Geçen Düzce Köy İsimleri
Arabacı ¹²⁴	Arabacı	Arabacı Köyü	Arabacı

¹¹⁵ D.Ş.S., 1165, N59-V29a, N60-V29b, N38-V19b.

¹¹⁶ D.Ş.S., 1165, N60-V29b.

¹¹⁷ D.Ş.S., 1165, N63-V31a.

¹¹⁸ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

¹¹⁹ D.Ş.S., 1165, N19-V9b, N33-V17a, N40-V20b, N58-V28b, N59-V29a.

¹²⁰ D.Ş.S., 1165, N11-V6a.

¹²¹ D.Ş.S., 1165, N3-V2a, N8-V4b,

¹²² D.Ş.S., 1165, N8-V4b, N54-V26b.

¹²³ D.Ş.S., 1165, N3-V2a, N8-V4b, N55-V27a, N63-V31a.

¹²⁴ D.Ş.S., 1165, N34-V17b.

Deredibi ¹²⁵	Dere	Deredibi Köyü	-
Eskimize ¹²⁶	Esqui mese	Eskimengencik köyü	Eskimeze
Gebekilise ¹²⁷	Guebe quilisse	Gebe Kilise Köyü	Kebekilise
Kuru Gül ¹²⁸	Kouri gneul	-	Kurugöl
Yenice ¹²⁹	Yenidje	Yenice Köyü	Yenice
Kızılcakilise ¹³⁰	Kisildja qulissa	Kızılca köyü	Kızılcakilise
Tahirli ¹³¹	Tahirli	Tahirli köyü	Tahirler
Yenimeze ¹³²	Yeni mese	Uğurlu Köyü	Yenimeze

1864 ve 1871 Osmanlı Vilâyet Nizamnamelerinde köylerde her sınıf ve halk için seçimle gelen iki muhtarın bulunması öngörülmüştü. Muhtarlar merkeze bağlı kaymakamlar tarafından tayin ediliyorlardı. Köylerde ayrıca her cemaatin kendi ihtiyar meclisi bulunuyordu. 3-12 kişi arasında değişen bu meclislerde imamlar ve papazlar kurulun daimî üyeleri idi.¹³³ 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde muhtar ve ihtiyar heyeti azalarına yalnızca iki arazi davasında¹³⁴ davalılar olarak atıfta bulunulmuştur. İki davada da imamlardan bahsedilmiştir. Düzce'nin Ömer Efendi Köyü imamı Tahsin Efendi'nin adı mehir ve miras hissesi¹³⁵ davasında geçerken, Trabzon'un Şarlı nahiyesinin Oğuz Köyü imamı Ali Efendi'nin ismi ise arazi davasında¹³⁶ davacı olarak kaydedilmiştir.

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde taşra idarî görevlileri içinde yer alan mal müdürü, tahrirat kâtibi ve müftü gibi bir vazifeli ismine rastlanmamaktadır.

¹²⁵ D.Ş.S., 1165, N56-V27b.

¹²⁶ D.Ş.S., 1165, N19-V10a,

¹²⁷ D.Ş.S., 1165, N43, V22a.

¹²⁸ D.Ş.S., 1165, N44- V22b.

¹²⁹ D.Ş.S., 1165, N29-V15a.

¹³⁰ D.Ş.S., 1165, N17-V9a, N47-V24a.

¹³¹ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

¹³² D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

¹³³ Gençoğlu, "1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma", s.46.

¹³⁴ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

¹³⁵ D.Ş.S., 1165, N9-V5a.

¹³⁶ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

Hatta Düzce'deki Şer'iyeye mahkemesinin kadı nâbinin ismi bile kaydedilmemiştir. Ancak miras meselesi için vekil tayini davasında¹³⁷ mahkeme kâtibi olarak Zekeriya Efendi'nin ismi iki defa zikredilmiştir. Yine bir miras davasında ismi geçen bir diğer kâtip de, 1862 yılında ticarî amaçlarla kurulan, resmî evraklarda devlet bankası olarak geçen Bank-ı Osmanî¹³⁸ kâtibi Ali Bey¹³⁹ dir.

Mahkemenin adlî kolluk görevini üstelenen muhızırın ismi Mehmed Ağa'dır. Nikâh davası¹⁴⁰, karısının eve dönmesi için açılan dava¹⁴¹, emlak ve arazide olan hissenin alınması davası¹⁴², arazi satışı davası¹⁴³, karısının kendisine itaat etmesi için açılan dava¹⁴⁴ ve vekil tayini¹⁴⁵ davası olmak üzere 6 davada Muhızır Mehmed Ağa'ya atıfta bulunulmuştur. Yine bir davada Muhızır Mehmed Ali¹⁴⁶ olarak kaydedilen kişi de yine Muhızır Mehmed Ağa olmalıdır. Bir diğer mahkeme görevlisi olan Mübaşir Tevfik Efendi'nin¹⁴⁷ adı yalnızca bir davada geçmektedir. Mübaşir Tevfik Efendi'nin adına Bolu Livası Salnamesi'nde¹⁴⁸ de rastlanmaktadır. Görüldüğü kadarıyla kendisi Bidayet Mahkemesi'nde mübaşir olarak görev yapmaktadır. Eytam müdürleri İbrahim ve Mustafa Efendilerin isimleri ise 7 davada¹⁴⁹ geçmektedir.

Davalarda birçok dava vekilinin adı kayıtlıdır. Görüldüğü kadarıyla en çok dava vekilliği yapan kişi Mehmed Rasih Efendi'dir. Yine adı çokça anılan bir diğer dava vekili de Mehmed Rüştü Efendi'dir. Düzce'nin Yazlık köyünde ikamet eden Mehmed Rüştü Efendi, alacak davası¹⁵⁰, nikâh ve nafaka davası¹⁵¹, miras ve alacak

¹³⁷ D.Ş.S., 1165, N9-V5a, N10-V5b.

¹³⁸ Kaya Bayraktar, "Osmanlı Bankasının Kuruluşu", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3/2(2002), s.80.

¹³⁹ D.Ş.S., 1165, N47-V24a.

¹⁴⁰ D.Ş.S., 1165, N60-V29b.

¹⁴¹ D.Ş.S., 1165, N19-V10a.

¹⁴² D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

¹⁴³ D.Ş.S., 1165, N29-V15a.

¹⁴⁴ D.Ş.S., 1165, N57-V28a.

¹⁴⁵ D.Ş.S., 1165, N46-V23b.

¹⁴⁶ D.Ş.S., 1165, N19-V10a.

¹⁴⁷ D.Ş.S., 1165, N19-V10a.

¹⁴⁸ *Bolu Livası Sâlnâmesi* (1337-1338/1921-1922), Bolu Hükümet Matbaası, s.206.

¹⁴⁹ D.Ş.S., 1165, N11-V6a, N12-V6b, N13-V7a, N21-V11a, N46-V23b, N47-V24a, N53-V26a.

¹⁵⁰ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

¹⁵¹ D.Ş.S., 1165, N52-V25b.

davası¹⁵², kocaya itaat davası¹⁵³, vekil tayini davası¹⁵⁴ gibi davalarda vekillik yapmıştır. 1334/1918 tarihli Müstakil Bolu Livası Salnamesi¹⁵⁵ incelendiğinde Mehmed Rüştü Efendi'nin Düzce kazası mahkemelerinden birinde vekillik yaptığı görülecektir. Sicil'de adı geçen vekillerden İsmail Hakkı Efendi'nin ismine Bolu Livası Salnamesi'nde de tesadüf olunmaktadır.¹⁵⁶

Sicil'de vekil tayiniyle ilgili 7 dava mevcuttur. Bu davalarda davacılar kendi leh ve aleyhlerine açılan davalar için tam bir vekâletle vekil tayininde bulunmuşlardır. Dereli köyünden Ahmed oğlu Süleyman Efendi en çok atıfta bulunulan vekil durumundadır. Vekil tayini davalarının üçünde Süleyman Efendi'nin adına rastlanmaktadır.¹⁵⁷ Vekil tayini için Süleyman Efendi'ye, Düzce'nin Gideni karyesinden Hacer hanım, Düzce'nin Nasırlı karyesinden Koca Osmanoğlu Hasan ve Düzce Akpınar'da Kıptiler köyünde oturan Fatma Hanım müracaat etmişlerdir. Yine Sicil'deki iki davada vekil olarak Cedidiye mahallesinde ikamet eden Musa oğlu Müftizade Mehmet Rasih Efendi'nin adına rastlanmaktadır. Davaların birinde Cedidiye mahallesinde oturan Peşmaç kızı Zuk Hanım, diğesinde ise Düzce'nin Hacı Ahmedler köyünden Ahmed kızı Havva, kendi leh ve aleyhlerinde vuku bulmuş ve bulacak bütün davalar için Mehmed Rasih Efendi'yi vekil tayin etmişlerdir.

Vekil davalarının genelinde herhangi bir konu belirtilmezken iki davada kısaca konulara değinilmiştir. Bu davalardan birinde Düzce'nin Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde oturan Yusuf, mahkemeye giderek köylerinden Bayram oğlu Hasan'ın kanunî vekili Rasih Efendi'nin, akde mani olduklarından bahisle aleyhine açtığı dava üzerine tarafına açılan davaların tümü için tam bir vekâletle Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Süleyman Bey oğlu İbrahim Hakkı Efendi'yi vekil tayin etmiştir.¹⁵⁸ Diğer davada ise Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Hacı İbrahim Ağa mahkemeye gelerek, Siyokoğlu köyünden Çerkes Hacı Osman Efendi

¹⁵² D.Ş.S., 1165, N53-V26a.

¹⁵³ D.Ş.S., 1165, N33-V17a, N58-V28b.

¹⁵⁴ D.Ş.S., 1165, N18-V9b, N58-V28b.

¹⁵⁵ Müstakil Bolu Sancağı Sâlnâmesi (1334/1918), Bolu Hükümet Matbaası, s.353.

¹⁵⁶ Müstakil Bolu Sancağı Sâlnâmesi (1334/1918), Bolu Hükümet Matbaası, s.75.

¹⁵⁷ D.Ş.S., 1165, N5-V3a, N35-V18a, N56-V27b.

¹⁵⁸ D.Ş.S., 1165, N46-V23b.

aleyhinde açtığı cariyeye ücreti davasından dolayı Düzce'nin Yazlık köyünde oturan İbrahim Efendi oğlu Mehmed Efendi'yi vekil tayin etmiştir.¹⁵⁹

1.2. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyeye Sicili'ne Göre Düzce'de Sosyal Hayat

1.2.1. 1165 Numaralı Şer'iyeye Sicili'ne Göre Düzce'de Sosyal Statü İfade Eden Unvanlar, Lakaplar ve Meslekler

Sözlükte “bir kimsenin işi, mesleği ya da toplum içindeki durumuyla ilgili olarak kullanılan ad-san”¹⁶⁰ olarak tarif edilen unvanlar, Türkçede kişi adından önce veya sonra gelebilmektedir. Unvanlar genellikle belirli özellikleri taşımaya hak kazanan ya da yerine getirmekle yükümlü olan kişilere verilir.¹⁶¹ Bu yönüyle kişi adı ile beraber oluşan kelime grupları ve unvan grubu olarak adlandırılır.¹⁶² Kişilerin toplumdaki mevkiini ve şahsın aile içindeki akrabalık derecesini gösteren isimler¹⁶³ olarak unvanların, fotoğrafın olmadığı Osmanlı dönemindeki resmî kayıtlarda veya nüfus kütüklerinde kişiyi belirgin kılmak amacıyla kullanıldığı da görülmektedir.¹⁶⁴ 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde geçen davalarda da birçok unvana rastlanmıştır.

Defterde toplam 12 adet unvan tespit edilmiştir. Bunlardan en fazla kullanılanları Efendi, Hacı ve Ağa unvanlarıdır. Efendi, günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvandır ve sözü geçen kimse¹⁶⁵ anlamına gelir. Davalarda 34 kez geçen Hacı unvanının bu yoğunluğu, muhtemelen Düzce kazasında Müslüman nüfusun fazla olması dolayısıyladır. Bilindiği üzere Hacı unvanı dinî vazifesini yerine getirmek için hacca

¹⁵⁹ D.Ş.S., 1165, N59-V29a.

¹⁶⁰ “Unvan”, *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi 2 (1998), s.2284.

¹⁶¹ Metin Menekşe, “Türk Kültüründe Kişi Adları ve Lakaplar: XIX. Yüzyıl Ortalarında Seyitgazi Kasabasında Kullanılan Kişi Adları ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 65 (2019), s.321.

¹⁶² Yeter Torun, “Türkçede Unvan Grupları ve Diziliş Özellikleri Üzerine”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15/1 (2006), s.361.

¹⁶³ Nesrin Güllüdağ ve Halit Baş, “1452 Numaralı İzmit Şer'iye Sicilinde Yer Alan Unvan ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, *Anasay Dergisi*, 7 (2019), s.78.

¹⁶⁴ Mesut Sönmez, “1476 Tarihli Vakıf Defterinin “Niğde” Bölümünde Yer Alan Lakap Ve Unvanlar”, *Millî Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4 (2020), Özel Sayı, s.64.

¹⁶⁵ “Efendi”, *Türkçe Sözlük*, s.673.

gitmiş müslüman kişileri¹⁶⁶ tanımlamak amacıyla kullanılır. Yine efendi ya da bey anlamına gelen Ağa unvanı da kırsal kesimlerde sözü geçen kimseleri¹⁶⁷ tanımlamak amacıyla kullanılmış olmalıdır. Görüldüğü kadarıyla Efendi, Hacı ve Ağa unvanlarını kullanan kişiler, halkın güvendiği kimseler olduğundan genellikle davalarda şahit olarak kaydedilmişler ya da vekil olarak vazife icra etmişlerdir. Davalarda kullanılan unvanların kaç kez geçtiği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9. 1165 Numaralı Şer‘iyye Siciline Göre Düzce’de Geçen Unvanlar

Unvan	Kaç Kez Geçiyor
Ağa ¹⁶⁸	32
Bey ¹⁶⁹	10
Çavuş ¹⁷⁰	7
Efendi ¹⁷¹	49
Efendizade ¹⁷²	1
Hacı ¹⁷³	34
Hanım ¹⁷⁴	14
Hatun ¹⁷⁵	6

¹⁶⁶ “Hacı”, *Türkçe Sözlük*, s.921.

¹⁶⁷ “Ağa”, *Türkçe Sözlük*, s.31.

¹⁶⁸ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b, N5-V3a, N7-V4a, N8-V4b, N9-V5a, N11-V6a, N12-V6b, N14-V7b, N19-V10a, N21-V11a, N24-V12b, N25-V13a, N30-V15b, N31-V16a, N35-V18a, N38-V19b, N40-V20b, N41-V21a, N42-V21b, N43-V22a, N44-V22b, N47-V24a, N49-V24b, N50-V24b, N51-V25a, N55-V27a, N56-V27b, N57-V28a, N59-V29a, N60-V29b, N61-V30a, N64-V31b.

¹⁶⁹ D.Ş.S., 1165, N5-V3a, N6-V3b, N8-V4b, N9-V5a, N26-V13b- N27-V14a, N45-V23a, N46-V23b, N47-V24a, N64-V31b.

¹⁷⁰ D.Ş.S., 1165, N11-V6a, N12-V6b, N31-V16a, N39-V20a, N49-V24b, N50-V24b, NN53-V26a.

¹⁷¹ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V2b, N3-V2a, N4-V2b, N5-V3a, N46-V3b, N7-V4a, N8-V4b, N9-V5a, N10-V5b, N11-V6a, N12-V6b, N13-V7a, N15-V8a, N16-V8b, N17-V9a, N18-V9b, N19-V10a, N21-V11a, N23-V12a, N24-V12b, N25-V13a, N28-V14b, N30-V15b, N32-V16b, N34-V17b, N35-V18a, N37-V19a, N38-V19b, N39-V20a, N40-V20b, N41-V21a, N43-V22a, N44-V22b, N45-V23a, N46-V23b, N47-V24a, N48-V24B, N49-V24a, N50-V24b, N51-V25a, N53-V26a, N54-V26b, N55-V27a, N56-V27b, N58-V28b, N59-V29a, N60-V29b, N61-V30a.

¹⁷² D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

¹⁷³ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b, N5-V3a, N6-V3b, N9-V5a, N10-V5b, N13-V7a, N24-V12b, N25-V13a, N26-V13b, N27-V14a, N30-V15b, N32-V16b, N37-V19a, N38-V19b, N39-V20a, N41-V21a, N42-V21b, N45-V23a, N46-V23b, N47-V24a, N48-V24b, N49-V24b, N50-V24b, N52-V25b, N57-V26a, N56-V27b, N59-V29a, N60-V29b, N61-V30a, N63-V31a, N64-V31b.

¹⁷⁴ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b, N6-V3b, N9-V5a, N10-V5b, N13-V7a, N18-V19b, N19-V10a, N21-V11a, N45-V23a, N47-V24a, N49-V24b, N50-V24b, N53-V26a.

Molla ¹⁷⁶	7
Reis ¹⁷⁷	1
Seyyid ¹⁷⁸	1
Sultan ¹⁷⁹	1
Toplam	167

Geleneksel toplumlarda soyadı bulunmadığından şahıslar meslekleri ve aile isimleri ile tanımlanırlar ve bilinirlerdi.¹⁸⁰ Bu isimler küçük yerleşim yerlerinde ve bazı ortamlarda kişinin adından daha fazla kimlik bilgisi içerirdi.¹⁸¹ Hatta bazı durumlarda ve bazı yerlerde unvanların lakap olarak da kullanıldığı görülür. Genellikle köy, kasaba gibi nüfusun az olduğu küçük yerleşim birimlerinde kişileri birbirinden ayırmak ve daha kolay tanınmalarını sağlamak için unvan olan kelimelerin zamanla lakaba dönüşmesi vakidir. Bu tarz örneklere en çok dinî içerikli lakaplarda rastlanılır.¹⁸²

Yukarıda da ifade edildiği üzere unvanlar kişinin mesleği veya toplum içindeki durumunu belirtirken lakaplar sosyal konumun etkisi olmaksızın asıl ada sonradan eklenen isimlerdir. Eklenen bu sıfat niteliğindeki isimler toplumun kültürünü, düşünme yapısını, geleneklerini yansıtacak tarzdadır ve aynı zamanda mevcut toplumsal yapıda meydana gelen değişim ve gelişimlerin izlerini de taşırlar.¹⁸³ Asıl ada sonradan eklenen bu isimler kişinin ailesinden, çevresinden veya kendisinden kaynaklanan özelliklerden dolayı verilir. Ayrıca kişinin davranış şekline göre veya başından geçen bir olay sonucunda da verilmiş olabilir. Lakaplar veriliş

¹⁷⁵ D.Ş.S., 1165, N3-V2a, N25-V13a, N40-V20b-N47-V24a,N53-V26b, N54-V26b.

¹⁷⁶ D.Ş.S., 1165, N4-V2b, N16-V8b, N26-V13b, N27-V14a, N33-V17a, N43-V22a, N61-V30a.

¹⁷⁷ D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

¹⁷⁸ D.Ş.S., 1165, N57-V28a.

¹⁷⁹ D.Ş.S., 1165, N45-V23a.

¹⁸⁰ Güllüdağ-Baş, “1452 Numaralı İzmit Şeriye Sicilinde Yer Alan Unvan ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, s.100.

¹⁸¹ Sönmez, “1476 Tarihli Vakıf Defterinin “Niğde” Bölümünde Yer Alan Lakap Ve Unvanlar”, s.63.

¹⁸² Menekşe, “Türk Kültüründe Kişi Adları ve Lakaplar: XIX. Yüzyıl Ortalarında Seyitgazi Kasabasında Kullanılan Kişi Adları ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, s.321.

¹⁸³ Sönmez, “1476 Tarihli Vakıf Defterinin “Niğde” Bölümünde Yer Alan Lakap Ve Unvanlar”, s.63.

amacına göre methetme¹⁸⁴, tarif ve tanıtma, kötöleme ve hafife alma gibi anlamlar içerebilirler.¹⁸⁵

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde geçen dinî içerikli lakaplar arasında en çok kullanılanın Hacı olduğu görülür.

Tablo 10. Dinî İçerikli Lakaplar

Hacı	34
Hafız ¹⁸⁶	8
İmam ¹⁸⁷	2
Molla	7
Sofu ¹⁸⁸	1
Toplam	54

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde geçen lakaplar incelendiğinde mesleklerle ilgili çok fazla lakaba rastlanmamıştır. Etmekçi şeklinde kaydedilen ekmekçi lakabı, fazla faiz alınmasıyla ilgili davada geçmektedir. Lakap, Rum milletinden davacı olarak mahkemeye başvuran Ermeni Mihal'in babası Yorgi tanımlanırken kullanılmıştır. Bu durum, ekmekçilik mesleğinin gayr-i müslimler tarafından da yapıldığını ve lakap olarak kullanıldığını göstermektedir. Nitekim konuyla ilgili incelemelere bakıldığında Osmanlı döneminde ekmekçiliğin hem Müslümanlar hem de gayr-i müslimler tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır.¹⁸⁹ Kahveci ise Sicil'de yalnızca vekil tayini davasında lakap olarak kullanılmıştır. Kuyumcu da bir miras davasında Ermeni bir şahıs açıklanırken geçmektedir.

¹⁸⁴ “Medih”, *Türkçe Sözlük*, s.1523.

¹⁸⁵ Menekşe, “Türk Kültüründe Kişi Adları ve Lakaplar: XIX. Yüzyıl Ortalarında Seyitgazi Kasabasında Kullanılan Kişi Adları ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, s.321.

¹⁸⁶ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b, N8-V4b, N18-V9b, N47-V24a, N48-V24b, N54-V26b, N55-V27a, N26-V13b.

¹⁸⁷ D.Ş.S., 1165, N9-V5a, N61-V30a.

¹⁸⁸ D.Ş.S., 1165, N37-V19a.

¹⁸⁹ Etmekçi Esnafı ile ilgili detaylı bilgi için bkz.Serdar Genç, “XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Balıkesir’de Ekmekçi Esnafı”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12/1 (2007) s.63.

Görüleceği üzere Sicil’de mesleklerle ilgili lakaplar genellikle Rum ve Ermeni milletinden olan şahıslardan söz edilirken kullanılmaktadır.

Tablo 11. Mesleklerle İlgili Lakaplar

Etmekçi ¹⁹⁰	1
Kahveci ¹⁹¹	1
Kuyumcu ¹⁹²	2
Toplam	4

Bir nevi kişinin toplumda bıraktığı izlenimlerin yansıması olan lakaplar, davranış kalıplarını yansıttığı kadar bireyin fiziksel özelliklerini de aksettirebilir. Sicil’de Camış (manda), Deli ve Kelek şeklinde kötü anlamda kullanılan lakaplar mevcuttur. Alacak davasında karşımıza çıkan davalının babası Ömer Camış, tarla davası için vekil tayini davasında davalı olarak karşımıza çıkan Kelek¹⁹³ Musa oğlu Ahmed ve arazi davası ve karısının eve dönmesi için açılan davada geçen Deli İsmail oğlu Ahmed ile Deli Mehmed kötü anlamlı lakaplarıyla Sicil’de yer almışlardır.

Tablo 12. Kötü Anlamlı Lakaplar

Camış ¹⁹⁴	1
Deli ¹⁹⁵	2
Kelek ¹⁹⁶	1
Toplam	4

Şehir ve yerleşim birimiyle alakalı lakaplara Sicil’deki pek çok davada rastlanmaktadır. Bu lakaplar bazen kişinin aslen nereli olduğunu, bazen de doğduğu yeri ya da göç ettiği yeri ifade etmektedir. Sicil’deki şehirle alakalı lakaplara

¹⁹⁰ D.Ş.S., 1165, N39-V20a.

¹⁹¹ D.Ş.S., 1165, N56-V27b.

¹⁹² D.Ş.S., 1165, N18-V9b, N20-V10b.

¹⁹³ “Kelek”, *Türkçe Sözlük*, s.1264.

¹⁹⁴ D.Ş.S., 1165, N41-V21a.

¹⁹⁵ D.Ş.S., 1165, N23-V12a, N43-V22a.

¹⁹⁶ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

bakıldığında söz konusu kimselerin çoğunlukla Düzce kazasına yakın yerlerdeki vilayetlerden göç ettikleri anlaşılır.

Tablo 13. Şehir/Yerleşim Birimiyle İlgili Lakaplar

Bolulu ¹⁹⁷	1
Göynüklüzade ¹⁹⁸	2
Hendekli ¹⁹⁹	1
Karşlıoğlu ²⁰⁰	1
Kasabalı ²⁰¹	1
Ordulu ²⁰²	1
Ruşçuklu ²⁰³	10
Şileli ²⁰⁴	1
Zağferanbolulu ²⁰⁵	1
Toplam	19

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı devletinin savaşlarda kaybettiği topraklardan Düzce'ye yapılan göçlerin etkilerini Sicil'den de takip etmek mümkündür. 1334/1918 tarihli *Müstakil Bolu Livası Salnâmesi*'nde verilen Düzce'nin 60.200 ulaşan nüfus sayısı içinde Müslüman nüfus 24.723 Türk, 9.813 Çerkes, 6.914 Abaza, 4.891 Rumeli Muhaciri, 1.242 Tatar, 747 Kürd, 3.225 Laz ve Gürcü, 6.405 Ordulu, 90 Boşnak ve 705 Kıbtî'den oluşmakta, Hıristiyan nüfus ise 1.405 Rum ve Ermeni'den teşekkül etmekteydi.²⁰⁶ Aşağıdaki tabloda da görüleceği

¹⁹⁷ D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

¹⁹⁸ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b.

¹⁹⁹ D.Ş.S., 1165, N30-V15b.

²⁰⁰ D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

²⁰¹ D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

²⁰² D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

²⁰³ D.Ş.S., 1165, N7-V4a, N8-V4b, N12-V6b, N19-V10a, N21-V11a, N28-V14b, N44-V22b, N51-V25a, N55-V27a, N64-V31b.

²⁰⁴ D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

²⁰⁵ D.Ş.S., 1165, N30-V15b.

²⁰⁶ *Müstakil Bolu Livası Salnâmesi (1334/1918)*, Bolu: Hükümet Matbaası, s.261.

üzere Sicil’de etnik kökeniyle anılan ve mahkeme kayıtlarına bu şekilde geçenler içinde Salname’de anılan milletlerden farklı olarak sadece “Kazak” lakaplı kişinin milliyeti göze çarpmaktadır. Sicil’de etnik kökenli lakaplar arasında en fazla “Laz” lakabına rastlanmaktadır. 11 kez atıfta bulunulan Lazlar, en çok nikâh ve nafaka davası ile mehir ve arazi davalarında adlarından söz ettirmişlerdir.

Tablo 14. Etnik Kökenle İlgili Lakaplar

Çerkes ²⁰⁷	1
Gürcü ²⁰⁸	1
Kazak ²⁰⁹	1
Kürdoğlu ²¹⁰	3
Laz ²¹¹	11
Muhacir ²¹²	2
Tatar ²¹³	1
Toplam	20

Lakaplar bize kişileri birbirinden ayırt etmenin yanında bağlı olduğu aile/kabile veya memleketleri hakkında da bilgi vermektedir. Soyadı kanunundan önceki resmî kayıtlarda kişi adları daha ziyade baba adıyla karşımıza çıkar. Burada da ya Arapçadan alınan “... bin ...” kalıbı, ya Farsçadan alınan “...zâde ...” kalıbı ya da Türkçedeki “... oğlu ...” kalıbı kullanılır. “Ali bin Ahmed” kalıbı Ahmed oğlu Ali şeklinde, “Ahmedzâde Ali” kalıbı da Ahmed çocuğu (oğlu) Ali şeklinde çevrilmelidir. Farsça bir sözcük olan zâde²¹⁴, evlat, çocuk anlamına gelip²¹⁵ hem

²⁰⁷ D.Ş.S., 1165, N59-V29a.

²⁰⁸ D.Ş.S., 1165, N14-V7b.

²⁰⁹ D.Ş.S., 1165, N47-V24a.

²¹⁰ D.Ş.S., 1165, N8-V4b, N34-V17b, N43-V22a.

²¹¹ D.Ş.S., 1165, N17-V9a, N19-V10a, N43-V22a, N47-V24a, N52-V25b, N26-V13b, N32-V16b, N53-V26a, N55-V27a, N58-V28b, N59-V29a.

²¹² D.Ş.S., 1165, N3-V2a, N12-V6b.

²¹³ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

²¹⁴ “zâde”, *Türkçe Sözlük*, s.2493.

²¹⁵ Güllüdağ-Baş, “1452 Numaralı İzmit Şeriye Sicilinde Yer Alan Unvan ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme”, s.92.

erkek hem de kız için kullanılabilir. Arapça “bin” ise oğul anlamında olup kız için “bint” kullanılmalıdır. Sicil’de zâde ve oğlu ile kurulan lakaplar mevcuttur. Çoğu davada vekil olarak adı geçen Mehmed Rasih Efendi’nin lakabı olması sebebiyle Müftizâde lakabı pek çok yerde geçmektedir.

Tablo 15. Oğlu ve Zâde ile Kurulan Lakaplar

Ayıcıoğlu ²¹⁶	1	Kocabaşzade ²¹⁷	4
Arpacioğlu ²¹⁸	1	Kürksüzoğlu ²¹⁹	1
Berberoğlu ²²⁰	1	Müftizade ²²¹	20
Çengeloğlu ²²²	1	Nizamoğlu ²²³	1
Dadandioğlu ²²⁴	3	Osmanoğlu ²²⁵	1
Dedezade ²²⁶	1	Pedaroğlu ²²⁷	1
Demircioğlu ²²⁸	1	Piroğlu ²²⁹	1
Durdaoğlu ²³⁰	1	Pürnazzade ²³¹	1
Elmasioğlu ²³²	1	Sinanzade ²³³	1
Gölcüoğlu ²³⁴	1	Sirkecioğlu ²³⁵	2

²¹⁶ D.Ş.S., 1165, N15-V8a.

²¹⁷ D.Ş.S., 1165, N41-V21a, N49-V24b, N50-V24b, N42-V21b.

²¹⁸ D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

²¹⁹ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

²²⁰ D.Ş.S., 1165, N23-V12a.

²²¹ D.Ş.S., 1165, N1-V1a, N2-V1b, N15-V8a, N16-V8b, N17-V9a, N18-V9b, N30-V15b, N32-V16b, N36-V18b, N37-V19a, N38-V19b, N41-V21a, N42-V21b, N43-V22a, N45-V23a, N47-V24a, N48-V24b, N49-V24b, N50-V24b, N60-V29b, N63-V31a.

²²² D.Ş.S., 1165, N15-V8a.

²²³ D.Ş.S., 1165, N37-V19a.

²²⁴ D.Ş.S., 1165, N61-V30a, N62-V30b, EK2.

²²⁵ D.Ş.S., 1165, N35-V18a.

²²⁶ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

²²⁷ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

²²⁸ D.Ş.S., 1165, N22-V11b.

²²⁹ D.Ş.S., 1165, NN28-V14b.

²³⁰ D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

²³¹ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

²³² D.Ş.S., 1165, N58-V28b.

²³³ D.Ş.S., 1165, N47-V24a.

²³⁴ D.Ş.S., 1165, N28-V14b.

Hanaroğlu ²³⁶	1	Suhteoğlu ²³⁷	2
Hızırzade ²³⁸	1	Tiryakioğlu ²³⁹	1
Hızıroğlu ²⁴⁰	1	Ustaoğlu ²⁴¹	1
Katipzade ²⁴²	1	Yancaklıoğlu ²⁴³	1
Kahyaoğlu ²⁴⁴	1	Yaylaoğlu ²⁴⁵	4
Musaoğlu ²⁴⁶	1	Toplam	61

Yukarıdaki tablolardan da görüleceği üzere 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde diğer lakaplarla birlikte toplam 66 lakap ve 14 adet unvana rastlanmaktadır. Davalarda şahıslarla ilgili fazla bilgi verilmediği için bu unvan ve lakaplar kişilerin ait oldukları toplumsal sınıfları, bu sınıfların kültürel tutumlarını ve seviyelerini gösterecek işaretler olarak yorumlanabilir.

Tablo 16. Diğer Lakaplar

Abanoz ²⁴⁷	1
Bacı ²⁴⁸	4
Dönme ²⁴⁹	1
Sarı ²⁵⁰	1

²³⁵ D.Ş.S., 1165, N49-V26b, N50-V26b, N53-V26a.

²³⁶ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

²³⁷ D.Ş.S., 1165, N3-V2a, N8-V4b.

²³⁸ D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

²³⁹ D.Ş.S., 1165, N38-V19b.

²⁴⁰ D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

²⁴¹ D.Ş.S., 1165, N44-V22b.

²⁴² D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

²⁴³ D.Ş.S., 1165, N51-V25a.

²⁴⁴ D.Ş.S., 1165, N61-V30a.

²⁴⁵ D.Ş.S., 1165, N61-V30a, N62-V30b, N65-V32a, EK1.

²⁴⁶ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

²⁴⁷ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

²⁴⁸ D.Ş.S., 1165, N26-V13b, N27-V14a, N36-V18b, N24-V12b.

²⁴⁹ D.Ş.S., 1165, N37-V19a.

²⁵⁰ D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

Şirin ²⁵¹	1
Toplam	9

1.2.2. 1165 Numaralı Şer‘iyye Sicili’ne Göre Düzce’de İsimler

Bir milletin yaşayışını, inançlarını, kültürel değerlerini ve yönelimlerini göstermesi açısından önem arz eden isimler, ünlü ad bilimci Adolf Bach’a göre de “bir ulusun ad hazinesi, onun geçmiş ve bugünkü zihinsel-ruhsal durumunun anlatımıdır.”²⁵² İsim verme şekilleri zamana, zemine, inanca, zihniyete, şartlara ve yönelimlere göre değişiklik gösterebilir.²⁵³ Nitekim eski zamanlardan beri Türkler isim verirken çevrelerindeki nesnelere, doğdukları günlerde gerçekleşen önemli olaylardan ya da çeşitli hayvanların isimlerinden etkilenmişlerdir. Türklerin İslamiyet’i kabulü, diğer alanlar gibi ad koyma geleneğini de etkilemiş, bir taraftan geçmiş kültürel etkiler altında eski adlar kullanılmaya devam ederken diğer taraftan da yeni inançlarının etkileri isimler üzerinde de görünür olmuştur.²⁵⁴

Osmanlı devletinde sadece erkeklerin sayıldığı ilk nüfus sayımının 1831 yılında yapıldığı bilinmektedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde 00703 numara ile kayıt altında bulunan Bolu Livası Düzce Kazası Nüfus Defteri konu ile alakalı bazı hususlar içermektedir. 1831 Tarihli Düzce Nüfus Defteri’ne göre 1830’da Düzce, 14 divanda yer alan 24 karyeden (köyden) ibarettir. Mevcut 24 köyde 1212 hane ve 3134 kişi tespit edilmiştir.²⁵⁵ Defter’de sadece erkekler kaydedildiğinden bu nüfusun 6268’e çıkması mümkündür. 19. yüzyılda Düzce’de yaş aralığı 1 ile 100 arasındadır

²⁵¹ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

²⁵² Ercan Alkaya, “Türklerde Ad Verme Geleneği ve Kişi Adları”, *Türk Kültürü*, c.39(2001), s.1.

²⁵³ Ercan Alkaya, “Türklerde Ad Verme Geleneği ve Kişi Adları”, s.6.

²⁵⁴ Osman Köksal, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabasındaki Şahıs Adı Profili”, *Bilgi Dergisi*, 65 (2013), s.232.

²⁵⁵ Mustafa Keskin, *1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce, Düzce: Düzce Belediyesi Kültür Yayınları* (2014), s.11. 1831 tarihli Düzce Nüfus Defteri’ni tıpkıbasım ve çeviriyazı olarak yayınlayan Mustafa Keskin, s. 2-3’te Düzce’nin nüfusunu 1.147 hânedeki 2.946 kişi olarak vermiştir. Ancak Keskin’in Şahinciler divanı Hacıyeri karyesindeki 65 hânedeki yaşayan 188 nüfusu sehven hesaplama dâhil etmediği anlaşılmaktadır. Bu nüfus da ilave edildiğinde Düzce’nin 1831’de 1.212 hânedeki erkek nüfusu 3.134’e çıkmaktadır.

ve nüfusun geneli tarım ile uğraşmaktadır.²⁵⁶ 1831 Tarihli Nüfus Defteri'nde geçen erkek isimlerinin²⁵⁷ çoğu 1901 yılına ait 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde de geçmektedir. Görüldüğü kadarıyla aradan geçen 70 yıl içerisinde Düzce halkının isim verme dinamiklerinde pek bir değişiklik olmamıştır.

Klasik bir imparatorluk özellikleri gösteren Osmanlı Devleti sınırları içerisinde “millet sistemi” dâhilinde pek çok etnik kökenden, farklı din ve mezhepten gelen toplulukların bir arada yaşadıkları görülür. Türkler, Araplar, Kürtler, Arnavutlar, Boşnaklar ve Çerkezler gibi etnik grupların yanında farklı inançları benimseyen gayr-i müslim halk da mevcuttur.²⁵⁸ Dolayısıyla bu farklılıklar isim tercihlerini de etkilemiş ve farklı ve çeşitli isimler kullanılır olmuştur. Nitekim 1901 yılına ait 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde Arapça kökenli isimlerin yanında Türkçe, Farsça, Rumca, İbranice ve Kafkas kökenli isimlere tesadüf edilmiştir. Sicil'de Can Timur, Geriş, İbiş, Memiş, Sukar, Tosun ve Yaşar gibi Türkçe kökenli isimler, Beram, Bayram, Kahraman ve Ziver gibi Farsça kökenli isimler, Tasof ve Esper gibi Rumca kökenli isimler, Davut, İbrahim, İsmail, İshak, Süleyman ve Zekeriya gibi Kutsal Kitap ya da Kur'an-ı Kerim kaynaklı isimler ve Beslan, Hatuk, Hamruk, Kalubat, Lebilan, Nogay, Sazut, Tasof ve Temurkibeş gibi Kafkas kökenli isimler yer almıştır.

Görüldüğü kadarıyla Sicil'de adı geçen erkek isimleri genellikle peygamber isimleri, halife ve sahabe isimleri gibi İslamî inanca atıfta bulunan Arapça kökenli isimlerdir. Bu durum Düzce kazasında bu dönemde yaşayan kişilerin çoğunlukla müslüman olduklarını ve dinî inançlarına bağlı olduklarını gösterebilir. Nitekim 1831 Tarihli Düzce Nüfus Defteri'nde de Düzce kazasına bağlı karyelerde en fazla kayda geçen isim, İslam Peygamberi Hz. Muhammed'in isminin kısaltılmış/hafifletilmiş

²⁵⁶ Mustafa Keskin, “1831 Tarihli Düzce Nüfus Sayımı: Düzce'nin Beşeri, Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.72.

²⁵⁷ Keskin, “1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce”, s.7.

²⁵⁸ Âdem Kara, “Kafkas Göçmenlerinin Yeni Yurtlarında Karşılaştıkları Sorunlar”, *Düzce'de Tarih ve Kültür*(2014), s.139.

hali olan Mehmed'dir. Bunu Ali, Mustafa, Hasan, Ahmed, Hüseyin, Osman, İbrahim, Halil, İsmail ve Ömer gibi isimler takip eder.²⁵⁹

1831 Tarihli Düzce Nüfus Defteri'ne benzer şekilde 1901 tarihli Düzce Şer'iyye Sicili'nde de en fazla rastlanan erkek ismi Mehmed'dir. Dava vekili olan Mehmed Rasih Efendi'nin adı olması hasebiyle birçok dava içeriğinde bu isim Mehmed Efendi ya da Rasih Efendi olarak geçmektedir. Mehmed isminden sonra en fazla geçen bir diğer isim ise Ahmed'dir. Mustafa, Ali, Musa, İbrahim, Hasan, Osman, İsmail, Süleyman da davalarda sıklıkla rastlanan isimlerdendir.

Tablo 17. 1165 Numaralı Şer'iyye Siciline Göre Düzce'de Geçen Erkek İsimleri

Ahmet	Abdullah	Abdulhalim	Ali
Abdulvehhap	Abdülkadir	Arif	Âlim
Abbas	Beram	Bekir	Bayram
Bedir	Bilal	Beslan	Can Timur
Cafer	Davut	Emin	Ethem
Esper	Feyzullah	Geriş	Hıfzı
Hasan	Hayreddin	Hamruk	Hüseyin
Hatuk	Halil	Hilmi	Hakkı
Hamza	Hekim	Hasib	İbrahim
İsmail	İshak	İbiş	İzzet
Kamil	Kanber	Kalubat	Kahraman
Kemal	Lütfi	Lamya	Lebilan
Latif	Mehmet	Mustafa	Mahmut
Musa	Murat	Memiş	Mazlum
Mithat	Nogay	Nazif	Osman
Rasih	Reşid	Rüştü	Recep
Rıza	Remzi	Said Geri	Said
Safer	Selim	Salih	Sazut

²⁵⁹ Keskin, "1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce", s.6.

Sukar	Sadık	Sadullah	Süleyman
Seyyid	Şatır	Şakir	Şahin
Taruh	Tahsin	Tahir	Temurkibeş
Temel	Tevfik	Tasof	Tosun
Tayyip	Veli	Yakup	Yusuf
Yaşar	Zekeriya	Ziver	Zühdi
Hızır			

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde ekseriyetle davacı, davalı, davalı-davacı yakınları, vekil ve şahit olmak üzere toplam 112 erkek ismi mevcuttur. Dava kayıtlarında isimler kullanılırken baba adının zikredilmesine de dikkat edilmiştir. Zikri geçen isimlerden 16'sı Rum ve Ermeni kökenli isimlerdir. Rum ve Ermeni kökenli isimler yalnızca 4 dava içeriğinde geçmektedir. Bu davalar miras²⁶⁰, haciz²⁶¹, alacak²⁶² ve fazla faiz alınması²⁶³ davalarıdır. Haciz davası ve fazla faiz alınması davasında vekillik eden kişi Düzce'de ikamet eden Ermeni milletinden Bezmi Efendi'dir. Miras davasına vekillik yapan kişi, yine Ermeni milletinden olan Agop'tur. Alacak davasında adı geçen Rum milletinden olan davalının vekili ise Mehmed Rasih Efendi'dir.

Tablo 18. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Geçen Rum ve Katolik Ermeni İsimleri

İsim	Cinsiyet	Etnik Köken
Agop	Erkek	Ermeni
Azniyo	Kadın	Ermeni
Antaran Retvimi	Kadın	Ermeni
Bedros	Erkek	Ermeni

²⁶⁰ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

²⁶¹ D.Ş.S., 1165, N28-V14b.

²⁶² D.Ş.S., 1165, N30-V15b.

²⁶³ D.Ş.S., 1165, N39-V20a.

Bezmi	Erkek	Ermeni
Deronife	Kadın	Ermeni
Hoksi	Erkek	Ermeni
İstefan	Erkek	Ermeni
Kozmosi	Erkek	Ermeni
Kalinmeper	Erkek	Ermeni
Kirkor	Erkek	Ermeni
Markor	Erkek	Ermeni
Mihal	Erkek	Rum
Nikogos	Erkek	Ermeni
Ohannes	Erkek	Ermeni
Torvando	Erkek	Ermeni
Yorgi	Erkek	Rum
Yoz	Erkek	Rum
Yonni	Erkek	Rum

1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’nde kadın isimlerinin çoğu dinî mensubiyetle alakalı Arapça kökenli isimlerdir. Yine erkek isimlerinde olduğu gibi Türkçe, Farsça, Kutsal Kitap ve Kafkas kökenli kadın isimlerine de rastlanılır. Öyle görünüyor ki süreç içerisinde erkek isimlerinde görülen değişim kadın isimlerinde de gerçekleşmiş; kadınlara çoğunlukla dinî inancı yansıtan isimler verilmiş, bazen de karakter belirten ya da etnik kökene işaret eden isimler takılmıştır.²⁶⁴ Nitekim Sicil’deki davalarda en çok adı geçen kadın ismi Fatıma’dır. Onu takip eden isim ise Aişe’dir. Züleyha, Havva, Hafize, Gevaş ve Pak Hanım gibi birden fazla davada geçen isimler de mevcuttur.

Sanılanın aksine Osmanlı toplumunda kadınların sosyal ve ekonomik alanda bir hayli aktif oldukları görülür. Ev, arsa, dükkân gibi mülklere sahip oldukları için tasarrufunda bulunduran, kullanan kişi anlamına gelen “mutasarrıf” kelimesi kadınlar

²⁶⁴ Buket Çelik, “Osmanlıda Kadın İsimleri: Sivas Eyaleti Örneği (1742-1763)”, *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, 10/10 (2018), s. 88.

için de kullanılmıştır.²⁶⁵ Nitekim Sicil’de geçen alacak davaları, miras davaları ve haciz davalarının çoğunda kadın isimlerine rastlamak mümkündür.

Klasik bir İslam toplumu özellikleri gösteren Osmanlı toplumunda Müslüman kadınlara genellikle “hatun” şeklinde hitap edildiği görülür. Bunun yanında “hanım” kelimesi de kadınlara hitap etmek için kullanılır.²⁶⁶ Nitekim Sicil’de mehir ve miras davalarında, vekil tayini davalarında, emlak ve arazi davalarında ve karısının eve dönmesi için açılan davalarda kadın isimlerinin yanına hanım ve hatun sıfatları getirilmiş ve Gülsüm Hatun, Zeliha Hatun, Vesile Hatun, Gülşen Hatun ve Hafize Hatun, Pak Hanım, Tevhide Hanım, Gevaş Hanım, Kuşeban Hanım, Ka’behan Hanım, Zuk Hanım, İkbal Hanım, Sırma Hanım, Hanife Hanım, Kevser Hanım ve Gülşen Hanım şeklinde hitap ve kullanımda bulunulmuştur. Ayrıca iki davada Hanım²⁶⁷ kelimesi yalnızca hitap olarak değil isim olarak da kullanılmıştır.

Tablo 19. 1165 Numaralı Şer‘iyye Siciline Göre Düzce’de Geçen Kadın İsimleri

Aişe	Behiye	Durkadın	Döndü
Esmâ	Emine	Fatıma	Gülsüm
Gevaş	Gülam	Gülşen	Hacer
Hanife	Hamide	Hatice	Havva
Hafize	Hanım	İkbal	Kuşeban
Ka’behan	Kadın	Kâku	Kevser
Masuset	Meryem	Pak	Peşmaç
Sırma	Safiye	Şaziye	Tevhide
Vesile	Vasfiye	Züleyha	Zehra
Zûk	Zekuşu	Zeynep	

²⁶⁵ Çelik, “Osmanlıda Kadın İsimleri: Sivas Eyaleti Örneği (1742-1763)”, s.99.

²⁶⁶ Çelik, “Osmanlıda Kadın İsimleri: Sivas Eyaleti Örneği (1742-1763)”, s.98.

²⁶⁷ D.Ş.S., 1165, N49-V24b, N53-V26a.

1.2.3. 1165 Numaralı Şer‘iyye Sicili’ne Göre Düzce’de Aile Hayatı

Aralarında kan bağı ya da akrabalık ilişkisi bulunan kişilerden meydana gelen aile, toplumun en küçük yapı birimidir. Anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile ve amca, hala, teyze, torunlar, yeğenler gibi kan bağı veya akrabalık ilişkisi olan kimselerden oluşan geniş aile gibi tipleri vardır. Osmanlı toplumunda hâkim olan ve hane halkı hesaplamalarında dikkate alınan aile tipi çekirdek aile olmuştur. Bununla birlikte geniş veya birleşik aile denilen, yani bir hane içinde birkaç ailenin yaşadığı aile tipi de görülen bir durumdur.²⁶⁸

Klasik dönem Osmanlı aile yapısında bir bütünlük görülürken, 19. yüzyılla birlikte sosyal alandaki değişimlere paralel olarak aile yapısında da değişimler gözlemlenmiş ve şahsî hukuk kapsamında değerlendirilen aile hukukuyla ilgili hususlar kamunun denetim ve düzenlemesine tabi hale getirilmiştir.²⁶⁹ Bunun bir neticesi olarak nikâhlar mahkemelerde kıyılmaya, boşanmalar mahkemeler tarafından karara bağlanmaya; taraflar ya bizzat ya da vekilleri vasıtasıyla mahkemeye başvurmaya başlamışlardır. Mahkemeler tarafların evlenme ehliyetine sahip olup olmadıklarına bakmak, aralarında evliliğe engel bir durum bulunup bulunmadığını araştırmak, bütün şartlar gerçekleştiği takdirde nikâhları kıyılarak mahkeme defterine kaydetmek ya da boşanma sebeplerini dinlemek, boşanmanın gerçekleşip gerçekleşmediğine hükmetmek ve nafaka ve mehir bedellerini tayin etmek gibi vazifeleri yerine getirmeye başlamışlardır. Nikâhların mahkemede kıyılmadığı durumlarda bu vazifeyi konuya vakıf biri, çoğunlukla da mahallenin ya da köyün imamı yerine getirmektedir.²⁷⁰

1165 numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili’nde aile hayatına dair malumat sınırlı, hatta yok denecek seviyedeysen de aile hukukuyla ilgili bir hayli bilgi mevcuttur. Sicil’de kayıtlı davaların yarısından çoğunu miras, boşanma ve nafaka, mehrin belirlenmesi, nikâh akdi, kocaya itaatsizlik gibi davalar oluşturmaktadır. Sicil’de

²⁶⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı’nın Sosyo-Kültürel ve İktisadi Yapısı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2018), 5.

²⁶⁹ Salih Aybey, “Osmanlı’dan Günümüze Türk Toplumunun Aile Kurumuna Bakışı ve Aile Yapısındaki Değişimin Değerlendirilmesi”, *Tarih Okulu Dergisi(TOD)*, 27(2016), s.210.

²⁷⁰ M. Akif Aydın, “Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri”, *Osmanlı Araştırmaları*, ed. Halil İnalçık-Nejat Göyünç, İstanbul 3(1982), s.5-6.

nikâh akdi yaptırmak için mahkemeye başvuru yapmış herhangi bir dava kaydı mevcut değildir. Var olan nikâh davaları, genellikle davacının aleyhine açılmış nikâhın sıhhatini tespit etmeye veya eşlerden birinin diğerine müdahale etmesini önlemeye yönelik davalardır. Bu davalar genellikle eşyle uyumsuzluk yaşayan kadınlar tarafından açılmıştır. Miras davalarında ise babadan kalan malların paylaşılması talebi en sık geçen konulardan biridir.

Mesela Düzce'nin Mengencik köyünde oturan Fatıma isimli bakire, meclise gelerek Kışla köyünden Mehmed'in "nikâhlı kocanım" diyerek kendisine müdahalede bulunduğunu dile getirmiş ve kendisine yapılan müdahalenin önlenmesini talep etmiştir.²⁷¹ Bir diğer davada ise Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan ve Karaca kenarında Hacı Mehmed köyünden olan Fatıma, meclise gelerek aynı köyde ikamet eden Mehmed'in aleyhinde açtığı nikâh akdi davasından dolayı kendisini müdafaa etmek üzere vekil tayin ettiğini belirtmiştir.²⁷² Bir diğer davada da Düzce'nin Süyükoğlu köyünden Fatıma isimli şahıs, mahkemeye gelerek Hasan tarafından aleyhinde açılacak nikâh davasına karşı vekil tayin etmiştir.²⁷³

Bilindiği gibi İslam hukukuna göre nikâh esnasında erkeğin kadına mehir olarak bir miktar nakit veya mal verme zorunluluğu bulunmaktadır. Mehrin de iki çeşidi vardır. Mehr-i muaccel denileni nikâh esnasında verilir. Mehr-i müeccel denileni ise eşin ölümü veya boşanma halinde verilen bedeldir. Mehir doğrudan kadına verilmek üzere belirlenen bir meblağdır. Mehir para olabileceği gibi mücevher ve gayr-ı menkul de olabilirdi. Mehir işlemi kadı huzurunda şahitler önünde belirlenebileceği gibi nikâhın kıyılması esnasında yazılı ya da sözlü olarak da tespit edilebilirdi.²⁷⁴

1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki mehir ile ilgili davalar için mahkemeye başvuranların neredeyse tümü kadınlardır. Düzce'nin Köprübaşı Ömer Efendi köyünde oturan Ka'behan Hanım, vefat eden kocası Musa Bey'den üç bin kuruşluk mehir olarak alacak hakkı kaldığını iddia ederek ölen kocasının mallarından

²⁷¹ D.Ş.S., 1165, N38-V19b.

²⁷² D.Ş.S., 1165, N48-V24b.

²⁷³ D.Ş.S., 1165, N60-V29b.

²⁷⁴ Kütükoğlu, Osmanlı'nın Sosyo-Kültürel ve İktisadi Yapısı, 7.

kendisine düşen hisseyi, mallara el koyan şahıstan talep etmek amacıyla mahkemeye başvurmuştur.²⁷⁵ Yine Düzce'nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Kızılcakilise köyü kadınlarından Zehra, meclise gelerek aynı köyden olan ve bin kuruş mehirle nikâhlandığı kocasının, iki sene önce kendisini boşadığını, ancak zimmetinde olan mehrini alamadığını söylemiş ve boşanmanın ispatını ve mehrinin alınıp kendisine ulaştırılmasını talep etmiştir.²⁷⁶ Düzce'nin Köprübaşında Ömer Efendi köyünde oturan Gevaş Hanım ise, vefat eden kocasından alacağı olan mehrinin ölen şahıstan alınması, izni ve bilgisi olmadığı halde kocası tarafından sarf edilen bir öküz ve bir ineği ve ölen kayınvalidesinin annesi tarafından kendisine hibe ettiği halde sonra tekrar adı geçen kadın tarafından sarf olunan bir manda düğesi ve bundan doğan yavruları ve üç adet manda malakları söz konusu şahıstan dava edip almaya ve ölen kocasının zimmetinde bulunan mehri olan sekiz bin bir kuruştan affettikleri dışında hakkı olan mehri altı bin kuruş ve kocasından kalan mallardan hisse miktarı malları el koyanlardan geri almak amacıyla mahkemeye başvurmuştur.²⁷⁷

Davalarda mehir bedeli olarak tespit edilen nakdin yanında inek, öküz, manda gibi hayvanların da alacak olarak dava konusu edildiği görülmektedir. Tarım toplumunda temel geçim kaynaklarından biri olan hayvanların belli bir değere sahip olduğu ve emlak ve arazi gibi varlık ifade ettiği anlaşılmaktadır. Nisap miktarı altına, yani 81 gram altına malik olmanın hükmen zengin olarak kabul edilmenin en alt sınırı olduğu bir toplumda, aşağıda verilen mehir miktarları içinde 4 kez geçen 1000 kuruş muhtemelen 81 gram altına karşılık gelmektedir. 150 kuruş olarak belirlenen mehir bedeli ise en alt seviye olmalıdır. Tespit edilen mehir miktarlarının yüksek olması erkeğin sosyo-ekonomik durumunun nispeten iyi olduğunu göstermektedir. Davalara bakıldığında peşin ödenen mehr-i muaccelden ziyade, daha sonra ödenecek olan mehr-i müeccele bir yönelim olduğu ortadadır. Mehir ile ilgili vekil tayini davasında geçen mehri müeccel bedeli diğer davalarda geçen mehir bedellerinin çok üstündedir. Aynı davada verilen mehr-i muaccel de diğer davalardan farklı olarak bir öküz ve bir inek-manda düğesi, yavruları, üç adet manda malakları şeklindedir.

---

²⁷⁵ D.Ş.S., 1165, N9-V5a.

²⁷⁶ D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

²⁷⁷ D.Ş.S., 1165, N6-V3b.

Bununla birlikte Sicil’de nafaka ve mehir ile ilgili davaların çoğunda nafaka ve mehir bedellerine yer verilmediği görülmektedir.

Tablo 20. 1165 Numaralı Şer‘iyye Siciline Göre Düzce’de Yer Alan Nikâhlar Esnasında Belirlenmiş Mehir Miktarları

Sıra No	Mehr-i Muaccel	Mehr-i Müeccel
1	301 kuruş ²⁷⁸	-
2	Bir öküz ve bir inek-manda düğesi, yavruları, üç adet manda malakları.	8001 kuruş-6000 kuruş ²⁷⁹
3	-	1601 kuruş ²⁸⁰
4	-	3001 kuruş ²⁸¹
5	1000 kuruş	1000 kuruş ²⁸²
6	301 kuruş	301 kuruş ²⁸³
7	-	150 kuruş ²⁸⁴
8	-	1001 kuruş ²⁸⁵

Şer‘î hukukta, dolayısıyla Osmanlı aile hukukunda boşama hakkı genel olarak erkeğin sahip olduğu bir haktır. Fakat zaman zaman kadınların da geçerli sebepler göstermek kaydıyla bu hakkı kullanabildiği görülür. Ayrıca nikâh esnasında sultan ya da paşa kızlarının boşama hakkı talep ettiği ya da şiddet mağduru kadınların mahkemeler vasıtasıyla boşanmak istediği durumlar da söz konusudur.²⁸⁶ Kocanın uhdesinde olan talak (boşama, serbest bırakma) hakkı, kocanın mahkeme kararına gerek duymaksızın kendi iradesiyle eşinden boşandığını açık olarak ifade etmesi/ilan

²⁷⁸ D.Ş.S., 1165, N4-V2b.

²⁷⁹ D.Ş.S., 1165, N6-V3b.

²⁸⁰ D.Ş.S., 1165, N7-V4a.

²⁸¹ D.Ş.S., 1165, N9-V5a.

²⁸² D.Ş.S., 1165, N17-V9a.

²⁸³ D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

²⁸⁴ D.Ş.S., 1165, N23-V12a.

²⁸⁵ D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

²⁸⁶ Ahmet Özkiraz-Gül İşçi Baş, “Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18/30(2016), s.90.

etmesiyle gerçekleşirdi. Muhala'a denilen ikinci boşanma yöntemi ise eşlerin anlaşarak nikâh akdini feshetmeleriyle olurdu. Bir diğer boşanma yöntemi ise kocanın görevlerini yerine getirmemesi durumunda kadının mahkemeye başvurarak boşanma talebinde bulunmasıyla mümkün hale gelirdi.²⁸⁷ Dolayısıyla ilk iki boşanma yöntemi için herhangi bir mahkemeye başvurmak gerekli olmadığından mahkeme kayıtlarında daha ziyade üçüncü boşanma yöntemiyle ilgili davalara rastlanmaktadır. 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde de durum bu minval üzeredir.

1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde boşanma ve nafaka ile ilgili 7 dava mevcuttur. Görüldüğü kadarıyla boşanmaların temel sebebi genellikle eşlerin evlilik şartlarına ve gerekliliklerine riayet etmemelerinden kaynaklanmaktadır. Mahkemeye başvuranların çoğunu kadınlar oluşturmaktadır.

Mesela Düzce'nin Karaçörtlen'de Dokuz mahallesinde oturan Fatıma mahkemeye gelerek kocası Osman'ın altı ay önce insanların içinde şahitler varken kendisini boşadığını, buna rağmen kendisine müdahale edip tartışmakta olduğunu söylemiş ve boşanmış olduğu kocasıyla aralarını ayırmak üzere nafaka ve mehri olan üç yüz bir kuruş ve kendi çocuğunun da kanuni nafakasını talep ettiğini belirterek davacı olmuştur.²⁸⁸

Bir başka davada Düzce'nin Düverdüzü köyünde oturan Emine mahkemeye gelerek kocasıyla bin altı yüz kuruş mehir ile nikâhının kıyıldığını, fakat kocasının evlilik şartlarına uymadığını, iki sene boyunca kendisini parasız bırakıp ötede beride gezmek zorunda bıraktığını söyleyerek vereceği nafakaya ihtiyacı bulunduğundan dolayı kocalığa riayet etmediği takdirde nafaka, elbise parası ve oturacak yer bedeli kadar para talep edeceğini, anlaşamadıkları takdirde boşamayı ve icabında nafaka, giyim ve oturma bedeli olarak aylık meblağı kocasından talep etmek üzere dava açmıştır.²⁸⁹ Davacı Emine'nin nafaka talebinin yanında boşanacağı eşinden elbise parası ve oturacak yer bedeli talep etmesi, evini geçindirme yükümlülüğü olan erkeğin eşine karşı vazifelerini göstermesi bakımından da dikkat çekicidir.

²⁸⁷ Mehmet Yetişgin-Toroshan Özdamar, "20. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devletinde Aile Kurumu: Besni Örneği", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13/1(2016), s.230.

²⁸⁸ D.Ş.S., 1165, N4-V2b.

²⁸⁹ D.Ş.S., 1165, N7-V4a.

Düzce'nin Beyciler köyü kadınlarından Hatice, mahkemeye giderek aynı köyden boşanmış olduğu kocası Dönme Ahmed ile aralarında dava konusu olan mehir, ev, manda hayvanlarına dair tarafına karşı açılan davalar için eski kocası Ahmed'e dava açmıştır.²⁹⁰

Düzce'nin Hacı Ahmedler köyünde oturan Ayşe, mahkemeye giderek beraber olduğu kocası Âlim Efendi'den alacağı olan kuruş ile bir dizi takı altın, iki küpe, çeyiz ve giysi vesaire ile doğacak çocuğu için nafaka almak üzere kocasına dava açmıştır.²⁹¹

Düzce'nin Kadioğlu köyünden Ali Osman'ın kızı Hafize, meclise gelerek Düzce'nin Yukarı Karaköy'ünden Mehmed tarafından aleyhinde açılmış olan nikâh akdi ve itaat etme davasından dolayı bu şahsa karşı dava açmıştır.²⁹²

Düzce'nin Düverdüzü köyünde oturan Ayıcıoğlu Ali ve oğlu olan Mustafa isimli şahıslar, meclise gelerek aynı köyden Çengeloğlu Mehmed ile kızı Emine tarafından nafaka ve nikâh ve alacak hususlarına dair aleyhlerine açılan davalara karşı vekil tayin etmişlerdir.²⁹³

Başka bir davada Düzce'nin Aynalıordu köyünden Caferoğlu Hüseyin, mahkemeye gelerek nikâhlı karısı olan Fatıma'nın aleyhinde nikâh ve boşanma davası açmış olduğunu ve diğer leh ve aleyhinde açılacak olan davalar için vekil tayin etmek istediğini belirtmiştir.²⁹⁴

Düzce'nin Fidani Canikler köyü kadınlarından Hamide, kocasının nafaka, elbise ve oturduğu yerin masrafını karşılamayıp kendisini fakirlik içinde bıraktığından alacak hakkı olan mehrini dava etmek, inat ederse nafaka ve diğer masrafları için kifayet miktarı para takdir ettirmek, şayet kocası kendisini boşadığı takdirde açacağı dava ve adına açılacak davaların tümü için mahkemeye başvurarak vekil tayin etmiştir.²⁹⁵ Görüleceği üzere hane halkının ihtiyaçlarını karşılama

²⁹⁰ D.Ş.S., 1165, N37-V19a.

²⁹¹ D.Ş.S., 1165, N41-V21a.

²⁹² D.Ş.S., 1165, N55-V27a.

²⁹³ D.Ş.S., 1165, N15-V8a.

²⁹⁴ D.Ş.S., 1165, N16-V8b.

²⁹⁵ D.Ş.S., 1165, N31-V16a.

yükümlülüğünün erkeğin üzerine vazife olması dolayısıyla kadınlar evlendikten sonra ihtiyaçlarının eşleri tarafından karşılanmasını beklemekte, kocanın eviyle ilgilenmemesi, evlilik şartlarına uymaması halinde boşanmak amacıyla mahkemeye başvurmaktaydılar. Kadın boşanma sırasında nafaka ve mehrin yanında elbise, oturacak yer bedeli gibi taleplerde bulunabilmektedir.

Yine Düzce'nin Çilmi köyünde oturan Behiye, beraber olduğu kocasıyla arasında geçim olmadığını, kocasının nafakasını sağlamasını ve iyi geçinmeye riayet etmesini, etmediği takdirde kendisini boşamasını, boşandığı takdirde nafaka ve mehrini dava edip almak üzere mahkemeye başvurmuştur.²⁹⁶

Düzce'nin Karaca kenarında Hacı Mehmed köyünde oturan Mehmed, mahkemeye giderek köylerinden Fatma ile arasında nikâh akdi iddiasıyla karısı tarafından aleyhinde açılmış olan nafaka vesaire davalar için vekil tayin etmiştir.²⁹⁷

Nafaka ve mehir davalarının yanında miras davalarında da mali konular gündeme gelmekte, genellikle babadan kalan malların taksimi ya da tahsili için mahkemeye başvurulduğu görülmektedir. Dolayısıyla miras davalarında nakit meblağlardan ziyade menkul ve gayr-ı menkul mallar davaya konu olmaktadır.

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde bulunan Tevhide Hanım, ölen babasından miras kalan menkul ve gayr-ı menkul mallarda olan hissesini ve vefat eden kardeşinden kalan miras ve hisselerine anne-baba bir kardeşi tarafından el konulduğunu söyleyerek gerek emlak ve arazi ve gerek diğer ev eşyalarındaki hisseleri zapt edildiğinden payına düşen hisselerinin kardeşlerinden geri alınmasını ve tarafına ulaştırılmasını talep etmek için dava açmıştır.²⁹⁸

Düzce'nin Yukarı Karaköy civarında Yeniköy köyünde oturan Mustafa, kız kardeşinden bir evin ve bir odalı bin kuruş kıymetli bir adet iki katlı evin kendisine miras kaldığını, fakat aynı köyden bazı şahısların güya babalarından miras

---

²⁹⁶ D.Ş.S., 1165, N51-V25a.

²⁹⁷ D.Ş.S., 1165, N52-V25b.

²⁹⁸ D.Ş.S., 1165, N2-V1b.

kaldığından bahsederek bunlara el koyduklarını söyleyip evi geri almak için bu kişilere dava açmıştır.²⁹⁹

Ölen oğlundan kalan miras için davacı olan Pak Hanım, oğlundan geriye kalan malların varisinin oğlunun iki karısı ve çocuklarının olduğunu, fakat oğlunun eşlerinin mal gizlediğine dair şahsı aleyhinde iddia etmeleri üzerine bu varislerden ölenin eşlerine dava açmak için mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁰

Düzce'nin Yeniköy köyünde oturan Gülsüm, babasından miras kalan iki evlek arsa üzerinde yapılan üst katta iki oda ve alt katta bir damdan oluşan evin babasından kendisine intikal ettiğini, fakat bu köyden Suhteoğlu Mustafa tarafından haksız yere müdahale ve tartışma konusu yapıldığını, dolayısıyla bu müdahalenin engellenmesi için mahkemeye başvurmuştur.³⁰¹

İslam miras hukukunda ölen kişinin mirasçısının reşit olmadığı durumda haklarının korunması için mahkeme tarafından ya aile içinden biri ya da mahkemenin uygun gördüğü birisi vasi tayin edilirdi.³⁰² Nitekim Düzce Köprübaşı'nda Ömer Efendi köyünde oturan ve bu köyde vefat eden Musa Bey'in annesi ve yetimlerine vasi olan Pak Hanım, asaleten vasi olmak için vekil tayin ederek mahkemeye başvurmuştur.³⁰³

Aslen Elazığ vilayeti Eğin nahiyesinin Dört yolağzı Mahallesi kadınlarından ve Ermeni milletinden olup Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinde oturan Kırkor kızı Azniyo, Eğin'in Dört yolağzı mahallesinde Haraccı isimli yerde oturan babası Kozmosi'nin vefat etmesiyle mirasın annesi, karısı, çocukları ve büyük kızları ve kendisine kaldığını, aynı zamanda babasından bir adet evin kırk hisse itibarıyla otuz hissesinin ve yine bir adet evin bütününden hissesinin mahallinde kendisi adına

---

²⁹⁹ D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

³⁰⁰ D.Ş.S., 1165, N10-V5b.

³⁰¹ D.Ş.S., 1165, N8-V4b.

³⁰² Yetişgin- Özdamar, "20. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devletinde Aile Kurumu: Besni Örneği", s.234.

³⁰³ D.Ş.S., 1165, N13-V7a.

satılmasını ve ücretinin kendisine gönderilmesini talep etmek için mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁴

Kandıra'nın Şeyhler köyünde oturan Gülam, küçük oğlu Ahmed'in babasından kalan ve kendisine intikal eden malların olduğunu ve elinde bulunan 1 Kanun-ı Evvel [341] tarihli senet gereğince aslı iki bin ve bir senelik faizi bulunduğunu, bunun gibi bu senette yazılı iki yüz kuruşun, yani toplam olarak iki bin iki yüz kırk kuruşun Düzce'nin Şerefiye mahallesinde iken vefat eden Ahmed Ağa'ya vesayet ile borç verilmiş olduğunu, borcun süresi geçtiği halde ödmeden vefat edip terekesinde kaldığından bu meblağı ölen kişinin kalan mallarına el koyanlardan almak ve küçük oğlu adına kendisine ulaştırmak için mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁵

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturur iken bundan önce vefat eden Bacı Ahmet'in varisi olan nikâhlı hamile karısı Vasfiye meclise gelip tek varis kendisi ve çocuğu olduğunu belirtip haklarında açılacak davalar için mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁶

Bolu'nun Ereğli kazasının mahallelerinden Sultan Orhan mahallesinde oturan Kevser Hanım, Düzce kazası Hükümet konağında bidayet mahkemesine mahsus odadaki Şer'î mecliste, ölen babası Hasan Bey ve kardeşleri İsmail ve Memiş efendiler ile annesi Fatıma ve kız kardeşleri Safiye'den miras kalan menkul ve gayrimenkul ile arazilerine el koymuş olanlardan alınmasını, banka idaresine rehin verilen arazisinin ve mülk evin satılmasını ve kendisine ulaştırılmasını talep etmek üzere mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁷

İzmit'in Adapazarı kazası nahiyelerinden Karasu nahiyesine bağlı Milan köyü ahalisinden Sinanzâde Mustafa Bey meclise gelerek veraseti küçük kızına ve ana baba bir kız kardeşlerine ait olan, vefat eden nikâhlı karısından kalan malları ve ölen eşinin babasından kalan mirastan eşine düşen paya el koyanlardan paylarına düşen hisselerini almak ve yine eşinin babasının emlakından satılan arazi ve akarın bedeli

³⁰⁴ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

³⁰⁵ D.Ş.S., 1165, N24-V12b.

³⁰⁶ D.Ş.S., 1165, N36-V18b.

³⁰⁷ D.Ş.S., 1165, N45-V23a.

olup Giresun kazasından Düzce Postanesi'ne gönderdiği halde aynı kişiler tarafından alınıp harcanan dokuz lira ile bir lira çeyreği alıp tarafına ulaştırmak için mahkemeye başvurmuştur.³⁰⁸

Düzce'nin Ketenciler köyünden Sirkecioğlu Mustafa, kanunen vasileri bulunduğu Beyciler köyünden ölen Hacı Abdullah Çavuş oğlu Mustafa'nın yetimlerinin yazılan tereke ve tanzim olunan hisselerinde ispat edilmiş borç namıyla yazılan meblağlara, tereke dışı olan eşya ve mallardan faiz ve nakit para her ne var ise hepsine ölen kişinin kızları adına alacak davası açmıştır.³⁰⁹

Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Hanım, Beyciler köyünden ölü Mustafa'nın yetimlerinin vasisi dedeleri Sirkecioğlu Mustafa'nın aleyhinde açtığı miras davası üzerine kendini müdafaa etmek amacıyla mahkemeye başvurmuştur.³¹⁰

1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde hatırı sayılır şekilde yer tutan diğer davalar ise kocaya itaat davaları ile karısının eve dönmesi için açılan davalardır. Konuyla ilgili açılmış toplam 10 davada eşlere verilen mehir miktarlarına da rastlanmaktadır.

Adapazarı'nın Karasu nahiyesindeki Lahne köyü ahalisinden olan Laz Osman, mahkemeye gelerek Akçaşehir nahiyesinin Eskimeze köyünden İkbal Hanım'ın üvey babası Ahmed'in evinde oturduğunu ve kendisine itaat etmediğini söylemiş, karısını teşvik eden üvey babası Ahmed'in annesi Sırma Hanım'a, silahla beygirini öldürdüğünden Ahmed'e ve İkbal Hanım'a dava açmıştır.³¹¹

Düzce'nin Aynalı köyünden Hüseyin, meclise gelerek karısı Hanife'yi üç yüz kuruş mehir ile iki sene önce nikâhladığını ve bir senedir karısının kendisine itaat etmediğini, ayrıca karısının kardeşinin zimmetinde alacak hakkı olan yedi yüz kuruş bulunduğunu söyleyip hem karısına hem de kardeşine karşı dava açmıştır.³¹²

³⁰⁸ D.Ş.S., 1165, N63-V31a.

³⁰⁹ D.Ş.S., 1165, N53-V26a.

³¹⁰ D.Ş.S., 1165, N49-50/V24b/2.

³¹¹ D.Ş.S., 1165, N19-V10a.

³¹² D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

Düzce'nin Efteni'de Kadifekalesi köyünden Ali, meclise gelerek yüz elli kuruş mehir ile nikâhlı karısı olan Kadın'ın kendisinden izinsiz olarak boşanmış kocası Ahmed'in üvey babası İbrahim Dayı'nın teşviki ile Ahmed'in evine gittiğini ve şeriat dışı karı-koca ilişkisinde olduklarını söyleyerek karısının kendisine itaat etmesi ve onu teşvik edenlerin cezalandırılması için dava açmıştır.³¹³

Düzce'nin Beçi köyü kadınlarından Fatıma, Düzce'nin Nasırlı karyesinden Molla Hasan tarafından aleyhinde açılan evlilik ve itaat davasından dolayı adı geçenlerle mahkemeleşmek ve cevap vermek için mahkemeye başvurmuştur.³¹⁴

Düzce'nin Yukarıköy köyünden Mehmed, Düzce'nin Kadioğlu köyünden Hafize ile beraber yatmadığını, nikâhlı karısı olduğu halde kendisini teslim etmediğini ve itaatten uzak olduğunu söyleyerek karısının kendisine itaat etmesini talep ve gerekirse nikâhını ispat etmek üzere Hafize Hatun'u mahkemeye vermiştir.³¹⁵

Düzce'nin Akpınar'da Kıbteler köyünde oturan Seyit Ali, meclise giderek beraber olduğu nikâhlı karısı Fatıma'nın evini terk edip babasının evine gidip kendisine itaat etmediğini, karısının kendisine itaat etmesini sağlamak, gittiğinde evinden babasının evine götürdüğü eşya vesaireyi kendisinden geri almak ve gerekirse nikâh akdini ispat etmek için dava açmıştır.³¹⁶

Düzce'nin Beçi köyünde oturan Elmasoğlu İsmail, mahkemeye giderek beraber yatmadığı nikâhlı karısı Fatıma'nın kendisine itaat etmemekte olduğunu, onun kendisine itaat etmesini sağlamak ve gerekirse nikâh akdini ispat etmek üzere dava açmıştır.³¹⁷

---

³¹³ D.Ş.S., 1165, N23-V12a.

³¹⁴ D.Ş.S., 1165, N33-V12a.

³¹⁵ D.Ş.S., 1165, N54-V26b.

³¹⁶ D.Ş.S., 1165, N57-V28a.

³¹⁷ D.Ş.S., 1165, N58-V28b.

1.2.4. 1165 Numaralı Şer‘iyye Sicili’ne Göre Düzce’de Etnik ve Dinî Yapı

14. yüzyılda Konuralp Gazi vasıtasıyla Osmanlı idaresine giren Düzce bölgesi, Osmanlı devletinin 16. yüzyılın ilk çeyreğinde Anadolu ve Orta Doğu’da sınırlarını genişletmesiyle birlikte stratejik önemini artırmaya başlamıştır.³¹⁸ İstanbul’da çıkıp Merzifon’a kadar tek kol halinde ilerleyen, Merzifon’da Tebriz ve Bağdat yolu olarak ikiye ayrılan yolun Düzce üzerinden geçmesi, 16. yüzyılda bir pazaryeri olarak kurulan Düzce Pazar’ın aynı zamanda menzil güzergâhı içinde yer almasını sağlamıştır.³¹⁹ Nitekim 17. ve 18. yüzyıllara ait arşiv belgelerinde Düzce Pazarı menzil teşkilatları arasında yer almaktadır. Düzce’den geçmiş olan Evliya Çelebi de Düzce Pazarı’ndan bir menzil, yani konaklama yeri olarak bahsetmiştir.³²⁰

Uzun yüzyıllar Sakarya’dan başlayıp doğuda Sinop’a kadar uzanan Bolu sancağına³²¹ bağlı idarî bir birim olarak varlığını sürdüren Düzce ile alakalı ilk bilgilere 1530 tarihli Tahrir Defteri’nde rastlanmaktadır. Çevredeki dağların yüksek yerlerinde hayvancılıkla uğraşan konar-göçer Yörükler, hayvansal ürünlerini ve hayvanlarını satmak için Düzce Pazarı’na getirmekte, ovada ziraatla uğraşan ve kendilerine Manav denilen kimselerle bu pazaryerinde buluşarak ihtiyaç duydukları şeyleri onlardan satın almaktaydılar.³²² Bu şekilde bir taraftan menzil teşkilatı dâhilinde bulunması, diğer taraftan ovanın ortasında bir pazaryeri olması Düzce Pazarı’nın siyasî, askerî, ekonomik ve sosyal ilişkilerin içinde yer almasına, resmî veya gayr-ı resmî kişilerin konakladığı, yiyecek ve içeceklerinin sağlandığı, İstanbul ile haberleşmelerin yapıldığı mühim yerlerden bir olmasına sebep olmuştur.³²³

Düzce’nin nüfusuyla ilgili ilk verileri avâriz-ı divaniye denilen vergiler üzerinden tespit etmek mümkündür. Arazi veya iş sahibi nüfus göz önünde tutularak avârizhâne denilen itibârî hâne üzerinden alınan bu vergilerin 1232/1817 yılında

³¹⁸ Konukçu, “Konuralp ve Çevresi”, s.17.

³¹⁹ Oğuzoğlu, “Düzce’yi Dış Dünyaya Bağlayan Yol Ağı”, s.56.

³²⁰ İlhan Şahin-Hikari Egawa, “Osmanlı Döneminde Düzce’nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.45.

³²¹ Kenan Ziya Taş, “Düzce’de Osmanlı Tahrirleri”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.64.

³²² Şahin- Egawa, “Osmanlı Döneminde Düzce’nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, 43.

³²³ Şahin- Egawa, “Osmanlı Döneminde Düzce’nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, s.46.

Üskübü merkezi ile adı belirtilmeyen 4 aded köyün ve Konrapa kazasına bağlı Darıyeri ile adı belirtilmeyen 3 aded köyüm 46 aded avâriz ve nüzülhânesinin bulunduğu, Düzce (nam-ı diğer Konrapa) kazasının ise Karapınar ve Bakraz vs. 17 aded köyünün 29,5 ve 1,5 rubu avâriz ve nüzülhânesinin olduğu belirtilmiştir. Bu rakamlar dikkate alınıp bir hesap yapıldığında Düzce ve tâbi yerlerin nüfusu 600, Üskübü ve Darıyeri ile bunlara tâbi yerlerin nüfusu 900 çıkar. Bu iki rakam toplandığında 1717’de Düzce, Üskübü ve Darıyeri ile bunlara tabi yerlerin toplam nüfusu 1500 kişi (305 hâne) civarında olur.³²⁴ 114 sene sonra 1831 tarihinde yapılan ilk nüfus sayımında ise Düzce’nin nüfusu, 14 divandaki 24 karyede (köyde) yer alan 1212 hanede 3134 kişi olarak tespit edilmiştir.³²⁵ Nüfus Defteri’ne sadece erkekler kaydedildiğinden bu nüfus iki katı olarak hesap edilmeli ve sayı 6268 olarak kabul edilmelidir. 68 yıl sonra 1317/1899 tarihli Kastamonu Vilâyeti Salnâmesi’nde verilen rakamlara göre Akçaşehir nahiyesi de dâhil olmak üzere Düzce kazasında yer alan 261 adet mahalle ve köydeki 8.637 hânedede toplam 38.714 kişi yaşar hale gelmiştir.³²⁶ Bundan 19 sene sonra, 1918’de de Düzce’nin nüfusu 60.200’e ulaşmıştır.³²⁷

Bolu sancağına bağlı Düzce kazasının 1831 tarihli Nüfus Defteri’nde 14 divan ismi kaydedilmiş ve bu divanlardaki 24 köyün nüfusu verilmiştir. Bu köylerde yaşayanların büyük kısmının Darıyeri divanı Yörükler karyesinde olduğu gibi Yörük/Türkmen olması ya da bilhassa Düzce’nin ovalık kısmında yaşayıp Manav diye isimlendirilen Müslüman Türklerden oluşması muhtemeldir. Herhangi bir gayr-ı müslim ismine rastlanmayan bu nüfus defterinde ayrıca Ekrad (Kürtler) defteri ve Kıptıyyân-ı Müslim ile Müslim Elekçi esamileri (isimleri) adıyla açılmış ayrı başlıklar da mevcuttur.³²⁸

³²⁴ Zeynel Özlü, *İlk Çağdan Cumhuriyet’e Bir Batı Karadeniz Kenti: Düzce (Ahali-yi Sadıka/Sefîne-i Nuh)*, İstanbul: Fırat Basım (2015), s.144. Ayrıca bkz. Murat Kızılcıoğlu, *1153 Numaralı Düzce Şer’iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (2021), s.54.

³²⁵ Keskin, “1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce”, s.11.

³²⁶ *Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1317/1899)*, Def’a 20, Kastamonu: Matba’a-i Vilâyet, s. 309-310, 345.

³²⁷ *Müstakil Bolu Livası Salnâmesi (1334/1918)*, Bolu: Hükümet Matbaası, s.261.

³²⁸ Keskin, “1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce”, 23, 2-3. Ayrıca bkz. Mustafa Keskin, “1831 Tarihli Düzce Nüfus Sayımı: Düzce’nin Beşeri, Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 72-73.

Kıpti, Elekçi ve Çalır şeklinde üçe ayrılmış olan Çingenerin ne zaman Düzce'ye yerleştikleri tam olarak bilinemiyorsa da, Şeyh Benzenli aşiretine mensup Kürtlerin 1790'larda Düzce'ye geldikleri arşivlerde kayıtlıdır.³²⁹ Yine yukarıda da ifade olunduğu üzere 1831 tarihli Düzce Nüfus Defteri'ndeki etnik köken üzerinden oluşturulan lakaplara bakıldığında: Araboğlu, Arnavudoğlu, Kürdoğlu, Lazoğlu, Abazaoğlu, Türkmenoğlu, Tataroğlu ve Gürcüoğlu şeklinde aile isimlerine tesadüf olunacaktır. Bu durum 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında yapılan göçler öncesinde de Düzce'de sayılan bu millet ve topluluklara mensup kişilerin yaşadıklarını gösterir.³³⁰

1317/1899 tarihli Kastamonu Vilâyeti Salnâmesi 8.637 hânede toplam 38.714 kişi olarak verdiği Düzce nüfusunun 38.453 kişininin Müslüman (19.956 erkek, 18.497 kadın, 8.568 hâne), 161 kişininin Rum (94 erkek, 67 kadın, 36 hâne), 100 kişininin Ermeni (80 erkek, 20 kadın, 33 hâne) olduğunu kaydeder.³³¹ 1306/1889 tarihli bir önceki Kastamonu Vilâyeti Salnâmesi ise 30.026 olarak kaydettiği Düzce nüfusu içerisinde gayr-i müslim nüfusun 80 Rum, 65 Ermeni ve 2 Bulgar'dan oluştuğunu söyler.³³² Düzce nüfusunun 60.200 olarak veren 1334/1918 tarihli Müstakil Bolu Livası Salnâmesi ise bu nüfusun 24.723'ün Türk, 9.813'ünün Çerkes, 6.914'ünün Abaza, 4.891'inin Rumeli Muhaciri, 1.242'sinin Tatar, 747'sinin Kürd, 3.225'inin Laz ve Gürcü, 6.405'inin Ordulu, 90'ının Boşnak ve 705'inin Kıbtî olduğunu ve bunların tümünün Müslüman olduğunu belirtir. Ermeni ve Rumlardan oluşan gayr-i müslim nüfusun da 1.405 kişi olduğunu kaydeder.³³³

Nüfus Defteri ve muhtelif Salnâmeler üzerinden tespit edilen nüfusla ilgili bu verilerin detaylarına 1901 tarihli 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde de rastlanmaktadır. Sicil'de şahıs isimleri bazen lakaplarıyla, bazen yaşadıkları yer bilgisiyle, bazen de doğrudan etnik kökenlerini yansıtan ifadelerle kaydedilmiştir. Bu

³²⁹ Özlü, "19. Yüzyılda Düzce Kazasına Göçler", 211.

³³⁰ Murat Kızılcıoğlu, *1153 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, s.55.

³³¹ *Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1317/1899)*, Def'a 20, Kastamonu: Matba'a-i Vilâyet, s. 309-310, 345.

³³² *Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1306/1889)*, Def'a 15, Kastamonu: Matba'a-i Vilâyet, s. 436.

³³³ *Müstakil Bolu Livası Salnâmesi (1334/1918)*, Bolu: Hükümet Matbaası, s. 261. Ayrıca bkz. Ali Ertuğrul, "Düzce: Göç Yolunda Bir Şehir ve Birkaç Hikâye", *Uluslararası Şota Rustaveli 850. Yılı Sempozyumu Bildirileri*, ed. Ali Ertuğrul, Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları (2018), s.700-702.

kayıtlar yoluyla 1901 yılında Düzce’de Müslüman Türklerin yanında Kürt, Laz, Tatar, Çerkez, Muhacir, Rum, Ermeni ve Gürcü kökenli kişilerin yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Mesela Sicil’deki bir miras davasında³³⁴ ve tarla meselesi için vekil tayini davasında³³⁵ muhacirlerden bahsedilmektedir. Miras davasında davalı şahsın muhacir olduğu, tarla davasında da söz konusu arazinin etrafında Rumeli muhacirlerinin bulunduğu belirtilmiştir. Alacak davasında³³⁶ ve arazi davasında³³⁷ da söz konusu şahsın Kürt olduğu lakabından anlaşılmaktadır.

Sicil’de geçen alacak davası³³⁸ ve fazla faiz alınması davasında³³⁹ Rum kökenli şahıslara atıfta bulunulmuştur. Alacak davasında, davalı Rum milletinden olan ve Düzce’de oturan taşçı ustası şahıs, Üskübü’de oturan Hendekli Hacı Emin Ağa’yı yapmış olduğu bina için anlaştıkları parayı vermediğinden dolayı mahkemeye vermiş, bunun üzerine Emin Ağa da aleyhinde açılan davaya itiraz etmek için karşı dava açmıştır. Fazla faiz alınması ile ilgili davada ise Rum milletinden olan ve Cedidiye mahallesinde oturan Etmekçi (Ekmekçi) Yorgi oğlu Mihal, Düzce’nin Şerefiye mahallesinde oturan Hacı Ahmed Efendi aleyhine kiremit ocağı kirasından ve senetten fazla faiz talebinde bulunduğu iddiasıyla mahkemeye başvurmuştur.

Sicil’de Düzce’de yaşayan Ermenilere ise sadece bir davada atıfta bulunulmuştur. Bir miras davasında³⁴⁰ aslen Elazığ’ın Eğin nahiyesinin Dört yolağzı mahallesi kadınlarından ve Ermeni milletinden olan ve Câmî-i Kebir mahallesinde oturan Kirkor kızı Azniyo’nun babasından kalan mirastan payına düşen kısmının satılıp ücretinin tarafına gönderilmesini talep etmek için mahkemeye başvurduğu görülmektedir. Azniyo’nun dava vekili de yine Ermeni milletinden Pabuççu esnafından Ohannes’tir.

---

³³⁴ D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

³³⁵ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

³³⁶ D.Ş.S., 1165, N34-V17b,

³³⁷ D.Ş.S., 1165, N43-V22a.

³³⁸ D.Ş.S., 1165, N30-V15b.

³³⁹ D.Ş.S., 1165, N39-V20a.

³⁴⁰ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

1831 tarihli Nüfus Defteri'nde Kıptî, Elekçi, Çalır şeklinde üç taife olarak bahsedilen Çingeneler, 1165 numaralı Sicil'de Elekçi taifesi³⁴¹ olarak geçmektedir. Bir davada Elekçi taifesinden bir şahıs davacının hayvanlarına el koymuştur. Diğer davada ise Elekçi taifesinden şahıs kayıp hayvanlarının geri alınması talebi için mahkemeye başvurmuştur. Vekil tayini davası³⁴² ve karısının kendisine itaat etmesi için açılan davada ise davacıların Kıptîler köyünden olduğu kaydedilmiştir.

1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'nde Gürcü milletinden kimseye tesadüf edilmemektedir. Ancak satış için vekil tayini davasında³⁴³ Çilimli'de Gürcü Hüseyin Ağa köyüne atıfta bulunmaktadır. Bu köyde oturan Kanber isimli şahıs, aynı köyde bulunan arazilerin satışı için vekâlet talebinde bulunmuştur.

Sicil'de daha ziyade 93 Harbi olarak bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Doğu Kadareniz'den göç ederek Düzce, Zonguldak, Karasu ve Adapazarı gibi yerlere yerleşen Lazlara atıflar vardır. Göç sırasında daha ziyade deniz yolunu tercih eden Lazlar, Düzce'de Akçakoca ile Üskübü arasındaki boğaza yerleşmişler, yerleştikleri yerlerde "Laz" sıfatını taşıyan köyler kurmuşlardır.³⁴⁴

Sicil'de mehir tahsili davasında³⁴⁵, karısının eve dönmesi için açılan davada³⁴⁶, arazi davasında³⁴⁷ ve miras davasında³⁴⁸ davalı ve davacı isimlerinin lakabı "Laz" olarak kaydedilmiştir. Nikâh ve nafaka davası³⁴⁹ ve miras ve alacak davasında³⁵⁰ dava vekilliği yapan Laz Mehmed'in ikamet ettiği köyün adı olması hasebiyle Laz Yazlık köyüne atıfta bulunulmuştur. Davalarda geçen bir diğer Laz köyü ise Laz Suncuk köyüdür. Alacak davasında³⁵¹ dava şahitlerinden birinin ikamet ettiği köyün adı olarak Laz Suncuk köyünün ismi geçmektedir. Nikâh ve kocaya itaat

³⁴¹ D.Ş.S., 1165, N34-V17b, N44-V22b.

³⁴² D.Ş.S., 1165, N56-V27b, N57-V27b.

³⁴³ D.Ş.S., N14-V7b.

³⁴⁴ İbrahim Tuzcu, "Düzce'deki Laz Köylerinin Göç Serüvenleri", *Düzce'de Tarih, Kültür ve Sanat*, ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik, Bursa: Gaye Kitabevi (2016), s.93.

³⁴⁵ D.Ş.S., N17-V9a.

³⁴⁶ D.Ş.S., N19-V10a.

³⁴⁷ D.Ş.S., N43-V22a.

³⁴⁸ D.Ş.S., N47-V24a.

³⁴⁹ D.Ş.S., N52-V25b.

³⁵⁰ D.Ş.S., N53-V26a.

³⁵¹ D.Ş.S., N27-V14a.

davasında³⁵² ise şahitlerden birinin ayırt edici vasfı “Laz eşrafından” olmasıdır. Karısının kendisine itaat etmesi için açılan davada³⁵³ ve vekil davasında³⁵⁴ da “Laz” sıfatı şahitlerin lakabı olarak kullanılmıştır.

Sicil’de 1857 yılı civarında Düzce’ye gelmeye başlayan ve en kalabalık muhacir grup olan Çerkezlere/Adigelere³⁵⁵ de atıflar söz konusudur. Boşanma ve nafaka davasındaki³⁵⁶ şahitlerden birinin ikamet ettiği yer olarak Çerkes Taşköprü köyünün ismi geçmektedir. Vekil tayini davasında³⁵⁷ ise davalılardan birinin lakabı Çerkez olarak kaydedilmiştir. Söz konusu Çerkez lakaplı şahıs, Düzce’nin merkez ilçesine bağlı olup bugün Kirazlı deneni Siyokoğlu köyünde ikamet etmektedir.

Sicil’de geçen bir arazi davasında³⁵⁸ davalılardan birinin lakabının Tatar olduğu görülür. 1774’te imzalanan Küçük Kaynarca antlaşmasından sonra Rusların 1783’te Kırım’ı işgal etmesiyle Müslüman Tatarlar Osmanlı topraklarına doğru göç etmeye başlamışlardı. Bu göç hareketi 1828 Rus savaşı ve 1853 Kırım savaşı sonrasında da devam etmiştir. Tatarların Düzce’ye hangi tarihte geldiklerine dair Sicil’de bir malumat yoksa da varlıklarına dair ifadeler mevcuttur.

1165 numaralı Düzce Şer’iyye Sicili’nde geçen davalar etnik gruplar bakımından incelendiğinde Lazların Düzce’nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Kızılcakilise köyü ve Gebekilise köyü, Düzce’nin Şerefiye mahallesi, Adapazarı’nın Karasu nahiyesine bağlı Lahne köyü, Düzce’nin Laz Yazlık köyü ve Laz Suncuk köyünde ikamet ettikleri görülecektir. Adapazarı’na bağlı Akyazı nahiyesi ve Düzce’nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Gebekilise köyünde Kürtlerin de ikamet ettiği anlaşılmaktadır. Çerkezler, Düzce’nin Çerkes Taşköprü köyü ve Siyokoğlu köyünde ikamet ederlerken Gürcüler, Düzce’nin Çilimli ilçesine bağlı Gürcü Hüseyin Ağa köyünde yerleşik vaziyettedir. Sicil’de Muhacir olarak kaydedilen Balkan göçmenleri ise Düzce’nin Yukarı Karaköy civarındaki Yeniköy köyünde ve

³⁵² D.Ş.S., N55-V27a.

³⁵³ D.Ş.S., N58-V28b.

³⁵⁴ D.Ş.S., N59-V29a.

³⁵⁵ İsmail Yaşayanlar, “Kafkas Göçmenlerinin Yolculuğu ve Düzce’de İskânı (1857-1914)”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.103.

³⁵⁶ D.Ş.S., N4-V2b.

³⁵⁷ D.Ş.S., N59-V29a.

³⁵⁸ D.Ş.S., N43-V22a.

Düzce'nin Çilimli ilçesine bağlı Hızardere köyünde yaşamaktadırlar. Aslen Elazığ'ın Eğin nahiyesi Dörtüolağzı mahallesinden olan Ermeni şahıs ise Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinde oturmaktadır. Tatar lakaplı şahıs ise Düzce'nin Akçaşehir nahiyesi Gebekilise köyündendir.

1.3. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Şer'iyeye Sicili'ne Göre Düzce'de İktisadî Hayat

Düzce şehir merkezinin (Düzce Pazar) bir pazaryeri işlevi gördüğü ve 16. yüzyıldan itibaren çevre köylerin ortasında bu fonksiyonuyla büyüüp gelişme kaydettiği bilinmektedir. Muhtemelen bu yüzyıllarda yüksek kesimlerde yaylayan Yörükler ile ovada yerleşik Manav denilen halk, ürünlerini ve hayvanlarını bu pazaryerinde müşterisine arz eder ve kendi ihtiyaçlarını satın alırlardı.³⁵⁹ 19. yüzyılda farklı coğrafyalardan Düzce yöresine göç edenlerin kurduğu köylerle nüfusu ikiye katlanan Düzce'de, kaza merkezinin Üskübü'den ovanın ortasında olan Düzce'ye taşınması da muhtemelen bu pazaryerinin işlevleri ve gelişmeye açık konumuyla alakalıydı.³⁶⁰ Nitekim 1286/1869 yılında yayınlanan Kastamonu Vilayeti Salnâmesi'nde Düzce hakkında geçen: “*Mezkûr kasaba, Akçaşehir'in müdüriyet merkezidir. Vilayetin batı tarafında, 69 saat mesafede düz bir ovada vâki' muntazam bir kasaba olup, oralarda külliyetli miktarda Çerkes muhacirleri iskân olunmak hasebiyle mezkûr kasaba gündün güne imar olunmakta ve cesamet kazanmaktadır.*”³⁶¹ ifadesi bu durumu doğrular mahiyettedir.

19. yüzyılda Düzce kazasında halkın büyük bir kısmının ziraatla uğraştığı ve çiftçi ya da rençber denilen insanlar tarafından Düzce ovasında muhtelif ürünler yetiştirildiği görülmektedir.³⁶² Nitekim 1831 tarihli Düzce Nüfus Defteri'ne göz atıldığında nüfusun genelini çiftçilerden oluştuğu ve Düzce kazasının geçimini tarım ile sürdürdüğü anlaşılır.³⁶³ II. Selim dönemine (1566-1574) ait Evkâf Defteri'ndeki kayıtlara bakıldığında ise, aslında bu durumun uzun yüzyıllardan beri

³⁵⁹ Şahin-Egawa, “Osmanlı Döneminde Düzce'nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, s.50.

³⁶⁰ Genç-Sütçü-Zengin, “Göçlere Yurt Olan Şehir”, s.84.

³⁶¹ *Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1286/1869)*, Def'a 1, Kastamonu: Matba'a-i Vilâyet, s. 94, 109.

³⁶² Şahin-Egawa, “Osmanlı Döneminde Düzce'nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, s.51.

³⁶³ Keskin, “1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce”, s.10-11.

devam ettiği ve Düzce yöresinin tabii ve geleneksel üretim tarzını yansıttığı görülür. Evkâf Defteri'ndeki kayıtlara göre 16. yüzyılda Düzce yöresinde hinta (buğday), kabluca, şa'îr (arpa), erzen (darı), alef (yulaf), çayır, keten ve çeltik ekimi ve üretimi yapılan ve gelir getiren ürünlerdir.³⁶⁴ Yaklaşık olarak 300 sene sonrasına ait bir başka metinde de Düzce yöresinde üretimi yapılan mahsulâtın hemen hemen aynı kalemlerden oluştuğu görülür: "Hinta (buğday), şa'îr (arpa), mısır, çeltik (pirinç), darı, çavdar, purçak (burçak), alef (yulaf), kabluca, ceviz, bostan ve fevâkih-i sâire (diğer meyveler)".³⁶⁵

Düzce yöresinde yüzyıllar boyunca klasik yöntemlerle üretimi yapılan bu ürünler arasında 19. yüzyıldan itibaren mısır ve tütün de eklenmiş, dolayısıyla geçmişte ekilen bazı ürünlerin üretim sahası daralmıştır. Nitekim 1337/1921 tarihli Bolu Livası Salnâmesi hem Düzce ovasının üretim kapasitesi hem de zamanla değişen ürün çeşitliliği hakkında önemli bilgiler verir: "*Düzce'de ziraat livânın her noktasından fazladır. Arazisi oldukça münbit olup bire sekiz nisbetinde mahsul vermektedir. En fazla yetişen mahsûl mısır ve tütündür. Burada yeni usul ziraat tatbik sahası bulabilirse bir milyon nüfus geçindirir. Hâlbuki bugün 50.000 nüfus güç geçindiriyor. Tütün mahsûlü de pek müterakkîdir. Üç milyon kıyye kadar senelik tütün çıkarılıyor. Üskübü, Çilimli, Gümüşova muntıklarındaki tütün gâyet nefistir. Yalnız sarartma ve çiyden muhâfaza usullerine riayet edilmediğinden talep olunan nefâset te'min edilemiyor.*"³⁶⁶

Bu bilgiler ışığında 1901 yılına ait 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki nikâh, boşanma, mehir, kayıp hayvan, satış, alacak davalarına bakıldığında dönemin üretim yapısı ve iktisadî hayatı hakkında bazı benzer ve tamamlayıcı bilgilere tesadüf olunması mümkündür.

³⁶⁴ Ali Ertuğrul, "II. Selim Dönemine Ait Evkâf Defteri'ne Göre Düzce ve Havalisindeki Vakıflar ve Gelir Kalemleri", *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat*, ed. İsmail Yaşayanlar, Bursa: Gaye Kitabevi (2017), s.203. Ayrıca bkz. Ali Ertuğrul-Fırat Yaşa, "II. Selim Dönemi Evkâf Defteri'ne Göre Düzce ve Çevresinde Toprak, Mahsul, Köy ve Köylüler", *Uluslararası Konur Alp Gazi ve Düzce Tarihi Sempozyumu Bildirileri*, yay. haz. Ali Ertuğrul-Fırat Yaşa, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2020), s.446-467.

³⁶⁵ *Kastamonu Vilayeti Salnâmesi (1299/1882)*, Kastamonu Vilayeti Matbaası, s.144.

³⁶⁶ *Bolu Livası Salnâmesi 1337/1921*, Bolu: Hükümet Matbaası, s.519-520. Ayrıca bkz. Ertuğrul, "II. Selim Dönemine Ait Evkâf Defteri'ne Göre Düzce ve Havalisindeki Vakıflar ve Gelir Kalemleri", s.203.

Sicil’de rastlanılan davalardan bazıları tarla sınırlarının tespitiyle ilgilidir. Mesela mahkemeye gelerek başkası tarafından tarlasına müdahale edildiğini söyleyen iki şahıstan birinin on iki dönüm³⁶⁷, diğerinin yüz dönüm³⁶⁸ miktarında tarlaya sahip olduğu görülür. Tarlalardan bahsedilirken genellikle dört bir tarafında bulunan yerler verilmiş ve bu şekilde tarlanın konumu belirlenmeye çalışılmıştır. Tarlaların kıymetiyle ilgili herhangi bir fiyat verilmemişse de bir tarafının cadde kenarı, bir tarafının yol, bir tarafının gölcük, bir tarafının dere olması gibi bilgilerden tarlanın konumu ve muhtemel bedeline dair bir tahmin yürütmek mümkün olabilir. Nitekim Sicil’deki bilgilerden hareketle oluşturulmuş olan aşağıdaki tablo bu dönemdeki şahsî mülkleri ve bunların bedellerini göstermekte, dönemin varlık/refah düzeyine dair işaretler taşımaktadır.

Tablo 21. 1165 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre Düzce’de Yer Alan Davalarda Geçen Mülkler ve Fiyat Değerlemesini Gösterir Tablo

Davalarda Geçen Mülkler	Fiyat Değerlendirmesi
Ev ve bostan samanlığıyla çevrili bir odalı, bir adet iki katlı ev ³⁶⁹	1000 kuruş
İki evlik arsa üzerine yapılmış üst katta iki oda ve alt katta bir damdan oluşan ev ³⁷⁰	-
Yayakbaşı Köyünde On iki dönüm tarla ³⁷¹	-
Vakıf Köyünde Yüz dönüm miktarı açma ³⁷²	-
On beş dönüm miktarı arazi, iki katlı, üç odalı, müstemilatında ambar bulunan ev ³⁷³	-
İki adet ev ve bir adet bahçe ³⁷⁴	-
Bir ev ve müstemilatı olan bir adet dam ve samanlık ile on beş arazide yarım hisse ³⁷⁵	-

³⁶⁷ D.Ş.S., 1165, N11-V6a.

³⁶⁸ D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

³⁶⁹ D.Ş.S., 1165, N3-V2a.

³⁷⁰ D.Ş.S., 1165, N8-V4b.

³⁷¹ D.Ş.S., 1165, N11-V6a.

³⁷² D.Ş.S., 1165, N12-V6b.

³⁷³ D.Ş.S., 1165, N14-V7b.

³⁷⁴ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

³⁷⁵ D.Ş.S., 1165, N22-V11b.

Bir buçuk dönüm miktarı bahçe ile bir adet ev ³⁷⁶	-
Müştemilatıyla bir ev ile altmış dönüm miktarı arazi ³⁷⁷	-
Sarmaşık Koğu diye bilinen ormanla Taşhan deresine uzanan yol ³⁷⁸	-
Sazlık-fındıklık bahçesi olarak bilinen on iki dönüm ve yine tarla ve fındıklık olarak bilinen on iki dönüm, toplam yirmi dört dönüm bahçe. ³⁷⁹	Üç hisse itibarı ile bir hissesi 15 Osmanlı lirası
Bir adet tarla ve bir adet fındıklık ³⁸⁰	-
Sazlık fındıklık bahçesi ³⁸¹	-
Bir adet 12 dönüm köylük tarla ve fındıklık ³⁸²	-

19. yüzyılda kaybedilen savaşlar neticesi sınır boylarında ya da kaybedilmiş topraklarda yaşayan halkın daha güvenli olan iç bölgelere doğru göç ettiği, bu göç dalgasından Düzce'nin de etkilendiği bilinmektedir. Sicil'deki davalara da yansıyan bu durum, aynı zamanda mülk satışı ve bedelleri hakkında bir takım ipuçları ihtiva eder.

Mesela Düzce'nin Çilmi'de Gürcü Hüseyin Ağa köyünde oturan Kanber, meclise gelerek aslen Giresun'un Bulancak nahiyesinin Damudere köyünden olduğunu söylemiş, oradaki kardeşinin Damudere köyünde bulunan tapu ile ortaklaşa sahip oldukları on beş dönüm miktarı arazilerini ve iki katlı üç odalı müştemilatında bir de ambar bulunan evlerini ve bunlardan başka ahali tarafından bilinen tapulu ve tapusuz bütün arazilerini satmasını istediğini bildirmiş, aksi halde mahkemeleşeceğini bildirmek ve talep etmek üzere kendisi adına vekil tayin etmiştir.³⁸³

Aslen Sivas'ın Divriği kasabasının Zeliha Hatun mahallesinden olup Düzce'nin Cami'-i Kebir mahallesinden Hacı Ali Efendizade Yusuf Efendi'nin

³⁷⁶ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

³⁷⁷ D.Ş.S., 1165, N29-V15a.

³⁷⁸ D.Ş.S., 1165, N44-V22b.

³⁷⁹ D.Ş.S., 1165, N61-V30a.

³⁸⁰ D.Ş.S., 1165, N62-V30b.

³⁸¹ D.Ş.S., 1165, EK1.

³⁸² D.Ş.S., 1165, EK2.

³⁸³ D.Ş.S., 1165, N14-V7b.

evinde kiracı olarak oturan Mustafa Efendi, meclise gelerek Zeliha Hatun mahallesinde bulunan bir buçuk dönüm miktarı bahçe ile bir adet evini Divriği kasabasının Kantepe mahallesinden İbrahim Efendi'nin resmî olarak kendi üzerine geçirip kanunsuz olarak zapt etmiş olduğunu söylemiş, kendi emlak ve bahçesinin kanunen vasisi bulunduğunu söyleyerek zapt eden kişiye dava açmıştır.³⁸⁴

Bir başka davada ise aslen Rize'nin Atina kazasının Ortaköy köyünden olup Düzce'nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Yenice köyünde oturan Süleyman, meclise gelerek Ortaköy köyünde bulunan müstemilatıyla bir ev ile altmış dönüm miktarı arazilerinin tapulu ve tapusuz anılan ev ile hepsinin satılmasını ve ücretinin alınıp tarafına ulaştırılmasını talep etmiştir.³⁸⁵

Yine bir başka davada da aslen Trabzon'un Şarlı nahiyesi'nin Resullü köyünden olup Düzce'nin Efteni'de Yongalık'da Ardıçdibi köyüne yerleşmiş olan Mahmud, meclise gelerek Trabzon'un Hoylu köyü hudutları içinde tapuyla sahip olduğu sazlık-fındıklık bahçesi olarak bilinen on iki dönüm ve diğeri yine aynı köyde bulunan tarla ve fındıklık olarak bilinen on iki dönüm toplam yirmi dört dönüm bahçede üç hisse itibarı ile bir hissesini 10 Mayıs [312] tarihinde Oğuz köyünden birkaç kişinin Resullü köyünden Dadandıoğlu Osman'a on beş Osmanlı Lirasına sattığını ve bedelini aldığını söyleyerek, mahallinde memur huzurunda satışı gerçekleştirmek üzere mahkemeye başvurmuş ve vekil tayin etmiştir.³⁸⁶

Sicil'deki bilgiler değerlendirildiğinde yukarıda da ifade edildiği üzere söz konusu dönemde Düzce'de yaşayan halkın ekseriyetle ziraatla uğraştıkları anlaşılmaktadır. Ziraat yapılırken hayvan gücünden istifade edilmesi ve hane halkının günlük yiyecek ihtiyaçlarından bir kısmının hayvanlardan karşılanması gibi nedenler de büyük ya da küçük çaplı hayvan beslemeyi zorunlu kılmaktaydı. Sicil'deki genellikle satış ve alacak davalarında geçen hayvan cinsleri ve miktarları da hane halkının günlük işleri ve ihtiyaçlarıyla ilgili hayvanlardır.

---

³⁸⁴ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

³⁸⁵ D.Ş.S., 1165, N29-V15a.

³⁸⁶ D.Ş.S., 1165, N61-V30a.

Tablo 22. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davalarda Geçen Hayvan Türleri ve Fiyat Değerlemesini Gösterir Tablo

Hayvan Türü	Fiyat Değerlendirmesi
Bir karasığır öküz ve bir karasığır inek, manda düğesi, üç adet manda malakları ³⁸⁷	-
Üç adet yük atı ve bir çift karasığır öküzü ve bir adet karasığır tosunu ve yirmi adet keçi ³⁸⁸	-
Bir adet katır ve biri iki yaşında diğeri iki aylık iki adet tay ³⁸⁹	450 kuruş
Taylı bir adet kısrak ³⁹⁰	-

Mesela Düzce'nin Akçaşehir nahiyesinin Yenimeze köyü kadınlarından Gülsüm Hatun, boşandığı kocasının zimmetinde alacak hakkı olan altı yüz kuruş ile kanuni nafakası ve bununla beraber hayvanat bedelinden alacağı olan bin beş yüz kuruş ve üç adet yük atı ve bir çift karasığır öküzü ve bir adet karasığır tosunu ve yirmi adet keçi ve bir değirmende olan hisselerini, teçhiz ve tekfinine sarf olunması üzerine ayırdığı iki Osmanlı lirasını da kendi işlerine harcadığından; bu meblağ ile hayvanlar mevcut ise aynen, yok ise hakikî değerini kocasından talep ve dava etmek için mahkemeye giderek vekil tayin etmiştir.³⁹¹

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde geçici olarak oturan Döndü Hanım, meclise gelerek Adapazarı'na bağlı Akyazı nahiyesinin Bedil köyünde oturan Halil'den dört yüz elli kuruş mukabilinde satın aldığı bir adet katır ve daha sonra satın aldığı biri iki yaşında, diğeri iki aylık iki adet taylarını güya kendisinin malı olduğunu söyleyerek elekçi taifesinden Cafer oğlu Halil isimli şahsın el koymuş olduğunu ifade etmiş, mallarının geri alınmasını ve kendisine ulaştırılmasını talep etmiştir.³⁹²

³⁸⁷ D.Ş.S., 1165, N6-V3b.

³⁸⁸ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

³⁸⁹ D.Ş.S., 1165, N34-V19a.

³⁹⁰ D.Ş.S., 1165, N44-V22b.

³⁹¹ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

³⁹² D.Ş.S., 1165, N34-V19a.

Bir başka davada Düzce'nin Beyciler köyü kadınlarından Hatice, bu köyden boşanmış olduğu kocası Dönme Ahmed ile aralarında dava konusu olan mehir, ev, manda hayvanlarına dair hususlar için mahkemeye giderek adına vekil tayin etmiştir.³⁹³

Yine bir başka davada Düzce'nin Beyciler'de oturan Elekçi taifesinden Döndü, meclise gelerek beş sene önce kaybedip Akçaşehir nahiyesinin Kurugöl köyünden Ali Osman elinde bulmuş olduğu taylı bir adet kısrağı tayıyla beraber dava edip almak için mahkemeye başvurmuştur.³⁹⁴

Araziler ve hayvanlar yanında alacak, haciz, fazla faiz alınması gibi davalarda geçen borç bedelleri karşılığı olarak alınan para miktarına, takı çeşitlerine veya nafaka bedellerine de rastlanmaktadır. Söz konusu bu davalarda davacı veya davalının hangi mesleği yaptığına dair bilgilere ulaşılmak da mümkün olmaktadır.

Tablo 23. 1165 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Düzce'de Yer Alan Davalarda Geçen Para ve Altın Çeşitleri

Yedi yüz kuruş ³⁹⁵	Bir dizi takı altın -iki küpe ³⁹⁶
Dokuz lira - bir lira çeyrek ³⁹⁷	İki bin altmış beş buçuk kuruş ³⁹⁸
Sekiz bin kuruş ³⁹⁹	Sekiz adet Osmanlı lirası ⁴⁰⁰
Altı yüz altmış kuruş ⁴⁰¹	On beş Osmanlı lirası ⁴⁰²
Altı yüz kuruş ⁴⁰³	Bin beş yüz kuruş - iki Osmanlı lirası ⁴⁰⁴

³⁹³ D.Ş.S., 1165, N37-V19a.

³⁹⁴ D.Ş.S., 1165, N44-V22b.

³⁹⁵ D.Ş.S., 1165, N21-V11a.

³⁹⁶ D.Ş.S., 1165, N41-V21a.

³⁹⁷ D.Ş.S., 1165, N47-V24a.

³⁹⁸ D.Ş.S., 1165, N64-V31b.

³⁹⁹ D.Ş.S., 1165, N26-V13b.

⁴⁰⁰ D.Ş.S., 1165, N28-V14b.

⁴⁰¹ D.Ş.S., 1165, N32-V16b.

⁴⁰² D.Ş.S., 1165, N61-V30a.

⁴⁰³ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

⁴⁰⁴ D.Ş.S., 1165, N40-V20b.

Bir alacak davasında Düzce Üskübi’de oturan Hacı Emin Ağa, mahkemeye giderek Düzce’de oturan taşçı ustalarından ve Osmanlı devletinin Rum milletinden Dimitri Yonni’nin bina yaptırmaktan dolayı alacağı olduğuna dair aleyhinde Düzce kazası Bidayet mahkemesi Hukuk kısmında gıyaben aldığı ilam için tarafından vuku bulan itiraz üzerine adı geçen ile görülen mahkemeye ve açılacak bütün davalara kendi adına vekil tayin etmiştir.⁴⁰⁵

Düzce’nin Cedidiye mahallesinden ve Osmanlı devletinin Rum milletinden Mihal, meclise gelerek Düzce’nin Şerefiye mahallesinde oturan Hacı Ahmed Efendi aleyhine kiremit ocağı kirasından ve Hacı Abdullah Efendi’nin elindeki senetten fazla faiz talebinde bulunduğunu söyleyerek bu şahsın aleyhinde açtığı ve açılacak olan bütün davalar için mahkemeye başvurarak vekil tayin etmiştir.⁴⁰⁶

Sicil’de geçen miras davalarından birinde dava vekilliği yapan Ermeni milletinden Agop’un büyük babasının papuççu esnafından olduğu kaydedilmiştir.⁴⁰⁷

Sicil’de emlak ve arazide olan hissenin alınması için açılan davada⁴⁰⁸ ve bir miras davasında⁴⁰⁹ Reji idaresine bağlı görevlilerin isimlerine de rastlanmaktadır. Emlak ve arazi davasında davacı şahsın babası Reji idaresinde görevlidir. Miras davasında ise Reji idaresinden ölen şahsını hakkını talep etmek için mahkemeye gidildiği görülmektedir. Bilindiği üzere Duyun-ı Umumiye İdaresi’ne bağlı olarak çalışan Reji idaresi, tütün üretimi ve satışı üzerinde daha etkili bir sistem kurmak ve sektörü kontrol etmek amacıyla 1883 yılında kurulmuştur.⁴¹⁰ Yukarıda atıfta bulunulan 1337/1921 tarihli Bolu Livası Salnâmesi’nde de geçtiği üzere Düzce ve havalisi önemli miktarda ve kaliteli tarzda tütün üretimi yapılan bir yerdir.

---

⁴⁰⁵ D.Ş.S., 1165, N30-V5b.

⁴⁰⁶ D.Ş.S., 1165, N39-V20a.

⁴⁰⁷ D.Ş.S., 1165, N20-V10b.

⁴⁰⁸ D.Ş.S., 1165, N25-V13a.

⁴⁰⁹ D.Ş.S., 1165, N45-V23a.

⁴¹⁰ Cafer Çiftçi, “Düzce’de Tütün Üretimi ve Reji İdaresi”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), s.173.

1.4. 1165 Numaralı 1318-1319/1901-1902 Tarihli Düzce Şer'iyeye Sicili'nin Sadeleştirilmiş Metni

Numero 1/Varak 1a

Bu Şer'iyeye Sicili Defteri altmış dört sayfadan ibaret bulunduğu tasdik kılınur.

1) Miras Davası (Numero 1-2/Varak 1a-1b)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan Mustafa kızı Tevhîde Hanım isimli hâtûn meclise gelerek: **(Numero 2)** Gerede kazasının Dörtdivan nahiyesinin Küçükler köyünde ikamet edip vefat eden babası Hacı İbrahim oğlu Mustafa'nın varislerinin, eşleri Abdullah kızı Fatıma ve Ahmet kızı Züleyha ile büyük oğulları Hafız Nazif Efendi ve Edhem ve oğlu Mehmet ve kızları Tevhide ve Durkadın ve Âişe'ye münhasır olduğunu söyledi. Düzce kazasının Cedidiye mahallesinde oturan Mustafa kızı Tevhide Hanım mecliste şu şekilde konuştu:

Vefat eden babam Mustafa'nın miras bıraktığı taşınabilir ve taşınmaz mallarda olan hissime ve yine daha sonra vefat eden ana baba bir erkek kardeşim Mustafa Nazif Efendi'den kalan miras ve intikali lâzım gelen taşınabilir ve taşınmaz hisselerime ana baba bir erkek kardeşlerim Ethem ve Mehmet tarafından el konulmuş olup gerek emlâk ve arazi ve gerek diğer ev eşyaları olan hisselerimi zapt ettiklerinden bunlardan bana düşen hisseleri adı geçen Mehmet ve Ethem'den alınması ve alıntılarının bana ulaştırılmasına ve gerektiğinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza ve ticaret kısımlarında bidayeten ve istinafen ve temyizen ve iareten dava eden ve dava edilen sıfatlarıyla mahkemede görülmesine ve müdafaa edilmesine ve sorulara cevap verilmesine ve şahit göstermesi ve yemin ettirilmesine ve barışması ve aklamasına ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabulüne ve imza koymasına ve alacağı ilamın hükmünü icra etmesine ve resmi evrak tebliğine ve yemin teklif etmesi ve kabul edilmesine ve hakem ve bilirkişi atamasına ve değiştirmesine ve bundan dolayı aleyhimde açılacak her türlü davayı müdafaaaya ve bu konuların gerektirdiği işleri tümüne son dereceye kadar riayetle amel etmesine ve üçüncü şahıs ortaya çıkarsa onunla da bu şartlar dâhilinde mahkeme edilmesine ve başkasını dahi vekil atamaya görevli olmak üzere tarafımdan umumî ve kanunî vekâlet ile adı geçen Gerede kazasının içinden Seviller

mahallesinde oturan Müftüzâde Hıfzı Efendi'yi kendisinin de kabul etmesi üzerine vekil tayin eyledim dediğinde istenilmesi üzerine kanunen tasdik olundu.

2) Miras Davası (Numero 3/Varak 2a)

Düzce'nin Yukarı Karaköy civarında Yeniköy köyünde oturan Ömer oğlu Abdulhalim oğlu Suhteoğlu Mustafa mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan dava vekillerinden Musa Efendi oğlu Rasih Efendi huzurunda şöyle konuştu: Adı geçen köyün kadınlarından olup geçen sene vefat eden ana-baba bir kız kardeşim Ömer oğlu Abdulhalim'in kızı Zeynep'ten miras kalan ve intikal eden adı geçen köyde bulunan etrafı Durdaoğlu Osman evi ve üç tarafı Muhacir Mehmet'in karısı Gülsüm Hatun'un ev ve bostan ve samanlığıyla çevrili bir odalı ve bin kuruş kıymetli bir adet iki katlı ev adı geçen kadının hasren varisi olduğum cihetle bana miras kalmış iken adı geçen köyden Muhacir Mehmet ile karısı Mustafa kızı Gülsüm güya babalarından miras kaldığından bahsederek el koyup müdahale ettiklerinden bunların her birerlerinden bu evi dava edip geri almasına ve icabında onlarla şer'i ve nizâmî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarından bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten iddia eden ve iddia edilen sıfatlarıyla muhakeme olunmasına ve cevap verilmesine ve şahitler dinlenmesine ve yemin teklif ve kabul etmesine ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabul etmesine ve imza etmesine ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmesine ve evrak tebliğ edip veraseti ispat etmesine ve bu davanın işlerinin hepsine son dereceye kadar bakıp amel etmesine ve mirasa ait üçüncü şahıs çıkarsa onunla da dava görmesine ve alıp satmaya ve sattığını bana göndermesine ve başkasını bile vekil atmasına izinli olmak üzere tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmet Rasih Efendi'yi vekil ve naip atadım dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğinin bundan sonra yerine getirmeyi taahhüt eyledi.

3) Boşanma ve Nafaka Davası (Numero:4/Varak 2b)

Düzce'nin Karaçörtlen'de Dokuz mahallesinde oturan Abdullah oğlu Ahmet kızı Fatıma isimli kadın mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan dava vekillerinden Musa oğlu Mehmet Rasih Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Kocam Ahmet oğlu Osman bu tarihten altı ay önce insanların huzurunda şahitler varken beni boşadığı hâlde şu anda bana müdahale edip tartışmakta olduğundan, boşandığım

kocamla aramızı ayırmak üzere nafaka ve mehirim olan üç yüz bir kuruş ve bir çocuğumun da kanunî nafakasını Osman'dan talep ve dava etmeye, aldığını bana ulaştırmaya ve icabında onlarla şer'î ve nizâmî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarından bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten iddia eden ve iddia edilen sıfatlarıyla muhakeme olunmasına ve cevap verilmesine ve şahitler dinlenmesine ve yemin teklif ve kabul etmesine ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabul etmesine ve imza etmesine ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmesine ve evrak tebliğ edip veraseti ispat etmesine ve bu davanın işlerinin hepsine son dereceye kadar bakıp amel etmesine ve mirasa ait üçüncü şahıs çıkarsa onunla da dava görmesine ve alıp satmaya ve sattığını bana göndermesine ve başkasını bile vekil atmasına izinli olmak üzere tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmet Rasih Efendi'yi vekil ve naip atadım dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğinin bundan sonra yerine getirmeyi taahhüt eylediği.

4) Vekil Tayini Davası (Numero 5/Varak 3a)

Düzce'nin Gideni karyesinde oturan Ahmet kızı Hacer isimli kadın mecliste Düzce'nin Dereli köyünde oturan Ahmet Ağa oğlu Süleyman isimli kimse huzurunda konuşup dedi ki: Bu âna kadar benim lehimde ve aleyhimde olmuş ve olacak bütün davalar için bütün şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten iddia eden ve iddia edilen sıfatlarıyla muhakeme edilip cevap vermeye şahit dinletip yemin ettirmeğe yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve takdime ve imza koymaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğine bu konular hakkındaki işlerin hepsine tarafımdan tam yetkili olmak üzere adı geçen Süleyman Efendi'yi vekil nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul edip gereğini yerine getirmeyi taahhüt ettiğinden yazılıp kaydedildi.

5) Vekil Tayini Davası (Numero 6/Varak 3b)

Düzce'nin Köprübaşında Ömer Efendi köyünde oturan Hacı Ahmet kızı Gevaş Hanım, bu köyde oturan Can Timur oğlu Murat isimli kimsenin evinde kurulan mahkemede adı geçen kadının ana-baba bir kardeşi ve adı geçen köyde misafir olarak oturan Hacı Ahmet oğlu Ahmet Bey huzurunda konuşup şöyle dedi: Vefat etmiş kocam Hacı İbrahim oğlu Musa Bey'den alacağım olan mehrimi alıp

iznim ve bilgim olmadığı hâlde kocam mezbûr Musa Bey tarafından sarf edilip harcanan bir öküz ve bir ineği ve vefat eden kayın validemin annesi Kuşeban Hanım'ın bana hibe ettiği hâlde daha sonra tekrar adı geçen kadın tarafından sarf olunan bir manda düğesi ve yavruları ve üç adet manda malakları adı geçen kadından dava edip geri almaya ve ölen kocamın zimmetinde bulunan mehrim olan sekiz bin bir kuruştan affettiklerim dışında hakkım olan mehrim atlı bin kuruş ve ölen kocamın terekesinden bana isabet edecek hissemi kocamın terekesine el koyanlardan ve Kuşeban Hanım'dan bu manda ve yavrularını talep ve dava edip almaya ve aldığını bana ulaştırmaya ve icabı halinde terekeye el koyanlarla bütün şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten iddia eden ve iddia edilen sıfatlarıyla muhakeme edilip cevap vermeye şahit dinletip yemin ettirmeğe yemin teklif ve kabul etmesine ve gizlenenmiş mal ve eşya ve paranın da ortaya çıkarılmasına ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabulüne ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünün yerine getirilmesine haciz koyup kaldırmaya ve barışmaya ve evrak tebliğine ve üçüncü şahıs zuhurunda onunla dahi bu şartlarla dava görüp müdafaa etmeye ve başkasını vekil dahi etmeğe izinli olmak üzere bu konunun içerdiği işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle kardeşim Ahmet Bey'i vekil tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yapmayı taahhüt eyledi.

6) Boşanma ve Nafaka Davası (Numero 7/Varak 4a)

Düzce'nin Düverdüzü köyünde oturan Mehmet Ağa kızı Emine mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Rusçuklu Hasan Ağa oğlu Mehmet Efendi isimli şahıs huzurunda konuşup dedi ki: Kocam köyümüzden Ali oğlu Mustafa ile bin altı yüz kuruş mehir ile nikahımız kıyılıp beraber olduğum kocam ise de kocam Mustafa evlilik şartlarına uymamakla ve iki senedir bu güne kadar beni nafakasız bırakıp ötede beride gezmekte bulunduğundan ve vereceği nafakaya çok ihtiyaç duyduğumdan kocalığa riayet etmediği takdirde nafaka ve elbise parası ve oturacak yer bedeli meblağ kadar kafi bir miktar takdir ettirmek ve uyuşmadığı takdirde boşatıp boşamayı kabul eylemek ve icabında nafaka ve giyim ve oturma bedeli olarak takdir edilen aylık meblağımı dahi adı geçenden dava etmeye ve boşanma esnasında mehrimi dahi dava etmek ve kendime mahsus olan eşya ve elbise vesairemi dahi adı geçenden istemek ve dava etmek ve gerektiğinde şer'î ve nizamî

mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve temyizen ve istinafen muhakeme edilmesine ve cevap verilmesine ve şahit dinletilmesine ve yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim etmeğe ve alacağı ilamın hükmünü icraya ve alacağına bana ulaştırmaya ve evrak tebliğe ve barışıp aklanmaya tarafımdan tam yetkiyle adı gecen Mehmet Efendi'yi vekil nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eyledi.

7) Vekil Tayini Davası (Numero 8/Varak 4b)

Düzce'nin Yukarı köyünün Yeniköy köyünde oturan Mustafa kızı Gülsüm mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Bu Yeniköy köyünde bulunan dört bir yanından bir tarafı Memiş oğlu Mustafa ve bir tarafı Kürdoğlu Osman ve bir tarafı Ömer ve bir tarafı dahi harman ile çevrili tahminen iki evlek arsa üzerinde yapılmış üst katta iki oda ve alt katta bir damdan oluşan ev, babamdan miras kalmış ve bana intikal etmiş iken bu köyden Suhteoğlu Mustafa tarafından haksız yere müdahale ve tartışma konusu yapıldığından bu müdahalesinin engellenmesi ve icabında bu Mustafa ile şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza dairelerinde bidayeten ve itirazın ve istinafen ve temyizen davaya iddia eden ve iddia edilen sıfatlarıyla muhakeme, müdafaa, husumet ve cevap vermeğe teslim almaya aldıklarını bana vermeye ve şahit gösterme ve yemin teklif ve kabul etmesine ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabul ve imza atmasına ve haciz koyup kaldırmasına ve evrak tebliğ ve tebellüğ etmesine ve alacağı ilamın hükmünü icraya ve üçüncü bir şahıs zuhur ettiğinde onunla da yazılan şartlar altında muhakeme edilmeğe ve keşif ve bilirkişi tayin edip değiştirmeye bu hususa ait olan işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekâlet ile onu vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yapmayı taahhüt eyledi.

8) Mehir ve Miras Hissesi Davası (Numero 9/Varak 5a)

Kanunî özür oluşması üzerine aşağıdaki açıklamaların yerinde yazılması ve şahitlerin dinlenmesi için mahkeme tarafından görevlendirilen mahkeme kâtibi Musa Efendi oğlu Zekeriya Efendi Kastamonu iline bağlı Bolu sancağının Düzce kazası köylerinden Köprübaşı'nda Ömer Efendi köyünde oturan Taruh Oğlu Hacı Said isimli kimsenin evine varıp orada akd olunan mahkemede aşağıda isimleri yazılı

Müslümanlar huzurunda bu evde oturan Hacı Said Bey kızı Ka'behan isimli Hanım mahkemede babası Taruh oğlu Hacı Said Bey isimli şahıs huzurunda konuşup dedi ki: Bu köyde oturur iken bundan evvel vefat eden kocam Hacı İbrahim oğlu Musa Bey'in zimmetinde bulunan üç bin kuruşluk mehir olarak alacak hakkım kalmış ve ölen kocamın terekesinden bana isabet edecek hissemi ölenin çocuklarının vasisi annesi Pak Hanım asaleten ve vasi olarak el koymuş olduğundan alacağım olan mehrimin ve miras hissemim adı geçen kadından ölenin terekesinden olmak üzere talep ve dava edip almaya ve aldığını bana ulaştırmaya ve icabı halinde Pak Hanım ile şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava eden ve dava edilen sıfatlarıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletmeye ve yemin teklif ve kabul etmesine ve resmî evrak tanzim ve takdim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve haciz koyup kaldırmağa ve üçüncü şahıs zuhur ederse onunla da dava görmeye ve terekeden gizlenmiş mâl bulunursa onların da ortaya çıkarılmasına ve bu konunun içerdiği işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle babam Hacı Said Bey'i vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğine yapmayı taahhüt eyledi.

9) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası (Numero 10/Varak 5b)

Kanunî özür oluşması üzerine aşağıdaki açıklamaların yerinde yazılması ve şahitlerin dinlenmesi için mahkeme tarafından görevlendirilen mahkeme katibi Musa Efendi oğlu Zekeriya Efendi Bolu sancağına bağlı Düzce'nin Köprübaşı'nda Ömer Efendi köyünde oturan müteveffa Musa Bey'in evine gidip aşağıda isimleri yazılı Müslümanlar huzurunda mahkeme kurulduğunda bu evde oturan müteveffanın annesi ve şahsı köy sakinlerinden Yusuf oğlu Mehmed ve Hacı Sefer Efendi ile Hacı Ali Efendi isimli kimselerin tarifleriyle bilinmiş olan Nogay kızı Pak Hanım zikrolunan Ömer Efendi köyünde oturan Hacı Safer oğlu Musa Efendi isimli kimse huzurunda konuşup şöyle dedi: Vefat eden büyük oğlum Hacı İbrahim oğlu Musa'nın terekesi geriye bıraktığı kadınları Hacı İshak kızı Gevaş ve Hacı Said Geri kızı Ka'behan ve küçük oğulları Selim ve Yaşar'a ait olup banlardan başka varisleri olmadığından ve terekesi mahkeme tarafından yazılıp deftere kaydedildiği hâlde haksız yere mâl gizlediğime dâir aleyhimde iddia ettikleri davaları üzerine bu varislerden ölenin kadınları Gevaş ve Ka'behan için şer'î ve nizamî mahkemelerin

hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Musa Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde ol dahi yazılı olduğu üzere bu vekaleti kabul edip gereğini yapmayı taahhüt eyledi.

10) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası (Numero 11/Varak 6a)

Düzce'nin Sandal köyünden Salih oğlu Emin ve Emin oğlu Hüseyin isimli şahıslar mecliste Düzce'nin Dereli köyünden Ahmet Ağa oğlu Süleyman Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Bu köyde bulunan dört bir yanından bir tarafı Kara Vezir tarlası ve bir tarafı Abdullah oğlu Hüseyin açması ve bir tarafı cadde ve bir tarafı Emin oğlu Hüseyin'in tarlalarıyla çevrili on iki dönüm tarlamıza bundan önce Yakabaşı köyünden Said Çavuş oğlu Hüseyin tarafından müdahale ve aleyhimizde açılan dava ve mahkememiz dahi geçtiğinden bu Hüseyin ile şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Süleyman Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledik dediklerinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

11) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası (Numero 12/Varak 6b)

Düzce'nin Çilmide Hızardere köyünde oturan Mustafa oğlu Pedaroğlu Mehmed Çavuş ve Mehmed Ali oğlu Kelek Musaoğlu Ahmet ve Ali oğlu Mehmed isimli kimseler mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu Hızardere köyü

civarında bulunup bir tarafı yol ve bir tarafı gölcük ve bir tarafı Rumeli muhacirleri ve bir tarafı dere ile çevrili sahip olduğumuz yüz dönüm miktarı açmamızı bu kazanın Vakıf köyünde oturan Muhacir Köse Mehmet ve Kara İsmail ve muhacir Emin isimli kimseler gereksiz yere müdahale edip el koymuş olduklarından bunların müdahalelerinin engellenmesi ve gerektiğinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledik dediklerinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yapmayı taahhüt eyledi.

12) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası (Numero 13/Varak 7a)

Düzce'nin Köprübaşı'nda Ömer Efendi köyünde oturan ve bu köyde vefat eden Musa Bey'in annesi ve yetimlerinin vasilerin olan Nogay kızı Pak Hanım mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Mehmed Rasih Efendi huzurunda asaleten ve vasi olarak konuşup şöyle dedi: şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle asaleten ve vasi olarak Rasih Efendi'yi bu hususta evvelce vekil ettiğim Musa Efendi ile tek tek ve beraber vekaleti yerine getirmek üzere vekil nasp ve tayin eyledim o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğine yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

13) Satış İçin Vekil Tayini Davası (Numero 14/Varak 7b)

Düzce'nin Çilmi'de Gürcü Hüseyin Ağa köyünde oturan aslen Giresun'un Bulancak nahiyesinin Damudere köyünden Mehmed oğlu Kanber isimli kimse

mecliste bu köyde bulunan tapu ile orada olan kardeşim Hasan ile müştereken sahip olduğumuz üç adette toplam olarak on beş dönüm miktarı ve dört bir yanları ahali ve komşular tarafından bilinen arazilerimizi mahallinde talibine ve iki katlı üç odalı ve müştemilatında bir de ambar bulunan evimiz ve bunlardan başka ahali tarafından bilinen tapulu ve tapusuz bütün arazilerimizi yine taliplerine satmaya ve ekilip biçilmelerini ve mahsullerini alıp bana ulaştırmaya ve şayet müdahale edenler olursa onlarla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Bulancak nahiyesinin Damudere köyünde oturan ortağım Hüseyin Ağa'nın kabul etmesiyle vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere vekâleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedilip kanunen yazılıp tasdik olundu.

14) Nafaka, Nikah ve Alacak Davası İçin Vekil Tayini Davası (Numero 15/Varak 8a)

Düzce'nin Düverdüzü köyünde oturan Ahmet oğlu Ayıcioğlu Ali ve bunun oğlu Mustafa isimli şahıslar mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu köyden Çengeloğlu Mehmed ile bunun kızı Emine taraflarından nafaka ve nikâh ve alacak hususlarına dâir aleyhimizde açılan davada bunlarla ve diğerleriyle leh ve aleyhimizde açılacak davalardan icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğe ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rasih

Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledik dediklerinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği.

15) Boşanma Davası (Numero 16/Varak 8b)

Düzce'nin Aynalıordu köyünden Salih oğlu Caferoğlu Hüseyin mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa oğlu Müftüzade Rasih Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Nikâhlı karım olan bu kazanın Karaçörtlen köyünden Molla Mehmed kızı Fatıma aleyhimde nikah ve boşanma davası açmış olduğundan ve diğer leh ve aleyhimde açılacak olunan ve olunacak olan davalarda icap edenlerle davalı ve davacı sıfatlarıyla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten dava edin ve dava edilen sıfatlarıyla adı geçenlerle veya diğerleriyle mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit göstermeye ve dinletmeye ve yemin ettirmeye ve resmi evrak tanzim edip vermeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğe yemin teklif ve kabul etmesine ve barışıp aklanmaya ve bu konunun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

16) Mehrin Tahsili Davası (Numero 17/Varak 9a)

Düzce'nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Kızılca kilise köyü kadınlarından Tahir Reis kızı Zehra mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu köyden Abdullah oğlu Şileli Laz Yusuf Reis bin kuruş mehirle beraber olduğum kocam iken iki sene evvel beni üç talak ile şahitler huzurunda boşamış olmakla zimmetinde olan mehrimi alamadığımdan boşanmanın ispatını ve mehrimi alıp bana ulaştırmaya ve icabı halinde onunla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidayeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir

vekaletle adı geçen Mehmed Rasih Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

17) Vekil Tayini Davası (Numero 18/Varak 9b)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan Peşmaç kızı Zuk isimli Hanım mecliste bu mahallede oturan vekillerden Musa oğlu Müftizade Mehmet Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rasih Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul edip gereğini yapmayı taahhüt eylediği kaydedildi.

18) Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava (Numero 19/Varak 10a)

Adapazarı'nın Karasu nahiyesinde Lahne köyü ahalisinden Hüseyin oğlu Laz Osman mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan vekillerden Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Akçaşehir nahiyesinin Eskimeze köyünden karım Mehmed kızı İkbâl Hanım yerine... üvey babası Temel oğlu Ahmet'in evinde oturduğu ve bana itaat etmemekte bulunduğu İkbâl Hanım'ı bana itaat ettirmek ve bunu teşvik eden üvey babası Temel oğlu Ahmet'in annesi Sırma Hanım'ın her birisiyle ve bununla birlikte... Ahmet dahi silah çekip binmiş olduğum beygiri öldürdüğünden bunun için dahi Ahmet ve Sırma Hanım ve karım İkbâl Hanım'ın her birinden ait olduğu şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da

yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

19) Miras Davası (Numero 20/Varak 10b)

Aslen Mamuretülaziz vilayeti Eğin nahiyesinin Dört yolağzı Mahallesi kadınlarından ve Ermeni milletinden olup bugün Düzce'nin Câmî'-i Kebir mahallesinde oturan ve şahsı Eğinli olup aynı mahallede oturan Agop veled-i Kirkor ve Markor veled-i-i Bedros ve Marad veled-i Hoksi isimli şahısların tarifleriyle bilinen Kirkor Kızı Azniyo mecliste konuştu ve şöyle dedi: Eğin'in Dört yolağzı mahallesinde Haraccı isimli yerde oturan babam Kirkor veled-i Kozmosi'nin vefat etmesiyle mirası annesi Torvando ve karısı Meryem çocukları Nikogos ve Kozmosi ve büyük kızları Deronife ve Antaran Retvimi ile bana kalmış olup müteveffâ babamın bu kasabada Haraccı isimli yerde bulunan yol ve Hanaroğlu Kirkorla çevrili bir adet evin kırk hisse itibariyle otuz hissesinden ve yine bu mahallede bulunan bir adet bahçenin kırk hisse itibariyle otuz hissesinin ve yine bu mahallede bulunan bir adet evin bütününden hissemi mahallinde tarafından satıp hisselerimi ücretine bana göndermeğe ve icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekâletle bu kasabanın Kilisa-yı Süfla mahallesinde oturan papuççu esnafından Kalınmeper oğlu Ohannes veled-i Agop'u vekil nasp ve tayin eyledim dediği kaydedildi.

20) Karısının Eve Dönmesi ve Alacak Davası (Numero 21/Varak 11a)

Düzce'nin Aynalı köyünden Ordulu Karşlıoğlu İbrahim oğlu Hüseyin mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan vekillerden Rusçuklu Memiş Ağa oğlu Mehmed Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Hızıroğlu Salih kızı karım Hanife Hanım'ı üç yüz kuruş mehir ile iki sene evvel nikâhladım ve bir senedir bana itaat etmemekle birlikte babası Salih'in evinde oturmakta olduğundan bana itaat ettirmek ve bununla beraber karım Hanife'nin kardeşi Salih oğlu Hüseyin zimmetinde alacak

hakkım olan yedi yüz kuruşu dava etmek üzere karım Hanife ve kardeşi Hüseyin'den her birisiyle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizden ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul edip gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği istekleri üzerine kaydedildi.

21) Satış İçin Vekil Tayini Davası (Numero 22/Varak 11b)

Düzce'nin Sarıkasımlar'da Nasırcılar köyünde oturun Gümüşhane Sancağı'nın Nivene Deresi'nde Şimle mahallesinden Musa oğlu Kahraman mecliste bu Nasırcılar köyünde oturan Musa oğlu Mehmed huzurunda konuşup dedi ki: Şimle mahallesinde bulunan bir tarafı Demircioğlu Esper bir tarafı yol bir tarafı Tasof oğlu Lamy ve bir tarafı mülkün sahibi ile çevrili iki gözlü bir ev ve müştemilatı olan bir adet dam ve samanlık ile bu mahalle hududu dâhilinde ahali tarafından hudutları bilinen on bir yerde tahminen on beş adet arazide olan yarım hisselerimin mahallinde isteyene satması ve ücretlerini memuru huzurunda kararlaştırıp elde edilecek ücretini almaya ve aldıklarını bana ulaştırmaya ve gerektiğinde müdahale edenler olursa onlarla birisiyle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizden ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Musa oğlu Mehmet'i vekîl ve naip tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

22) Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava (Numero 23/Varak 12a)

Düzce'nin Efteni'de Kadifekalesi köyünden Berberoğlu Ahmet oğlu Memiş oğlu Ali mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Musa Efendi oğlu Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Yüz elli kuruş mehir ile nikahlı karım olan

İsmail kızı Kadın benden izinsiz olarak boşanmış kocası Deli İsmail oğlu Ahmet'in üvey babası İbrahim Dayı'nın teşvikiyle adı geçen Ahmet'in evine gitmiş ve şeriat hilafına karı-koca muamelesinde bulunmuş olduklarından karımın bana itaat etmesi ve onu teşvik edenleri dava etmek ve icabında nikahı ispat etmek üzere şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçeni vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da bu vekaleti kabul eyledi.

23) Miras Davası (Numero 24/Varak 12b)

Kandıra'nın Şeyhler köyünde oturan Hacı Bahram kızı Gülam mecliste Düzce'nin Burhaniye mahallesinden Ahmet Efendi oğlu Davut Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Küçük oğlum Hatuk oğlu Ahmet isimli yetimin babasından miras kalan ve kendisine intikal eden mallar olup elimde mevcut 1 Kanun-ı evvel [341] tarihli senet gereğince aslı iki bin ve bir senelik faizi olup bunun gibi bu senette yazılı iki yüz kuruş toplam olarak iki bin iki yüz kırk kuruş Düzce'nin Şerefiye mahallesinden vefat eden Ahmed oğlu Ahmed Ağa'ya vesayet ile borç verilmiş ve o dahi benden borç alıp süresini geçirdiği hâlde ödemedi vefat edip terekesinde kaldığından bu meblağı müteveffanın terekesine el koyanlardan almaya ve aldığını bana küçük oğlum adına ulaştırmaya ve icabı halinde müdahale edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Davut Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da bu vekaleti kabul eylediğinden istek üzerine tescil olundu.

24) Emlak ve Arazide Olan Hissenin Alınması İçin Açılan Dava (Numero 25/Varak 13a)

Aslen Sivas'ın Divriği kasabasının Zeliha Hatun mahallesinden olup şimdi Düzce'nin Camikebir mahallesinden Hacı Ali Efendizade Yusuf Efendi'nin evinde kiracı olarak oturan Reji Ekber Muavini Osman oğlu Mustafa Efendi mecliste konuşup şöyle dedi: Zeliha Hatun mahallesinde bulunan dört bir yanından iki tarafı yol ve bir tarafı kendi mülküm ve bahçem ve bir tarafı Kürksüzoğlu mülkü ile çevrili bir buçuk dönüm miktarı bahçesiyle beraber bir adet evimi amcaoğlum Bekir Ağa ile annem Vesile Hatun'dan bana intikal etmiş ve bu mülkü Divriği kasabasından ve Kantepe mahallesinde İbrahim Efendi resmî olarak kendi üzerine geçirip kanunsuz olarak zabtetmiş olduğundan ve kendi emlak ve bahçenin kanunen varisi bulunduğumdan usulü üzere adı geçen aleyhinde dava açmaya ve geri alıp aldığını bana ulaştırmağa bunun gibi kızım Vesile Hatun'dan bana isabet edecek hissem dahi İbrahim Efendi dava edip almaya ve aldığını bana ulaştırmaya şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Divrik eşrafından Pürnazzâde Hacı Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediği.

25) Alacak Davası (Numero 26-27/Varak 13b-14a)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Hacı Ali Bey'in bu mahallede bulunan evinde oturan ... oğlu Molla İsmail mecliste bu mahalleden Zekeriya oğlu Hacı Ali Bey huzurunda konuşup dedi ki: Düzce'nin Göl Ormanı'nda Hacı Musa köyünde otururken vefat eden Sukar oğlu Hacı Hasan'ın işlerinin yürütülmesinde kanunen vasileri bulunduğum müteveffa Hacı Hasan'ın küçük kızları Fatıma ve Havva'nın babalarından miras kalıp bu mahallede otururken yine bundan evvel vefat eden Ahmed oğlu Bacı Ahmet'e borç verilip alınmadan vefat edip terekesinde kalmış olan eytam sandığınca kaydedilmiş faiziyle beraber sekiz bin kuruşa baliğ olan nakdî alacakları müteveffanın terekesine el koymuş olanlardan alıp aldıklarını vesayetim hasebiyle bana ulaştırmaya ve icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve

resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Hacı Ali Bey'i vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ettiği kaydedildi.

26) Haciz Davası (Numero 28/Varak 14b)

Düzce'nin Deredüzü köyünden Pir oğlu Abdullah'ın karısı Düzce'nin Câmi'-i Kebir mahallesinden Abdullah kızı Fatıma mecliste Cedidiye mahallesinde oturan Osmanlı tebaasından Katolik milletinden İstefan oğlu Bezmi Efendi'nin huzurunda konuşup dedi ki: Bu köyden Gölcüoğlu Ahmed tarafından kanunî vekili Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan vekillerden Rusçuklu Mehmed Efendi tarafından Fatıma'nın kocası Abdullah'ın mâlî zannıyla bir müddetten beri satın alınmış malım olan sekiz adet Osmanlı lirası alacağına karşılık olmakla yanlılıkla Abdullah'ın malı olduğunu sanarak haciz altına aldırılmış olduğundan haczedilmiş olan hayvanların hacizden kurtarılması ve haczin kaldırılmasını gerçekleştirmek üzere ve gerektiğinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekâletle adı geçen Bezmi Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekâleti kabul eylediği kaydedildi.

27) Emlak ve Arazi Satışı Davası (Numero 29/Varak 15a)

Aslen Rize'nin Atina kazasının Ortaköy köyünden olup bugün Düzce'nin Akçaşehir nahiyesine bağlı Yenice köyünde oturan Selim oğlu Süleyman mecliste aynı köyden Ahmed oğlu Osman huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu Ortaköy köyünde bulunan dört bir yanı mahallindeki ahali tarafından bilinen müstemilatıyla bir ev ile altmış dönüm miktarı arazilerimin tapulu ve tapusuz anılan ev ile hepsini mahallinde zuhur edecek müşteriye satmaya ve ücretini alıp bana ulaştırmaya ve icabı halinde müdahale edenler olursa onlarla edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı

ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle anılan Ahmed oğlu Osman'ı vekîl ve naip nasp ve tayin ettim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekâleti kabul eylediği.

28) Alacak Davası (Numero 30/Varak 15b)

Düzce'nin Üskübi'de oturan Hendekli Hacı Ahmed Ağa oğlu Hacı Emin Ağa mecliste Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Müftizade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Düzce'de oturan taşçı ustalarından ve Osmanlı Devleti'nin Rum milletinden Zağferanbolulu Yoz oğlu Dimitri Yonni bina yaptırmaktan dolayı alacağı olduğuna dâir aleyhimde Düzce kazası Bidayet Mahkemesi hukuk kısmında gıyaben aldığı ilam tarafından vuku bulan itiraz üzerine adı geçen ile görülen mahkeme ve başka aleyhimde açılacak bütün davalarda icap edenlerle davalı ve davacı sıfatlarıyla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Rasih Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin ettim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul eylediği.

29) Nafaka Davası (Numero 31/Varak 16a)

Düzce'nin Fidani Canikler köyü kadınlarından Mustafa kızı Hamide mecliste konuşup şöyle dedi: Canikler köyünden kocam İbrahim oğlu Hüseyin nafaka ve elbise ve oturduğum yerin masrafını karşılamayıp beni fakirlik içinde bıraktığından nafakamı ve diğer masraflarımı ödemek ve üzerinde alacak hakkım olan mehrimi dava etmek ve inat ederse nafaka ve diğer masraflarım için kifayet miktarı para takdir ettirmek ve şayet beni boşayacak olursa onun davayı dinlemesine ve bundan başka leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve bulacak bütün davaları adı geçen ve diğerleriyle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve

temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekâletle Düzce'nin Dereli köyünde oturan vekillerden Ahmed Ağa oğlu Süleyman'ı vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde kanunî olarak tasdik edilerek yazılıp kaydedildi.

30) Alacak Davası (Numero 32/Varak 16b)

Düzce kazasının ormanında Hacı Musa köyünden Abdullah oğlu Bayram oğlu Hasan mecliste Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Halen nikahım altında bulunan Hasan kızı Fatıma'nın akrabasından Yusuf benden gayrı meşru bir şekilde altı yüz altmış kuruş aldığından bu meblağın geri alınması için onunla ve diğer leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve bulacak bütün davalarda icap edenlerle davalı ve davacı sıfatlarıyla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmet Rasih Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde onun dahi bu vekaleti kabul eylediği.

31) Kocaya İtaat Davası (Numero 33/Varak 17a)

Düzce'nin Beçi köyü kadınlarından Arif kızı Fatıma bakire ve akile ve baliğa mecliste Düzce'nin Yazlık köyünde oturan vekillerden İbrahim oğlu Mehmed Rüştü huzurunda konuşup şöyle dedi: Düzce'nin Nasırlı karyesinden Hasan oğlu Molla Hasan tarafından aleyhimde açılmış olan evlilik ve itaat davasından dolayı adı geçenle mahkemeleşmeye ve cevap vermeğe ve bununla beraber şimdiye kadar leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve vuku bulacak bütün davalarda yine mahkemeleşmeye ve icap edenlerle de şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve

cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Rüştü Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği.

32) Başkası Tarafından El Konulan Hayvanların Geri Alınması Davası (Numero 34/Varak 17b)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde geçici olarak oturan Döndü mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan vekillerden Memiş oğlu Mehmed Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Beş sene evvel Adapazarı'na bağlı Akyazı nahiyesinin Bedil köyünde oturan Kürt Halil oğlu Halil'den dört yüz elli kuruş mukabilinde satın aldığım bir adet katır ve daha sonra satın aldığım biri iki yaşında diğeri iki aylık iki adet taylarıyla beraber güya kendisinin malı olduğundan elekçi taifesinden Cafer oğlu Halil isimli şahıs el koymuş olduğundan mallarımın geri alınması ve aldığını bana ulaştırmasına ve icap ederse onunla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği.

33) Vekil Tayini Davası (Numero 35/Varak 18a)

Düzce'nin Nasırlı köyünden Hasan oğlu Koca Osmanoğlu Hasan mecliste Dereli köyünden ve vekillerden Ahmet Ağa oğlu Süleyman Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu ana kadar aleyhimde vuku bulmuş ve vuku bulacak bütün davalarda icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz

koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Süleyman Efendi'yi vekil nasp ve tayin eyledim dediğinde ol dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ettiği.

34) Miras Davası (Numero 36/Varak 18b)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturur iken vefat etmiş olan Ahmed oğlu Bacı Ahmet'in varisi nikahlı karısı Zekuşu kızı Vasfiye ile onun çocuğuna ait olduğu kanunen tahakkuk ettikten sonra mecliste konuşup şöyle dedi: Kocam Ahmed oğlu Ahmet'in terekesi lehine ve aleyhine ve bundan dolayı vasi olduğumdan vasilik ve çocuğumla beraber leh ve aleyhimizde açılacak davalarda icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Müftüzade Mehmed Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde kanunen tasdik olunup yazılmıştır.

35) Arazi, Ev ve Hayvanların Geri Alınması Davası (Numero 37/Varak 19a)

Düzce'nin Beğciler köyü kadınlarından olup Hacı Sofu kızı Hadice mecliste Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Bu köyden boşanmış olduğum kocam Dönme Ahmed ile aramızda dava konusu olan mehir, ev, manda hayvanlarına dair davada bu Ahmed ile şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul eylediği.

36) Nikah Davası (Numero 38/Varak 19b)

Düzce'nin Mengencik köyünde oturan Ömer Ağa kızı Fatıma isimli bakire mecliste Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa oğlu Müftüzade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Kışla köyünden Sadık Ağa oğlu Mehmed nikahlı kocanım diyerek müdahale etmekte olduğundan bu müdahalenin önlenmesi için bununla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

37) Fazla Faiz Alınması Davası (Numero 39/Varak 20a)

Düzce'nin Cedidiye mahallesinden ve Osmanlı Devleti'nin Rum milletinden Etmekci Yorgi oğlu Mihal mecliste bu mahalleden ve Katolik milletinden İstefan oğlu Bezmi Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Mustafa Çavuş oğlu Hacı Ahmed Efendi aleyhine kiremit ocağı kirasından ve Hacı Abdullah Efendi senetten fazla faiz talebinde bulunduğundan dolayı bu şahsın aleyhimde açılmış ve açılacak bütün davalar ile diğer icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Bezmi Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi vekaleti kabul eylediği kaydedildi.

38) Alacak Davası (Numero 40/Varak 20b)

Düzce'nin Akçaşehir nahiyesinin Yenimeze köyü kadınlarından Mehmed Ağa kızı Gülsüm Hatun mecliste Yazlık köyünden İbrahim oğlu Mehmed Rüştü Efendi'nin huzurunda konuşup şöyle dedi: Boşandığım kocam Mazlum oğlu Salih zimmetinde alacak hakkım olan altı yüz kuruşla kanunî nafakam ve bunlarla beraber

hayvanat bedelinden alacağım olan bin beş yüz kuruş ve üç adet yük atı ve bir çift kara sığır öküzü ve bir adet kara sığır tosunu ve yirmi adet keçi ve bir değirmende olan hisselerimi ve teçhiz ve tekfinime sarf olunmak üzere ayırdığım iki Osmanlı lirasını da kendi işlerine harcadığından bu meblağ ile hayvanlar mevcut ise aynen yok ise hakikî kıymetlerini Salih'ten talep ve dava etmeye ve aldıklarını bana ulaştırmaya ve icabı halinde adı geçenle ve diğer icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rüştü Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul eylediği kaydedildi.

39) Alacak Davası (Numero 41/Varak 21a)

Düzce'nin Hacı Ahmetler köyünde oturan Ali kızı Ayşe mecliste konuşup şöyle dedi: Kocam olup Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Ömer Camış oğlu Âlim Efendi üzerinde alacağım olan kuruş ile bir dizi takı altın ve iki küpe ve çeyiz ve giysi vesaire ve bununla beraber onun yatağında olmuş karnımdaki çocuk doğduğunda onun için dahi nafaka takdir ettirmekle beraber anılan eşyalar ve mehir ile bütün leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve vuku bulacak bütün davalarda adı geçenler ve diğer icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmi evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Müftüzade Mehmed Rasih Efendi'yi kabul etmesi üzerine vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediği kaydedildi.

40) Alacak Davası (Numero 42/Varak 21b)

Düzce'nin Hacı Ahmetler köyünden Ahmet kızı Havva mecliste konuşup şöyle dedi: Şimdiye kadar leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve vuku bulacak bütün davalarda icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmi evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekâletle Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Müftizade Mehmed Rasih Efendi'yi kabul etmesi üzerine vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediği kaydedildi.

41) Arazi Davası (Numero 43/Varak 22a)

Düzce'nin Akçaşehir nahiyesinin nefs-i Tahirli köyünden köyün muhtarı Murat oğlu Molla Mustafa ve ihtiyar meclisi azasından İsmail oğlu Mehmed Ağa mecliste Cedidiye mahallesinde oturan Musa oğlu Müftizade Mehmed Rasih Efendi huzurunda bu nahiye ahalişi Gebekilise köyü ahalişi eskiden beri baltalığımız ve... Ahmed Dağı ve Sarmaşık Koğu diye bilinen ormanla bunun gibi köyümüz ahalişini mahsus olan bu dağdan Taşhan Deresi iskelesine uzanan yola müdahale etmekte olduklarından bu müdahalenin önlenmesi için bu köyün ahalişinden Laz Perişan ve Deli Mehmed ve Tosun oğlu Salih ve Ömer oğlu Memiş ve Koca Kürt Hasan ve Tatar Mehmed ve Abanoz Mehmed isimli kimselerden ahalişi gayr-ı mahsur olan köyümüzün adı geçenlerle şer'î mahkemelerde ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iareten davalı ve davacı sıfatlarıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit gösterme ve yemin teklif ve kabulüne ve resmi evrak takdim ve kabule ve imza koymaya ve alacağı ilamın hükmünü icraya ve almaya ve aldığını bana ulaştırmaya ve bilirkişi ve keşif ve hakem tayin ve azline ve üçüncü şahıs zuhurunda onunla dahi bu şartlar dahilinde vekilliği yerine getirilmesine ve gerektiğinde kaza idaresince tekrar dahi hudutları tayin ettirilmesine ve başkasını dahi vekil kılmağa ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve bu konunun dahil olduğu işlerin hepsine tarafımızdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmed Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledik dedikleri onun dahi

yazıldığı gibi bu vekaleti kabul edip gereğini yerine getirmeği taahhüt eylediği talep edilmesi üzerine kaydedildi.

42) Kayıp Hayvanların Geri Alınması Davası (Numero 44/Varak 22b)

Düzce'nin Beğciler'de oturan elekçi taifesinden Şatır kızı Döndü mecliste Şerefiye mahallesinden Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Beş sene evvel kaybedip bu gün Akçaşehir nahiyesinin Kurugöl köyünden Ali Osman elinde bulmuş olduğum taylı bir adet kısrağı tayıyla beraber talep ve dava etmeye ve almaya ve aldığını bana ulaştırmaya ve icabı halinde adı geçenle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul edip gereğini yapmayı taahhüt eylediği kaydedildi.

43) Miras Davası (Numero 45/Varak 23a)

Bolu'nun Ereğli kazasının mahallelerinden Sultan Orhan mahallesinde oturan ve Hasan Bey kızı Kevser Hanım Düzce Kazası hükûmet konağında bidayet mahkemesine mahsus odadaki şer'î mecliste, Düzce'nin Cedidiye mahallesinde oturan vekillerden Musa Efendi oğlu Müftizade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup dedi ki: Vefat etmiş olan babam Hasan Bey ve kardeşim İsmail ve Memiş efendilerle annem Fatıma ve kız kardeşim Safiye'den miras kalan menkul ve gayr-ı merkum ile arazilerine el koymuş olanlarla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabulüne hassasiyet iddiasından ve banka idaresine rehin verilmiş arazinin satılmasına ve mülk evin satılmasını talebe ve reji idaresinden müteveffa İsmail Efendi'nin istihkakına talep ve dava etmeye ve alıp vermeye ve gerektiğinde verasetimi ispat etmeye bu konuların içerdiği hususların hepsine ve başkasını dahi vekil etmeye izinli olmak üzere tam bir vekâletle adı geçen Mehmed

Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

44) Vekil Tayini Davası (Numero 46/Varak 23b)

Düzce'nin Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde oturan Bî oğlu Yusuf mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Süleyman Bey oğlu İbrahim Hakkı Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Köyümüzden Bayram oğlu Hasan'ın kanunî vekili Rasih Efendi'nin üzerime akde mani olduğumuzdan bahisle aleyhime açtığı davada şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle İbrahim Hakkı Efendi'yi kabul ve gereğini yapmaya taahhüt eylediği kaydedildi.

45) Miras Davası (Numero 47/Varak 24a)

İzmit'in Adapazarı kazası nahiyelerinden Karasu nahiyesine bağlı Milan köyü ahalisinden Mustafa Abdullah oğlu Sinanzâde Mustafa Bey mecliste Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Musa oğlu Müftizade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Veraseti küçük kızı Hatice ve ana baba bir kız kardeşi Hafize ve Fatma'ya münhasır olarak bundan önce vefat eden nikahlı karım Hacı Hüseyin Ağa kızı Gülşen Hanım'ın terekesine ve müteveffiyeden önce vefat eden babası Akçaşehir 'in Kızılca Kilise köyünde Abdullah oğlu Hacı Hüseyin'in terekesinden karım müteveffiyeye miras kalıp paylaşılmadan önce vefat etmesi üzerine bizlere miras kalan terekesine el koyan bu köyden Laz Topal Mithat ile karısı Hacı Hüseyin kızı Hafize'den dahi bu iki terekeden hissemizi ve yine müteveffiyeye Gülşen Hatun'un babası emlakinden satılan arazi ve akarın bedeli olup Giresun kazasından Düzce postanesine gönderdiği hâlde Düzce'nin Dereli köyünden Kazak Süleyman Efendi'nin yazmasıyla bu Mithat dokuz lira ile bir lira çeyreği alıp harcadığından bu paranın adı geçenler kefilî Süleyman Efendi'den talep ve dava etmeye ve almaya ve aldıklarını bizlere ulaştırmaya gerektiğinde veraseti ispat etmeğe ve gerektiğinde bu Mithat ve karası Hafize'nin vekili Süleyman Efendi'den her biriyle şer'î ve nizamî

mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip barışmaya ve aklanmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve üçüncü şahıs zuhurunda onunla da bu şartlarla vekâlet etmeye ve bu konunun içerdiği işlerin hepsine tam bir vekaletle Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği talep üzerine kaydedildi.

46) Nikah Davası (Numero 48/Varak 24/b)

Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan ve Karaca kenarında Hacı Mehmet köyünden Lebilan(?) kızı Fatıma isimle bakire ve âkile mecliste Cedidiye mahallesinde oturan Musa oğlu Müftizade Mehmed Rasih Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Karaca kenarında Hacı Mehmed köyünden Süleyman oğlu Mehmet'in aleyhimde açtığı nikah akdi davasından dolayı onunla müdafaa ve muhakeme ve hasımlık ve cevap vermeye ve icabı halinde onunla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip barışmaya ve aklanmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve üçüncü şahıs zuhurunda onunla da bu şartlarla vekâlet etmeye ve bu konunun içerdiği işlerin hepsine tam bir vekaletle Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

47) Boşanma Davası (Numero 49-50/Varak 24b/2)

Düzce'nin Şerefiye mahallisinde oturan Kocabaş Mehmed Ağa'nın karısı Hacı Abdullah Çavuş kızı Hanım mecliste konuşup şöyle dedi: Bu kazanın Beğciler köyünden vefat eden Abdullah Çavuş oğlu Mustafa'nın yetimlerinin vasisi dedeleri Ketenciler köyünden Sirkecioğlu Mustafa'nın aleyhinde açtığı miras davası üzerine bununla mahkeme görmek müdafaa etmek sorularına cevap vermek ve gerektiğinde bu şahısla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk kısımlarında mahkeme olunmasına şahit gösterilmesine ve yemin edilmesine ve resmî evrak takdim edip kabul edilmesine ve imza atmasına ve alacağı ilamın (mahkeme kararının) gereğini yapmaya ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ etmeye ve sulh olmaya ve alıp vermeye ve aldığı bana göndermeye ve bu hususun ait olduğu konuların hepsine

tam bir yetkiyle adı geçen kocam ile Düzce'nin Cedidiye Mahallesi'nde oturan Müftüze Mehmed Rasih Efendi'ye kendilerinin kabul etmeleri üzerine vekil ve naip olarak atadım dediği kaydedildi.

48) Boşanma Davası (Numero 51/Varak 25a)

Düzce'nin Çilmi köyünde oturan Hasan kızı Behiye mecliste Şerefiye mahallesinde oturan Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Kocam Çilmi'de oturan Yancaklıoğlu Ahmed ile aramızda geçim olmadığından adı geçenin kanun gereği nafakamı sağlamayı ve iyi geçinmeye riayet ettirmek etmediği takdirde nafaka ve giyim masrafı ve oturacak ev temin ettirmek ve olmadığı takdirde beni boşatmak ve boşandığım takdirde nafaka ve mehrimi adı geçenden dava edip almak ve aldığını bana ulaştırmak ve icabı halinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip barışmaya ve aklanmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve üçüncü şahıs zuhurunda onunla da bu şartlarla vekâlet etmeye ve bu konunun içerdiği işlerin hepsine tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

49) Nikah ve Nafaka Davası (Numero 52/Varak 25b)

Düzce'nin Karaca Kenarı'nda Hacı Mehmed köyünde oturan Süleyman oğlu Mehmed mecliste Düzce'nin Laz Yazlık köyünden İbrahim oğlu Laz Mehmed Efendi'nin huzurunda konuşup şöyle dedi: Köyümüzden müteveffa Beslan isimli şahsın kızı Fatıma ile aramızda olan nikah akdi davasıyla kocam tarafından aleyhimde açılmış olan nafaka vesaire davalarında ve bunlardan başka leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve bulacak bütün davalarda onlar ve diğer icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin

eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

50) Miras ve Alacak Davası (Numero 53/Varak 26a)

Düzce'nin Ketenciler köyünden İbrahim oğlu Sirkecioğlu Mustafa mecliste Laz Yazlık köyünden İbrahim oğlu Mehmed Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Kanunen vasileri bulunduğum Beğciler köyünden müteveffa Hacı Abdullah Çavuş oğlu Mustafa'nın yetimlerinin yazılan tereke ve tanzim olunan hisselerinde beliren ispat edilmiş borç namıyla yazılan meblağlarla tereke dışı olan eşya ve mallardan faiz ve nakit para her ne var ise cümlesine varislerden ilk önce ölen Hacı Abdullah Çavuş'un kızları Beğciler köyünde oturan Şaziye ve Şerefiye mahallesinde oturan Hanım isimli hatunlardan talep ve dava etmeğe ve almağa ve aldıklarını bana ulaştırmaya ve gerektiğinde bunlarla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yapmayı taahhüt ettiği istek üzerine tescil olundu.

51) Kadının Kocasına İtaat Etmesi Hakkında Açılan Dava (Numero 54/Varak 26b)

Düzce'nin Yukarıköy köyünden Bekir oğlu Mehmet mecliste Dereli köyünden Ahmed Efendi oğlu Süleyman Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Düzce'nin Kadioğlu köyünden Ali Osman kızı Hafize beraber yatmadığım nikahlı karım olduğu hâlde kendisini bana teslimden ve bana itaat etmekten imtina eder olduğundan bana itaat ettirmek ve icabı halinde nikah akdimi ispat etmek üzere Hafize Hatun ile şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve

evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Süleyman Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ettiği kaydedildi.

52) Nikah ve Kocaya İtaat Davası (Numero 55/Varak 27a)

Düzce'nin Kadioğlu köyünden Ali Osman kızı Hafize mecliste Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Düzce'nin Yukarı Karaköyü'nden Bekir oğlu Mehmed tarafından aleyhimde açılmış olan nikah akdi ve itaat etme davasından dolayı bu şahısla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmet Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

53) Vekil Tayini Davası (Numero 56/Varak 27b)

Düzce'nin Akpınar'da Kıbteler köyünde oturan Süleyman kızı Fatıma mecliste bu kazanın Deredibi köyünde oturan Ahmed Ağa oğlu Süleyman Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Benim şimdiye kadar leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve bulacak bütün davalarda icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Süleyman Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

**54) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava (Numero 57/
Varak 28a)**

Düzce'nin Akpınar'da Kıptiler köyünde oturan Tahir oğlu Seyit Ali mecliste adı geçenin babası Seyit Ali oğlu Tahir'in huzurunda konuşup şöyle dedi: Nikahlı karım bu köyden Süleyman kızı Fatıma evimi terk edip babasının evine gidip bana itaat etmemekte olduğundan adı geçeni bana itaat ettirmek ve gittiğinde evimden beraberinde babasının evine götürdüğü eşya vesaireyi kendisinden geri almak ve gerektiğinde nikah akdimizi ispat etmek üzere onunla şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle babam Tahir Ağa'yı vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dedikte o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

**55) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava (Numero 58/
Varak 28b)**

Düzce'nin Beçi köyünde oturan Elmasoğlu Recep oğlu İsmail mecliste Yazlık köyünde oturan İbrahim Efendi oğlu Mehmed Efendi'nin huzurunda konuşup şöyle dedi: Kalenderoğlu Arif kızı Fatıma beraber yatmadığım nikahlı karım olmuş iken bana itaat etmemekte olduğundan onu bana itaat ettirmek ve icabında nikah akdimizi ispat ettirmek üzere onunla ve icap edenlerle şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

56) Vekil Tayini Davası (Numero 59/Varak 29a)

Düzce'nin Şerefiye mahallesinde oturan Hemşin oğlu Hacı İbrahim Ağa mecliste Düzce'nin Yazlık köyünde oturan İbrahim Efendi oğlu Mehmed Efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Süyükoğlu köyünden Çerkes Hacı Osman Efendi aleyhinde açtığı cariye ücreti davasından dolayı evvelce vekil bulunmuş idiyse de bu kez yeniden vekil tayin etmek icap ettiğinden adı geçen ile diğer şimdiye kadar leh ve aleyhimde vuku bulmuş ve bulacak bütün davalarda şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı üzere bu vekaleti kabul edip gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

57) Nikah Davası (Numero 60/Varak 29b)

Düzce'nin Süyükoğlu köyünden Cedidiye mahallesinden İsmail kızı Fatıma isimli bakire ve baliğa mecliste Musa oğlu Müftizade Mehmed Rasih efendi huzurunda konuşup şöyle dedi: Hacı Mustafa oğlu Hasan tarafından aleyhimde açılacak nikah davasında şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Mehmed Rasih Efendi'yi vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde o dahi yazıldığı gibi bu vekaleti kabul eylediği kaydedildi.

58) Satış Davası (Numero 61/Varak 30a)

Aslen Trabzon'un Şarlı nahiyesinin Resullü köyünden olup şimdi Düzce'nin Efteni'de Yongalık'da Ardıçdibi köyüne yerleşmiş olan Ahmed oğlu Yaylaoğlu Mahmut mecliste konuşup şöyle dedi: Adı geçen vilayetin Hoylu köyü hudutları

içinde tapuyla mutasarrıf olduğum bir tarafı Dadandıoğlu Hamza ve bir tarafı akar su ve bir tarafı yol ve bir tarafı dahi ırmak ile çevrili sazlık findıklık bahçe demekle bilinen on iki dönüm ve diğeri yine aynı köyde bulunan dört bir yanı Mehmed oğlu İbiş ve bir taraftan akar su ve taraftan Kahyaoğlu Osman ve bir taraftan Deli Mehmed oğlu Mustafa ile Latifoğlu Hacı Mehmet sınırlarıyla çevrili tarla ve dam yanı findıklık demekle bilinen on iki dönüm ki toplam yirmi dört dönüm bahçede üç hisse itibariyle bir hissemi 10 Mayıs [312] tarihinde bu nahiyenin Oğuz köyü imamı Şahin oğlu Ali Efendi ve Muhtar Efendi oğlu Ahmed ve Hekim oğlu Yakup ve Mehmed Ağa oğlu Hasan ve diğer birkaç kimseler hazır buldukları hâlde bu Resullü köyünden Ali oğlu Dadandıoğlu Osman'a on beş Osmanlı lirasına satmış ve bedelini almış olduğundan mahallinde memuru huzurunda satışı gerçekleştirmek ve gerektiğinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizden ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle bu Oğuz köyünde oturan kayınbiraderim Mehmed Ağa oğlu Hasan Efendi'yi kabul etmesi üzerine vekil ve naip nasp ve tayin eyledim dediği kaydedildi.

59) Satışın Doğru Olup Olmadığının Bildirilmesi (Numero 62/Varak 30b)

Düzce Kaymakamlığı'na

Şarlı nahiyesi Hoylu köyünde hudutları içinde bulunan dört bir tarafı ekte takdim kılınan pusulada yazılı bir adet tarla ve bir adet findıklık ve üç hissi itibariyle bir hissesinin Oğuz'un Resullü köyünden Ahmed oğlu Yaylaoğlu Mahmut bu köyden Dadandıoğlu Osman oğlu Ali buradan evini taşıdığı zaman sattığı adı geçen Osman'ın elinde bulunan satış senedinde gösterilmiş ise de bu araziye şimdi Mahmut'un kardeşi Halil'in kızı Güber tarafından müdahale olduğundan istihbarata nazaran Ahmed oğlu Mahmut'un Düzce'nin Yongalık köyüne taşınarak yerleştiğinden adı geçenin getirilerek araziye ne zaman ve kimlerin huzurunda kaç kuruşa satmış ise araştırılıp usulü dairesinden evrakının gönderilmesinin sebeplerinin

tamamlanmasına yardım edilip merhamet buyurulması konusunda irade efendim hazretlerindir.

60) Miras Davası (Numero 63/Varak 31a)

Düzce'nin Yukarı Karaköy köyünde oturan Hacı Ahmed kızı Züleyha mecliste konuşup şöyle dedi: Topçular köyünde vefat etmiş olan ana-baba bir erkek kardeşim Ahmed babamızdan kalan arazi, ev vesaireyi resmî kayıtlarda kendi üzerine geçirip ve kendisi de daha sonra vefat etmekle babamızdan kalıp bize intikal etmesi lazım gelen gerek ev ve emlak ve arsa ve gerek araziden hissemi adı geçen müteveffanın terekesinden alıp yetimlerinin vasiyesi ve onun karıları Hacı Hasan kızı Ayşe ve Mehmed kızı Havva her birlerinden müteveffanın terekesinden olmak üzere her hissesi müteveffanın yetimlerine izafetle vasiyelerinden talep ve dava edip almaya ve aldıklarını bana ulaştırmaya ve icabı halinde şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle Cedidiye mahallesinde oturan Musa oğlu Müftizade Mehmet Rasih Efendi'yi vekîl ve naip nasp ve tayin eyledim dediğinde istek üzerine kaydedildi.

61) Alacak Davası (Numero 64/Varak 31b)

Düzce'nin Câmî'-i Kebîr mahallesinden Ahmed Bey kızı Hanife mecliste Şerefiye mahallesinde oturan Memiş Ağa oğlu Rusçuklu Mehmed Efendi'nin huzurunda konuşup şöyle dedi: Boşandığım kocam Bolu'nun İmaret mahallesinden Katibzade Hasib Ağa'dan mehrim ve diğer alacaklarımdan toplam iki bin altmış beş buçuk kuruş ve diğer alacaklarımı almaya ve aldıklarını bana ulaştırmaya ve icabında şer'î ve nizamî mahkemelerin hukuk ve ceza kısımlarında bidâyeten ve temyizen ve istinafen davacı ve davalı sıfatıyla mahkemeleşmeye ve cevap vermeye ve şahit dinletip yemin teklif ve kabulüne ve resmî evrak tanzim ve kabul etmeye ve imza atmaya ve alacağı ilamın hükmünü yerine getirmeye ve haciz koyup kaldırmaya ve evrak tebliğ ve tebellüğüne ve barışıp aklanmaya ve bu hususun ait olduğu işlerin hepsine tarafımdan tam bir vekaletle adı geçen Mehmet Efendi'yi vekil ve naip nasp

ve tayin eyledim dediğinde o da yazıldığı gibi bu vekaleti kabul ve gereğini yerine getirmeyi taahhüt eylediği kaydedildi.

EK1

62) Vekâlet Hücçeti Verilmesi (Numero 65/Varak 32a)

İlk önce tapu kâtipliğine 29 Temmuz [317]

İşbu tahrirat mütalaa olundu içeriğinde açıklanan Yaylaoğlu Mahmud aslen Trabzon'un Şarlı nahiyesinin Hoylu köyü ahalisinden olup şimdi hâlde Düzce'nin Yongalık köyüne yerleşmiş olduğundan anılan köy dâhilinde sahip olduğu arazisini başkasına devredeceğinden usulü dairesinde bir adet vekâlet hücçetinin verilmesi için önce şer'î mahkemeye havale buyurulması konusunda ferman emir sahibinindir.

Fî 30 Temmuz sene [317]

Bende

(Mühür)

Şer'î Mahkeme Canibine 30 Temmuz 317

Dilekçede ismi yazılı Ahmed oğlu Mahmut tarafından mahallinde ferağ (devir) muamelesini yerine getirecek birisini vekil edeceğinden bir vekâlet hücçeti düzenlenmesi.

EK2

Trabzon'un Şarlı Nahiyesinin Hoylu köyü sınırlarında bulunan sazlık fındık bahçesi.

Bir taraftan Dadandıoğlu Hamza bir taraftan akarsu bir taraftan Kâhya oğlu İzzet bir tarlası Latif oğlu Hacı Mehmed sınırlarıyla çevrili: adet 1, dönüm: 12.

Köylü tarla fındıklık.

Tarafları Mehmed oğlu Emin ve bir taraftan akarsu bir taraftan Kâhya oğlu İzzet bir taraftan Latif oğlu Hacı Mehmed sınırlarıyla çevrili adet: 1 dönüm: 12.

Yayla oğlu Mahmut'un bu arazi ve findıklıklarda üç hisse itibariyle bir hissesi olduğu.

EK3

Yongalık Ardıçdibi köyünden Mahmut bin Ahmed.

- " Yayla Ahmed oğlu Ahmed oğlu Bilal.
- " ... oğlu Hasan bin Mustafa.
- " ve Mehmed Ali

İKİNCİ BÖLÜM
1165 NUMARALI 1318-1319/1901-1902 TARİHLİ DÜZCE ŞER'İYYE
SİCİLİNİN METNİ

Numero 1 / Varak 1a

İşbu Sicill-i Vekâlet-i Şer'îyye Defteri altmış dört sahîfeden ibâret bulunduğu tasdîk kılınur.

Fî 17 Cemâziyelâhir sene [1]318

Nâibü'ş-Şer'-i

Düzce

(Mühür)

Numero 1 / Varak 1a

[1) Miras Davası]

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkine ve zâtı mahalle-i mezkûreden Göynüklüzâde Ahmed Efendi İbn Mehmed Efendi ve Kamil Efendi İbn Emin nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Tevhîde Hanım İbneti Mustafa nâm hâtûn, mecliste ikrâr-ı tâm ve ta'bîrû ani'l-merâm idüb (**Numero 2 / Varak 1b**) Gerede kazâsının Dörtdivan nâhiyesinin Küçükler karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Mustafa bin Hacı İbrahim'in verâseti, zevce-i metrûkeleri Fâtıma İbneti Abdullah ve Züleyha bint Ahmed ile sulbî kebîr oğulları Hâfız Nâzif Efendi⁴¹¹ ve Edhem ve sulbî sağîr oğulları olup el-yevm kebîre olan Mehmed ve sulbiye sağîreler iken el-yevm kezâlik kebîre bulunan Tevhîde ve Durkadın ve 'Âişe'ye münhasıra

⁴¹¹ Şer'îyye Sicili'nde ifade tekrarları söz konusudur: Gerede kazâsının Dörtdivan nâhiyesinin Küçükler karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât [eden] pederi Mustafa bin Hacı İbrahim verâseti sulbî kebîr oğlu Hâfız Nâzif Efendi (Numero 2) Gerede kazâsının Dörtdivan nâhiyesinin Küçükler karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Mustafa bin Hacı İbrahim'in verâseti, zevce-i metrûkeleri Fâtıma İbneti Abdullah ve Züleyha bint Ahmed ile sulbî kebîr oğulları Hâfız Nâzif Efendi...

olduğı tahakkuk-ı Şer'iyeden sonra vereset-i mezkûrândan olub el-yevm Düzce kazâsının Cedidiye mahallesinde sâkine ve zâtı mahalle-i mezkûreden Göynüklüzâde Ahmed Efendi İbn Mehmed Efendi ve Kamil Efendi İbn Emin Ağa nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Tevhide Hanım İbneti mezbûr Mustafa nâm hâtûn meclisde ikrâr-ı tâm ve ta'bîri 'ani'l-merâm idüb pederim müteveffâ-yı mezbûr babam Mustafa'nın mâl-i mevrûsesinden emvâl-i menkûle ve gayr-ı menkûlede olan hisse-i Şâyı'amı ve kezâlik âhiren vefât iden lî-ebeveyn er karındaşım mezbûr Hâfız Nazîf Efendi'den mevrûs ve bana intikâli lâzım gelen kezâlik emvâl-i menkûle ve gayr-i mankûle hisse-i irsiyyeleri liebeveyn er karındaşım Edhem ve Mehmed taraflarından fuzûlî zabt idüb gerek emlâk ve arâzî ve gerek sâir eşyâ-yı beytiye ve menkûleden hisselerimi zabt etdiklerinden bu bâbdaki hisse-i Şâyı'a ve irsiyyelerimi merkûmân Mehmed ve Edhem'den ahz u kabz ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve lede'l-îcâb ânlarla mehâkim-i Şer'iyede ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ ve ticâret kısımlarında bidâyeten ve istinâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsame ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i Şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve sulh ve ibrâya ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükümünü icraya remz-i vâzı' ve nükte ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve tembih-i teklîf ve kabûlüne ve hâkem ve mümeyyiz ve ehl-i hibre nasb ve ta'yîn ve tebdîline ve bundan dolayı 'alayhime ikâme olunacak her dürlü da'vâ üzerine müdâfaa'aya ve husûs-ı mezkûrun müteveffik olduğu umûrun küllîsine son dereceye kadar riâyetle amel etmesine ve Şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî Şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i Şer'iyeye ile mezkûr Gerede kazâsının nefsi-i Gerede kasabasında Seviller mahallesinde kâyim Müftîzâde Hıfzı Efendi'yi kabûle mevkûf vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki'Ő-Şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevm.

17 Cemâziyelâhir sene [318]

Müvekkile-i me'mûre Tevhide Hanım

Mu'arrif-i mezbûr

Mu'arrif-i mezbûr

(İmza)

(İmza)

Yazılmışdır.

Numero 3 / Varak 2a**[2) Miras Davası]**

Düzce'nin Yukarı Karaköy civârında Yeniköy karyesinde sâkin Suhteoğlu Mustafa bin Abdulhalim bin Ömer himâyesinde Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekillerinden Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb karye-i merkûme nisvânından olup geçen sene vefât iden lî-ebeveyn kız karındaşım Zeyneb bint Abdulhalim bin Ömer'den mevrûs ve muntakil olup karye-i mezkûrede vâki' tarafları Durdaoğlu Osman hânesi ve taraf-ı sülûsesi Muhâcir Mehmed zevcesi Gülsüm hâtûnun hâne ve bostân ve samanlığıyla mahdûd bir odalı ve bin guruş kıymetli bir bâbda fevkânî hâne mezbûrenin hasren vârisi olduğum hasebiyle bana mevrûs ve müntakil iken karye-i merkûmeden Muhâcir Mehmed ile zevcesi Gülsüm bint Mustafa güyâ babalarından mevrûs olduğundan bahisle zabt ve müdâhale eder olduklarından merkûm ve mezbûrenin her birerlerinden hâne-i mezkûreye da'vâ ve istirdâd ve lede'l-îcâb ânlarla mehâkim-i şer' de ve nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyîzen ve i'âdeten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edecek i'lâmın hükmünü icrâya ve hazce ve tab' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve isbât-ı verâset etmesine ve da'vâ-yı mezkûrun mütevekkîf olduğu umûrun küllîsine son dereceye kadar rü'yetle amel etmesine ve tereke-i mezkûre müte'allık şahs-ı sâlis zuhûrunda dahî ânınla muhâkeme ve muhâsamaya ve ve makbûzunu bana irsâl ve îsâl etmesine ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd şod.

Fî 27 Cemâziyelâhir sene [1]318

Müvekkil-i mezbûr

Mustafa
(Mühür: Ali bin Mustafa)

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rasih

Hızırzâde Hacı Lutfi
Efendi

Hacı Hızır Beyzâde Musa
Efendi

Yazılmışdır.

Numero 4 / Varak 2b

[3) Boşanma ve Nafaka Davası]

Düzce'nin Karaçörtlen'de Dokuz mahallesinde sâkine ve zâtı karye-i mezkûrede sâkin Yakub bin İbrahim ve Çerkes Taşköprü karyesinden Molla Ahmed bin Hasan nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Fâtıma binti Ahmed bin Abdullah nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim Osman bin Ahmed nâm târîhden altı mâh mukaddem mele-i nâsda mahzar-ı şuhûdda beni talak-ı selâse ile tatlık eylediği hâlde el-hâletü hâzihî müdâhale ve mu'âraza etmekde olduğundan zevc-i mutallakam merkûmla beynimizi tefrîk ettirmek üzere icra kılınan vuku'atı isbâta ve nafaka-i iddet-i şer'iyeye ve mehr-i mu'accelemler olan üç yüz bir guruş ve üç mâhlık kendünün firâşından hâsıl ve benden mütevellid bir çocuğunun dahî nafaka-i şer'iyeye-i kâfiyesini merkûm Osman'dan taleb ve da'vâ ve ahz u kabza ve makbûzlarını bana irsâl ve îsâle ve lede'l-îcâb merkûmla mehâkim-i şer'iyeye ve nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âdeten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şûhud ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve hacze vaz' ve fekkine ve istihsâl ideceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâyâ ta'ahhüd eylediği.

Fî 23 Cemâziyelâhir sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh
(Mühür)

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Mezbûrenin mühürü olmadığından parmak bastığını tasdik ederiz fî 23 (târîh-i mezbûr)

Dokuz karyesinden
(Mühür)

Taşköprü'den
(Mühür)

Numero 5 / Varak 3a

[4) Vekil Tayini]

Düzce'nin Gideni karyesinde sâkine ve zâtı Düzce kazâsının Cedidiye mahallesinden Ahmed Efendi bin Hacı Hayreddin ve Mehmed Bey bin İsmail nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Hacer bint Ahmed nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Dereli karyesinde sâkin Süleyman Efendi İbn Ahmed Ağa nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bu âna kadar benim leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak kâffe-i de'avî için bi'l-cümle mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyizen ve i'âdeten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühud ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve istihsâl edeceği i'lâmâtın ahkâmını icrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Süleyman Efendi'yi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet ve vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâyâ ta'ahhüd ve iltizâm etmegin mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve kayd şod.

Fî 5 Receb sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Hacer Hâtûn

Vekîl-i mûmâileyh

Mu'arrif-i mezbûr

Mu'arrif-i mezbûr

(İmza)

(mühür)

(mühür)

Mezburenin parmak basdığı tasdik ederiz. Fî 5 (târîh-i mezbûr)

Mahalle-i mezkûreden

Ahmed

Yazılmışdır.

Numero 6 / Varak 3b

[5] Vekil Tayini Davası

Düzce'nin Köprübaşında Ömer Efendi karyesinde sâkine Esmâ ve zâtı karye-i mezkûreden Murad bin Cantimur bin Abdullah ve Tayyib Efendi bin Hacı Sa'îd bin Hamruk nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Gevaş Hanım bint Hacı Ahmed Efendi karye-i mezkûrede sâkin Murad bin Cantimur nâm kimesnenin hânesinde ma'kûd meclis-i şer'-i münîrde mezbûrenin lî-ebeveyn karındaşı ve el-yevm karye-i mezkûrda müsâfereten mukîm Ahmed Bey bin Hacı Ahmed Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim karye-i mezkûrede sâkin müteveffâ Musa Bey bin Hacı İbrahim nâm kimesnenin üzerinde mütekarrar ve ma'kûdün aleyh mehr-i mu'accel müteveffâdan olub izin ve muvâfakatım olmadığı ve ma'lûmâtım tahtında bulunmadığı hâlde zevcim mezbûr Musa Bey tarafından sarf ve istihlâk olunan bir re's karasığır öküz ve bir re's karasığır ineği ve kayın vâlidem olacak müteveffâ-yı mezbûrun vâlidesi Kûşebân (كوشبان) Hanım'ın bana hibe-i sahîha-i şer'îyye ile hibe ettiği hâlde âhiren tekrâr mezbûre tarafından sarf olunan bir re's manda düğesi ve bundan mütevellid fûrû'âtı olarak üç re's manda malakları mezbûreden da'vâ ve ahz u kabz etmek ve müteveffâ-yı mezbûrun kezâlik zimmetinde mütekarrar ve ma'kûdün aleyh mehr-i müeccel gayr-i müstevfi olan sekiz bin bir guruşdan gayr-i ez afv mütebâkî alacak hakkım olan mehr-i müeccelemler olan altı bin guruş ve müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden isâbet idecek hisse-i irsiyyemi tereke-i müteveffâ-yı mezbûra vâzî'ül-yed olanlardan ve mezbûre Kûşebân Hanım'dan mezkûr manda ve fûrû'âtını talep ve da'vâ ve ahz u kabz ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâl etmek ve îcâbı hâlinde tereke-i müteveffâ-yı mezkûra vâzî'ül-yed olanlarla mezbûreden mehâkim-i şer'îyye ve nizâmiyenin cümlesinde bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve

müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve mektûmât ve muhtefiyât-ı emvâl ve eşyâ ve nukûd ve ardiye, ânın dahî zâhire ihrâc etdirmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechiyle muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'aya ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile birâderim mûmâileyh Ahmed Bey'i vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi.

Fî 18 Receb sene [1]318
Müvekkil-i mezbûre
Gevaş Hanım

Vekîl-i mûmâileyh
(mühür)

Mu'arraf-i mezbûr
Tayyib bin Hacı Sefer

Mu'arraf-i mezbûr
Murad

Numero 7 / Varak 4a

[6) Boşanma ve Nafaka Davası]

Düzce'nin Düverdüzü karyesinde sâkine ve zâtı Milenağzı'nda Meze karyesinden İsmail Efendi bin Reşîd ve mezkûr karyeden Abdullah bin Ömer nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Emine bint Mehmed Ağa nâm hâtûna meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin Rusçuklu Mehmed Efendi bin Hasan Ağa nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim karyemizden Mustafa bin Ali ile bin altı yüz bir guruş mehr-i mü'eccel ve mu'accel tesmiyesiyle akd-i nikâhımızı bi'l-icrâ zevc-i medhûlüm behâm ise de zevcim merkûm Mustafa hukûk-ı zevciyete mürâ'ât etmemekle ve iki senedir el-hâletü hâzihî bilâ nafaka ve lâ müttefik-i şer'î beni bırağup ötede berüde gezmekte bulunduğundan ve kendü de eşedd ihtiyâc ile nafakaya muhtâc olduğumdan zevciyete ri'âyet olmadığı takdirde nafaka ve kisve ve süknâ bedeli meblağ kadar kifâyet üzereni farz ve takdîr etdirmek ve muvâfakat

etmediği takdîrde tatlık etdirüp takrîr tatlıki istimâ' ve kabûl eylemek ve lede'l-îcâb nafaka ve kisve ve süknâ bedeli meblağ kadar kifâye üzerine farz ve takdîr etdirmek ve muvâfakat etmediği takdirde tatlık itdürüb takrîr olunduğu ismâ' ve kabul eyledükleri el-îcâb nafaka ve kisve ve süknâ bedeli olarak takdîr ve farz edilen şehri mebâliğ-i mefrûzamı dahî merkûmdan da'vâ ve tatlıkde mehr-i mü'eccelimi dahî da'vâ etmek ve kendime mahsûs ve munhasır olan eşyâ ve elbise ve sâiremi dahî merkûmdan talep ve da'vâ eylemek ve lede'l-îcâb merkûma mehâkim-i şer'iyeye ve nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âdeten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabul ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmü icrâya ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi.

Fî 19 Receb sene [1]318
Müvekkile-i mezbûre
Emine

Vekîl-i mezkûr
Mehmed

Mu'arrif-i mezbûr
İsmail

Mu'arrif-i mezbûr
Abdullah

Yazılmışdır.

Numero 8 / Varak 4b

[7) Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Yukarı köyünün Yeniköy karyesinde sâkine Darıcı karyesinden Hâfız Mehmed Efendi bin Ali Efendi ve Yukarı Karaköy'den Şâkir Efendi bin Hâcî Hüseyin Bey nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Gülsüm binti Mustafa nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mezkûr Yeniköy karyesinde vâki' etrâf-ı erba'ası bir tarafı Memiş oğlu Mustafa ve bir tarafı Kürdoğlu Osman ve bir tarafı Ömer ve bir tarafı dahî harman ile mahdûd tahmînen iki evlek

arsa üzerinde mebnî fevkânî bir oda ve tahtânî damı müştemil bir bâbda mülk menzil babamdan mevrûs ve bana müntakil mâl ve mülküm olduğu hâlde karye-i mezkûreden Suhteoğlu Mustafa tarafından bî-gayr-i hak müdâhale ve mu'âraza etmekde olduğundan müdâhale-i vâkı'asının men'î ve lede'l-icâb merkûm Mustafa ile mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ mahallerinde bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen da'vâya müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ahz u kabz ve bi'l-cümle makbûzu bana irsâl ve ifâyâ ve ikâme-i şühûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve haciz vaz' ve fekke ve evrâk teblîği ve tebellüğüne ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla da şerâit-i muharrere-i mezkûre ile muhâkeme ve muhâsamaya ve keşif ve ehl-i hibre nasb ve ta'yîn ve tebdîline ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâyâ ta'ahhüd ve iltizâm eyledi.

Fî 19 Receb sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre Gülsüm

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed

Mu'arrif-i mumaileyh

Mehmed

Mu'arrif-i mumaileyh

Şâkir

Yazılmışdır.

Numero 9 / Varak 5a

[8) Mehir ve Miras Hissesi Davası]

Tahakkuk-ı 'özi-i şer'iyeye binâen âtî'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr ve istimâ'-ı takrîr-i şühûd için sayb-ı şer'-i enverden bi'l-iltimâs me'zûnen i'zâm kılınan mahkeme-i şer'iyeye kâtibi Zekeriya Efendi ibn Musa Efendi Kastamonu vilâyet-i celîlesine mülhak Bolu sancağının Düzce kazâsı kurâlarından Köprübaşı'nda Ömer Efendi karyesinde sâkin Hâcî Sa'id Geri Bey bin Taruh nâm kimesnenin menziline

varup orada akd etdiği meclis-i Şer‘-i hâtır-ı lâzımü't-tevkîrde zîrde isimleri muharrer müslimîn huzûrlarında hâne-i mezkûrede sâkine ve zâtı karye-i mezkûre imâmı Hasan Tahsin Efendi İbn Mehmed bin Hacı Mehmed nâm kimesne ile karye-i mezkûrdan Tayyib Efendi İbn Hacı Sa‘id Ağa nâm kimesnelerin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Kâ‘behân Hanım İbneti merkûm Hacı Sa‘id Geri Bey nâm hâtûn meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda babası merkûm Hacı Sa‘id Geri Bey bin Taruh nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûrede sâkin iken bundan akdem vefât iden zevcim Musa Bey bin Hacı İbrahim'in zimmetinde mütekarrar ve ma‘kûdün aleyh mehr-i müeccel-i gayr-i müstevfî ve ez-gayr-i ma‘fuv üç bin bir guruş mehr-i müeccel alacak hakkım kalmış ve müteveffâ-yı mezbûrun kezâlik terekesinden bana isâbet idecek hisse-i irsîye-i câriyânemi dahî müteveffâ-yı mezbûr eytâmları vasiyyeleri vâlidesi Pak Hanım asâleten ve vesâyeten vaz‘-ı yed ider olduğundan mehr-i müeccel-i matlûbemin ve hisse-i irsiyyemin mezbûreden müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere taleb ve da‘vâ ve ahz u kabza ve bi'l-cümle mabûzunu bana irsâl ve isâle ve lede'l-îcâb mezbûre Pak Hanım ile mehâkim-i Şer‘iyyede ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i‘tirâzen ve istinâfen ve temyîzen ve i‘âreten müdde‘î ve müdde‘â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i Şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz‘-ı imzâya ve haciz vaz‘ ve fekkine ve istihsâl edeceği i‘lâmın hükmünü icrâya ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve Şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî rabt-ı muharreresiyle muhâkeme ve muhâsama ve husûmet etmesine ve tereke-i mezkûreden mektûmât ve muhtefiyyât bulunursa anları dahî zâhire ihrâcına ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğú umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i Şer‘iyye ile babam mûmâileyh Hacı Sa‘id Geri Bey‘i vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eyledi. Fî 20 Receb sene [1]318.

Fî 20 Receb sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Kâ‘behân

Vekîl-i mezbûr babası   Mu'arrif-i mûmâileyh   Mu'arrif-i mûmâileyh
 mûmâileyh Sa'id Geri Bey   (Hasan Tahsin)   (Tayyib bin Hacı Sa'id)
 Yazılmışdır.

Numero 10 / Varak 5b

[9) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası]

Tahakkuk-ı öZR-i şer'îye binâen husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr ve istimâ'-ı şuhûd ve takrîr içün savb-ı şer'-i enverden me'zûnen irsâl olunan Mahkeme-i Şer'îyye kâtibi Zekeriya Efendi İbn Musa Efendi Bolu sancağına tâbi' Düzce'nin Köprübaşı'nda Ömer Efendi karyesinde sâkin müteveffâ Musa Bey'in menzilhânesine varup zîrde muharrerül-esâmî müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i azîm-i lâzımü't-tevkîr itdikde menzil-i mezkûrede sâkine müteveffâ-yı mezbûrun anası ve zâtı karye-i mezkûrede sâkin Mehmed bin Yusuf ve Hacı Safer Efendi ile Hacı Ali Efendi kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Pak Hanım bint Nogay nâm hâtûn zikr olunan Ömer Efendi karyesinde sâkin Musa Efendi İbn Hacı Safer Efendi nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem vefât iden sadrî kebîr oğlum Musa bin Hacı İbrahim'in verâseti benimle zevce-i metrûkeleri Gevaş Hâtûn binti Hacı İshak ve Kâbehân bint Hacı Sa'id Geri ve sulbî sağır oğulları Selim ve Yaşar'a munhasıra olup bunlardan başka verâseti ve terekesine müstahak âharı olmadığı ve terekesi cânib-i şer'-i şerîfden tahrîr ve sebt-i defter edildiği hâlde bi-gayr-i hak nikâhı miras vesairelerine muhtefiyyât ve mektûmâta dâir aleyhimde ikâme etdikleri da'vâları üzerine verese-i mezburûndan zevce-i mezbûreleri Gevaş ve Kâbehân için mehâkim-i şer'îyyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyizen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla mezbûrânla veyâ dîgerleriyle muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Musa Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb

ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledikde mâ-veka'a bi't-taleb ketb ve sebt olundu.

Fî 20 Receb sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Pak Hâtûn

Vekîl-i mûmâileyh

Musa

Mu'arraf-i mûmâileyh

Hacı Safer Efendi

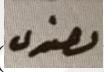
Mu'arraf-i mûmâileyh

(mühür)

Yazılmışdır.

Numero 11 / Varak 6a

[10) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası]

Düzce Nasırlı ( ) karyesinden Emin bin Salih ve Hüseyin bin Emin nâm kimesneler meclisde Düzce'nin Dereli karyesinden Süleyman Efendi bin Ahmed Ağa mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'ası bir tarafı Kara Vezir tarlası ve bir tarafı Abdullah oğlu Hüseyin açması ve bir tarafı câdde ve bir tarafı Emin oğlu Hüseyin'in tarlalarıyla mahdûd bir kıt'ada on iki dönüm tarlamıza mukaddemen Yakabaşı karyesinden Sa'id Çavuş oğlu Hüseyin tarafından müdâhale ve aleyhimizde ikâme-i da'vâ ve muhâkememiz dahî sebkât eylediğinden merkûm Hüseyin ile mehâkim-i şer'iyeye ve nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten merkûm ile müdâfa'a ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzu bizlere irsâl ve isâle ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz'ı ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve şahs-ı sâlis zuhûrunda anınla dahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve keşif etdirilmesine ve ehl-i hibre nasb ve ta'yîn ve tebdîline ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile

mûmâileyh Süleyman Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi, kayd şod.

Fî 22 Receb sene [1]318

Müvekkil-i merkûm Emin

Müvekkil-i merkûm Hüseyin

Vekîl-i mûmâileyh

(İmza)

Eytâm müdürü İbrahim Efendi ve Musa Efendi

ve gayrihum

Yazılmışdır.

Numero 12 / Varak 6b

[11) Tarla Davası İçin Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Çilmi'de Hızardere karyesinde sâkin Pedaroğlu Mehmed Çavuş bin Mustafa ve Kelek Musaoğlu Ahmed bin Mehmed Ali ve Mehmed İbn Ali nâm kimesne meclisde Düzce kasabası mahallâtından Şerefiye mahallesinde sâkin Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mezkûr Hızardere karyesi civârında vâki' olup bir tarafı yol ve bir tarafı gölcük ve bir tarafı Rumeli muhâcirleri bir tarafı dere ile mahdûd mutasarrıf olduğumuz bir kıt'ada yüz dönüm mikdârı açmamıza kazâ-i mezkûrun Vakıf karyesinde sâkin muhâcir Köse'nin Mehmed ve Kara İsmail ve muhâcir Emin nâm kimesneler fuzûlî müdâhale ve zabt etmekte olduklarından merkûmûnun müdâhale ve zabt vâk'alarının men'î ve lede'l-îcâb merkûmânla mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmeyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve keşif etdirmesine ve ehl-i hibre nasb ve ta'yîn ve tebdîline ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla da şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve ahz u kabza ve makhûzunu bizlere irsâl ve isâle ve evrâk tebliğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımızdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-

i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 28 Receb sene [1]318.

Müvekkil-i mezbûr	Müvekkil-i mezbûr	Müvekkil-i	Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Çavuş	Ahmed bin	merkûm Mehmed	Mehmed
	Mehmed Ali	bin Ali	

Şuhûdü'l-hâl

Eytâm Müdîri
Mustafa

Karye-i mezbûreden
Mehmed Efendi bin Ahmed

Yazılmışdır.

Numero 13 / Varak 7a

[12) Miras Davası İçin Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Köprübaşı'nda Ömer Efendi karyesinde sâkine ve zâtı karye-i mezkûreden Salih bin Masuset ve Hacı Safer Efendi İbn Hacı Ali Efendiler ta'rîfleriyle mu'arrefe olan ve karye-i merkûmede vefât iden Musa Bey'in vâlidesi ve eytâmına vasiyyesi olan Pak Hanım İbneti Nogay nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekillerinden Mehmed Rasih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vasâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp oğlum müteveffâ-yı merkûm Musa Bey'in terekesine müte'allık zevce-i metrûkeleri Kâ'behân binti Hacı Sa'id Geri Bey ve Gevaş binti Hacı Emin Efendi ile beynimizde mütehaddis mehir ve hisse-i irsiye-i şer'iyeye da'vâlarında mezbûretân ile tereke-i mezkûreyi müte'allık câriyeleriyle vasîleri bulunduğum yetîmlerin leh ve aleyhimizde şimdiye [kadar] vukû' bulmuş ve vuku' bulacak kâffe-i de'âvîde ve bir de zâtıma mahsûs ayrıca leh ve aleyhimde kezâlik vukû' bulacak de'âvîde îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyede ve nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve

ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk ve i'lâmât-ı resmîyenin tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve teblîğ ve tebellüğe ve lede'l-îcâb sulha ve ibrâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle ve şahs-ı sâlis zuhûrunda kezâlik ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûrun mütevekkîf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'îyye ile bi'l-asâle ve bi'l-vasâye mûmâileyh Râsih Efendi'yi bu husûsda evvelce vekîl etdiğim Musa Efendi ile müteferriden ve müctemi'an îfâ-yı vekâlet etmek üzere vekîl-i müfevvız ve murahas nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 30 Receb sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Pak Hanım

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rasih

Mu'arrif-i mûmâileyh
Lütfü

Mu'arrif-i mûmâileyh
(Mühür)

Yazılmışdır

Mezbûrenin mührü olmayup parmak basdığını tasdik ederiz. Fî 30 Receb sene [1]318.

Cedidiye mahallesinden

(İmza)

Numero 14 / Varak 7b

[13] Satış İçin Vekil Tayini Davası

Düzce'nin Çilmi'de Gürcü Hüseyin Ağa karyesinde sâkin an-asıl Giresun kazâsının Bulancak nâhiyesinin Damudere karyesinden Kanber bin Mehmed nâm kimesne meclisde karye-i mezkûrede vâki' bâ-tapu orada olan birâderim Hasan ile müştereken mutasarrıf olduğumuz üç kıt'ada müctemi'an on beş dönüm mikdârı ve etrâf-ı erba'aları mahallince lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd arâzîlerimizi

mahallince tâlibine ve kezâlik fevkânî ve tahtânî üç odalı ve müstemilâtı olarak bir de anbâr ile bir bâb mülk menzilizimiz ve bunlardan başka dahî mahallince lede'l-ahâlî ve'l-cîrân tapulu ve tapusuz bi'l-cümle arâzîlerimizi kezâlik tâliblerine fûruht ve zirâ'atlerini takrîr ve'l-hâliye hâsılalarını ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve şâyed mahallince müdâhale idenler olursa dahî ânlarla mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyizen ve i'âreten müdde'î ve medde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâ ve teblîğ ve tebellüğe ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî muhâkeme ve muhâsamaya ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mezkûr Bulancak nâhiyesinin Damudere karyesinde sâkin şerîkim merkûm Hüseyin Ağa'nın kabûle mevkûfe vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod, gıbbe't-tasdîki-ş-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fî 30 Receb sene [1]318

Müvekkil-i merkûm

Kanber bin Mehmed

Karyeden

Mehmed Onbaşı bin Mehmed

(Mühür)

Karyeden

Ahmed bin Hasan

(Mühür)

Yazılmışdır.

Numero 15 / Varak 8a

[14) Nafaka, Nikâh ve Alacak Davası İçin Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Düverdüzü karyesinde sâkin Ayııcıoğlu Ali bin Ahmed ve merkûmun oğlu Mustafa nâm kimesneler meclisde Düzce'nin Şerefîye mahallesinde sâkin vükelâ-yı

de'âvîden Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i merkûmeden Çengeloğlu Mehmed ile merkûm Mehmed'in kerîmesi Emine taraflarından nafaka ve nikâh ve alacak husûslarına dâir aleyhimizde ikâme olunan da'vâda merkûmânla ve sâir bi'l-cümle leh ve aleyhimizde vukû' bulacak de'âvîden îcâb edenlerle mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisine taraflarımızdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekîl-i mufavvız ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dediklerinde ol dahî ber-vech-i [muharrer] vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği.

Fî 11 Şa'bân sene [1]318

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Râsîh

Müvekkil-i merkûm

Ali

Müvekkil-i merkûm

Mustafa

Yazılmışdır.

Merkûmân parmak bastıklarını tasdik ederiz fî 11 (*târîh-i mezbûr*)

Cedîdiye Mahallesinden

Cedîdiye Mahallesinden

Mustafa

(İmza)

Numero 16 / Varak 8b

[15] Boşanma Davası

Düzce'nin Aynalıordu karyesinden Caferoğlu Hüseyin bin Sâlih meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Râsîh İbn Musa Efendi

mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevce-i menkûha-i medhûlün bahâm olan kazâ-i mezkûrun Karaçörtlen karyesinden Molla Mehmed kerîmesi Fâtıma binti Mehmed aleyhinde nikâh ve talak da'vâsını ikâme etmiş olduğundan ve sâir leh ve aleyhde ikâme olunan ve olunacak olan de'âvîde îcâb edenlerle müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin meclisinde bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâyâ ve evrâk tebîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâyâ ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 14 Şa'bân sene [1]318

Müvekkil-i merkûm

Hüseyin bin Sâlih

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Râsîh

Vekîl-i mûmâileyh Hacı

Raşih

Çamköy'den Yûsuf

Hâcezâde Mevlâ

Paşa Ormanı'nda İbrahim Bey karyesinden Ahmed bin İslâm

Yazılmışdır.

Numero 17 / Varak 9a

[16] Mehrin Tahsili Davası]

Düzce kazâsının Akçaşehir nâhiyesine tâbî' Kızılcakilisa karyesi nisvânından olup zâtı karye-i mezbûreden Sarı Ahmed oğlu Ahmed bin İbrahim ve Arpacıoğlu Hasan bin Mehmed nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Tahir Reis kerîmesi Zehra bint Tahir meclisde Düzce kasabası mahallâtından Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi İbn Musa Efendi mahzarında

ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i merkûme ahâlisinden Şileli Laz Yusuf Reis bin Abdullah bin guruş mehr-i mu'accel ve müeccel tesmiyesiyle zevc-i dâhilim iken târîhden iki sene mukaddem üç talak ile mahzar-ı şuhûdda beni tatlık etmiş olmağla zimmetinde ma'kûdün aleyh ve mütekarrar olan meblağ mehrey-ni mezkûreyn dahî henûz istîfâ olunmadığından talak-ı mezkûrun isbât vukû'unu ve mehrey-ni mezkûreyn-i gayr-ı müstevefâların dahî merkûmdan ahz u kabz ve bilcümle makbûzlarını bana irsâl ve isâle ve îcâbı hâlinde merkûmla mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûdda ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâ ve istihsâl edeceği i'lâmın hükümünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 22 Şa'bân sene [1[318

Müvekkile-i mezbûre

Zehrâ

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Râsih

Mu'arraf-i mûmâileyh

Ahmed bin İbrahim

(Mühür)

Mu'arraf-i mûmâileyh

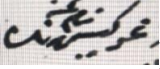
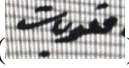
Hasan bin Mehmed

(Mühür)

Numero 18 / Varak 9b

[17] Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkine ve zâtı mahalle-i mezkûreden Hâfız İsmail Efendi bin Musa ve Abdülvehhâb Efendi İbn Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefe Zûk ( ) binti Peşmaç nâm hâtûn meclisde mahalle-i mezkûrede sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı

tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim müteveffâ Hâfız Yusuf Efendi bin Temurkibeş ( ) nâm kimesnenin dîger zevcesi Kuyumcu Hâcî Ali Efendi karyesi nisvânından Hatice binti Kalubat ( ) tarafından ikâme-i da'vâya vekîli Yazlık karyesinden Mehmed Rüşdü Efendi tarafından aleyhimde hâne ve mîrasa müte'allık ikâmet olunan da'vâda vekîl-i mûmâileyhle sâir îcâb edenlerden ve müdde'î aleyh sıfatlarıyla mehâkim-i şer'iyye ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'râeten ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekîl-i mufavvız ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fi 22 Ramazân sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rasih

Mu'arrif-i merkûm
(İmza)

Mu'arrif-i merkûm
(İmza)

Yazılmışdır.

Numero 19 / Varak 10a

[18] Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava]

Adapazarı'nın Karasu nâhiyesinde Lahne karyesi ahâlîsinden Laz Osman bin Hüseyin meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Akçaşehir nâhiyesinin Eskimeze karyesinden zevcem İkbâl hâtûn binti Mehmed nâm hâtûnu bir seneden beri üvey babası Ahmed bin Temel nâm kimesnenin

hânesinde ikâmet ettiği ve bana itâ'at ve inkıyâd etmemekte bulunduğundan mezbûre İkbâl Hâtûn'un bana inkıyâd ve itâ'at ettirmek ve bunu teşvîk eden üvey babası merkûm Ahmed bin Temel ile vâlidesi Sırma Hâtûn'un her birisiyle de ve ma'ahâzâ merkûm Ahmed dahî teşhîr-i silâh idüp râkib olduğum bârgîrimi alât-ı nâriye ile itlâf ettiğinden bunun için dahî merkûm Ahmed ve mezbûre Sırma Hâtûn ve zevcem mezbûre İkbâl Hâtûn'un her birlerinin âid olduğu mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğüne ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl-i mufavvız ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 26 Ramazân sene [1]318

Müvekkil-i mezbûr

Osman bin Hüseyin

Vekîl-i mûmâileyh

Mübâşir Tevfik Efendi

Muhzır Mehmed Ali

Memiş

Yazılmışdır.

Numero 20 / Varak 10b

[19) Miras Davası]

An-asıl Mamuretü'l-Aziz vilâyet-i celîlesinin Eğin nâhiyesinin Dörtçyolağzı Mahallesi nisvânından ve Ermeni milletinden olup el-yevm Düzce'nin Câmî'-i Kebîr mahallesinde sâkine ve zâtı kezâlik Eğinli olup mezkûr Câmî'-i Kebîr mahallesinde sâkinler Agop veled-i Kirkor ve Markar veled-i Bedros ve Marad veled-i Hoksi nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Azniyo binti Kirkor meclisde ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Eğin kasabasının Dörtçyolağzı mahallesinde Haraccı nâm

mahalde mukîm pederim Kirkor veled-i Kozmos nâm kimesnenin vukû‘-ı vefâtı ve verâseti dahî anası Torvanda ve zevcem Meryem veledleri Nikogos ve Kozmos’u ve sulbiye kebîre kızları Deronife ve Antaran Retvimi ile bana munhasıra olup müteveffâ pederim mezbûrun kasaba-i mezkûrede vâki‘ Haraccı nâm mahalde vâki‘ tarîk ve Hanaroğlu Kirkor ile mahdûd sırf mülk bir bâb hânenin kırk hisse i‘tibâriyle otuz hisse-i şâyı‘asından ve kezâlik mahalle-i mezkûrede vâki‘ tarîk ve Hanaroğlu musâhib senetle mahdûd sırf mülk bir kıt‘a bağçenin kırk hisse i‘tibâriyle otuz hisse-i şâyı‘asının ve yine mahalle-i mezkûrede vâki‘ Kuyumcu Kozmos ve Dedezâde Ömer Efendi ile mahdûd bir bâb sırf mülk hânenin bütününden hisse-i şâyı‘a-i irsiyemi mahallince tarafına bey‘ ve furuht idüp esmân-ı hissesi bana irsâl ve isâle ve îcâbı hâlinde îcâb edenlerle mehâkim-i şer‘iyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i‘tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i‘râeten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz‘-ı imzâya ve istihsâl edeceği i‘lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz‘ ve fekke ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile kasaba-i mezkûrun Kilisa-yı Süflâ mahallesinde mukîm pâpûşcu esnafından Kalinmeper (تفندي) oğlu Ohannes veled-i Agop nâm kimesneyi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta‘yîn eyledim dediği kayd şod.

Fî 6 Şevvâl sene [1]319.

Mahkeme-i Bidâyet a‘zâsından (İmza)	Mahkeme-i mezkûre muhâsibi (İmza)	Müvekkile-i mezkûre Azniyo (İmza)	Mu‘arrif-i merkûm Agop (İmza)
Mu‘arrif-i merkûm Markar (İmza)	Mu‘arrif-i merkûm Marad (İmza)	Mu‘arrif-i mûmâileyh Serkis (İmza)	

Yazılmışdır.

Numero 21 / Varak 11a

[20) Karısının Eve Dönmesi ve Alacak Davası]

Düzce'nin Aynalı karyesinden Ordulu Karşlıoğlu Hüseyin bin İbrahim nâm kimesne meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Rusçuklu Mehmed Efendi İbn Memiş Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Düzce'nin Karaçörtlen karyesinden Hızır oğlu Salih kerîmesi zevcem Hanife nâm hâtûnu üç yüz bir guruş mehr-i müeccel ve mu'accel tesmiyesiyle târîhden iki sene mukaddem akd-i nikâhımızı bi'l-icrâ ol vecihle zevce-i menkûha-i medhûlün bahâm olmuş iken bir senedir mezbûre bana itâ'at ve inkıyâd etmemekle ve babası merkûm Salih'in hânesinde ikâmet etmekte olduğundan bana itâ'at ettirmek ve ma'ahâzâ zevcem mezbûre Hanife'nin biraderi Hüseyin bin Salih'in zimmetinde alacak hakkım olan yedi yüz guruş matlâbıtımı da'vâ eylemek üzere mezbûre zevcem Hanife ve merkûm birâderi Hüseyin'den her birisinde âid mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizamiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve istihsâl ideceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâyâ ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğú umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâyâ ta'ahhüd ve iltizâm etmegin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fî 18 Şevval sene [1]318

Müvekkil-i merkûm Hüseyin

Eytam Müdîri İbrahim

Vekîl-i mûmâileyh

Kitâbcılardan

Mehmed

İbrahim

Numero 22 / Varak 11b

[21) Satış İçin Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Sarıkâsımlar'da Nasırcılar karyesinde sâkin Gümüşhane sancağının Nivene Deresi'nde Şimle mahallesinden Kahraman bin Musa nâm kimesne meclisde mezkûr Nasırcılar karyesinde sâkin Mehmed bin Musa nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Şimle mahallesinde vâki' bir tarafı Demircioğlu Esper, bir tarafı yol, bir tarafı Tasof oğlu Lamyâ, bir tarafı sâhib-i mülk ile mahdûd iki gözlü bir bâb mülk menzil ve müştemilâtı olan hudûd-ı mezkûr içinde bir bâb tam ve samanhâne ile mahalle-i mezkûre hudûd-ı dâhilinde lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd on bir kıt'ada tahmînen on beş kıt'a arâzide olan nısf hisse-i şâyı'alarımı mahallince tâlibine bey' ve furuht ve esmânının me'mûru huzûrunda takrîr ve esmân-ı hâsılasını ahz ve kabza ve bi'l-cümle makbûzlarını bana irsâl ve îsâle ve îcâbı hâlinde müdâhale idenler olursa ânlarla mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile îfâ-yı vekâlet etmek ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine rü'yetle amel etmek üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile birâderim merkûm Mehmed bin Musa'yı vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod. Fî 16 Zilka'de sene [1]318 ve fî 22 Şubat sene [1]316.

Müvekkil-i	Vekîl-i merkûm	Nasırcılar	Nasırcılar
merkûm	Mehmed	karyesinden	karyesinden
Kahraman		Ali	Hüseyn

Müvekkil-i merkûmun parmak işareti olduğunu tasdik ederiz. Fî 22 (*târîh-i mezbûr*)

Yazılmışdır.

Numero 23 / Varak 12a

[22) Karısının Eve Dönmesi İçin Açılan Dava]

Düzce'nin Efteni'de Kadifekal'ası karyesinden Berberoğlu Ali bin Memiş bin Ahmed meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Mehmed Râsih Efendi bin Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve ta'bîr-i ani'l-meram idüp yedi yüz elli bir guruş mehr-i mu'accel-i müstevfi ve yüz elli guruş mehr-i müccel tesmiyesiyle zevce-i menkûha-i medhûlün bahâm olan karye-i merkûme sâkinelerinden Kadın bint İsmail nâm hâtûn nâşize olarak zevc-i mutallak-ı sâbıkı karye-i merkûmeden Deli İsmailoğlu Ahmed bin İbrahim nâm kimesnenin ve üvey pederi İbrahim Dayı'nın teşvîkleriyle merkûm Ahmed'in hânesine gitmiş ve hilâf-ı şer'î-i şerîf zevciyet mu'âmelesinde bulunmuş olduklarından zevcemin itâ'âtî ve Ahmed de müşevvik vukû bulan cezalarının temdidini da'vâ etmek ve icâbında isbât-ı nikâh eylemek üzere mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsamaya ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği ahkâmını icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk tebliğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve mekbûzlarını bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyhi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği.

Fî 25 Zilka'de sene [1]318.

Müvekkil-i merkûm
Ali

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rasih

Nâibü's-Şer'
(mühür)

Yazılmışdır.

Numero 24 / Varak 12b

[23) Miras Davası]

Kandıra kazâsının Şeyhler karyesinde sâkine ve zâtı Düzce'nin Çakırlar karyesinde sâkin Mustafa bin Süleyman ve Elmacık karyesinde sâkin Hüseyin bin Hatuk nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Gülam binti Hacı Beram nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Burhaniye mahallesinde sâkin Davud Efendi İbn İshak Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp sulbî sağır oğlum Ahmed bin Kâkû nâm yetîmin babası merkûmdan mevrûs ve kendüsüne muntakil emvâlden olup yedimde mevcûd 1 Kânûn-ı Evvel sene [1]314 târîhlü sened mücebince aslı iki bin ve bir senelik nemâsı olup kezâlik sened-i mezkûrda muharrer iki yüz kırk guruş ki cem'an iki bin iki yüz kırk guruş Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât edin Bacı Ahmed Ağa bin Ahmed'e bi'l-vasâye idâne ve merkûm dahî benden istidâne idüp müddet-i mezkûru hulûl eylediği hâlde kable'l-edâ vefât idüp terekesinde kaldığından meblağ-ı mecmû'-ı mezkûru tereke-i müteveffâ-yı mezkûre vaz'-ı yed edenlerden ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu sağır-i mezbûre izâfetle bi-hasebi'l-vasâye bana irsal ve îsâle ve îcâb-ı hâlinde terekeye vaz'-ı yed edenlerin sair müdâhale edenlerin cümlesiyle mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabul ve vaz'-ı imzâ ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla da şerâit-i muharrere vechile ifâ-yı vekâlete ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Davud Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledikde mâ vaka'a bi't-taleb tescîl olundu. Fî gurre-i Zilhicce sene [1]318

Müvekkile-i mezbûre

Gülam

Vekîl-i mûmâileyh

Mu‘arrif-i mezbûr

Mu‘arrif-i mezbûr

Davud

Mustafa

Hüseyin

Mezbûrenin mührü olmadığından parmak basdığı tasdik ederiz.

Hüseyin

Mustafa

Yazılmışır.

Numero 25 / Varak 13a

[24] Emlak ve Arazide Olan Hissenin Alınması İçin Açılan Dava]

An-asıl Sivas vilâyet-i celîlesi dâhilinde Divriğ kasabasının Zeliha Hâtûn mahallesinden olup el-yevm Düzce'nin Camikebir mahallesinden Hacı Ali Efendizâde Yusuf Efendi'nin hânesinde müste'cîren mukîm Reji Ekber Mu'âvini Mustafa Efendi bin Osman nâm kimesne meclisde takrîr-i kelâm idüp mezkûr Zeliha Hâtûn mahallesinde vâki' etrâf-ı erba'aları iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı kendi mülk ve bağçem ve bir tarafı Kürksüzöglü mülkü ile mahdûd bir buçuk dönüm mikdârı bağçesiyle berâber bir bâb mülk menzil Ammizâdem Bekir Ağa ile vâlidem Vesile Hâtûn nâm kimesnelerden merkûm Şakir'den, ma'a-hâzâ Ammizâdem zevcesi Âişe ... miras kalarak irsen intikâl idüp mülk-i mahdûd-ı mezkûru olan hisse-i maliyelerimi mezbûr Divriğ kasabasında ve Kantep mahallesinden İbrahim Efendi kendi ferâğ [idüp] ve üzerine kuyûdât ve mu'âmelât-ı resmiyesini geçürüp fuzûlî zabt etmiş olduğundan ve kendü emlak ve bâğçe-i mahdûde-i mezkûrenin şer'an şeff'i ve zâbit ve şeriki bulunduğumdan ale'l-usûl merkûmun aleyhinde şuf'a da'vâsı ikâme ve istirdâd ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve kezâlik kerîmem Vesile nâm hâtûndan bana îrâs ve isâbet edecek hisse-i irsiyyemin dahî kezâlik merkûm İbrahim Efendi da'vâ ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle etmek ve lede'l-îcâb merkûm İbrahim ile cihet-i mezkûreteynde mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûle ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve vaz'-ı imzâya ve istishâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk tebliğ ve tebellüğü ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i

muharrere vecihle taleb ve da'va ve ahz u kabza ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mezkûr Divriğ eşrâfından ve mahalle-i mezkûreden Pürnâzzâde Hacı Mehmed Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dediği. Fî 2 Zilhicce sene [1]318

Düzce'nin Reji İdâresi Ekber Mu'âvini
Mustafa bin Osman

Şühûdü'l-hâl

Muhzır Mehmed Ağa

Esâm Müdüri

Yazılmıştır.

Numero 26 / Varak 13b

[25) Alacak Davası]

Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Hacı Ali Bey'in mahalle-i mezkûrede kâin menziline mukîm Çorum kazâsının Karadüğe karyeli Molla İsmail bin Sazut nâm kimesne meclisde mahalle-i mezkûrede takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mezkûr Düzce kazâsının Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde sâkin iken bundan akdem Hacı Hasan bin Sukar nâm kimesnenin bâ-hüccet tesviye-i umûrlarına vasîleri bulunduğum sulbiye sağîre kızları Fatıma ve Aişe'nin babalarından mevrûs ve muntakil olup bundan akdem (**Numero 27 / Varak 14a**) Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Hacı Ali Bey'in mahalle-i mezkûrede kâin menziline mukîm Çorum kazâsının Karadüğe karyeli Molla İsmail bin Sazut nâm kimesne meclisde mahalle-i mezkûreden mûmâileyh Hacı Ali Bey bin Zekeriya nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Düzce kazâsının Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden Hacı Hasan bin Sukar nâm kimesnenin tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer'iyeye vasîleri bulunduğum müteveffâ-yı mezbûr Hacı Hasan'nın sulbiye sağîre kızları Fatıma ve Havva'nın babalarından mevrûs ve muntakil olup mahalle-i mezkûrede sâkin iken kezâlik bundan akdem vefât eden Bacı Ahmed bin Ahmed nâm kimesneye idâne olunup kable'l-ahz ve'l-istîfâ vefât edüp terekesinde kalmış olan eytâm sandığınca mukayyed ma'a nemâ sekiz bin guruşa bâliğ olan matlûbât-ı nakdiyeleri tereke-i müteveffâ-yı

mezbûra vâzî'ül'-yed olanlardan ahz u tahsîl u kabz ve makbûzâtını bi-hasebi'l-vesâye bana irsâl ve îsâle ve lede'l-îcâb îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve haciz vaz' ve fekkine ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla da şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsama ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Hacı Ali Bey'i vekîl ve nâib-i mûnâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği kayd şod.

Fî 8 Zilhicce sene [1]318

Müvekkil-i Mezbûr

Molla İsmail

Şuhûdü'l-hâl

Laz Suncuk karyesinde
Ali Efendi

Vekîl-i mûmâileyh
el-Hâc Ali

Câmi'-i Kebîr İmâmı
Hafız Ahmed Efendi

Yazılmışdır

Numero 28 / Varak 14b

[26) Haciz Davası]

Düzce'nin Deredüzü karyesinden Pir oğlu Abdullah zevcesi Düzce'nin Câmi'-i Kebîr mahallesinden Ziver Efendi bin Ahmed Efendi ve mahalle-i mezkûrdan Tevfik Efendi bin Abdulkâdir nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Fâtıma bint Abdullah nâm hâtûna meclisde kazâ-i mezkûrun Cedidiye mahallesinde mukîm tebea'a-i Devlet-i Aliyye teba'asından Katolik milletinden Bezmi Efendi veled İstefan nâm kimesne müvâcehesinde ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûreden Gölcüoğlu Ahmed tarafından vekîl-i müseccel-i şer'îsi Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Rusçuklu Mehmed Efendi tarafından

mezbûre Fâtıma'nın zevci merkûm Abdullah nâm kimesnenin mâlî zannıyla birer müddet mevrûs-ı mâl ve takavvürümle iştirâ ve şirâen mâlîm olan sekiz aded Osmanlı lirası alacağı mebâliğe karşı mahkûmün bih olmağla sehven merkûm Abdullah'ın mâlî olduğuna zehâbiyle taht-ı hacze aldırılmış olduğundan hayvânât-ı mahcûze-i mezkûrenin hacizden tahlîs etmek ve haczi vâkı'ı fek itdirmek üzere ve îcâbı hâlinde mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'a aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğü ve şahs-ı sâlis zühûrunda ânınla da şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve masârif-ı mahkemenin tasîline ve icrâ-yı vâkı'anın te'hîr etdirilmesine ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Bezmi Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul eylediği kayd şod.

Fî 14 Zilhicce sene [1]318

Müvekkil-i mezbûre
Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh
Tevfik

Mu'arrif-i mezbûr
(İmza)

Mu'arrif-i mezbûr
Tevfik

Mezbûrenin mührü olmadığından parmak bastığı fî 14 (*târîh-i mezbûr*)

(Mühür)

Numero 29 / Varak 15a

[27) Emlak ve Arazi Satışı Davası]

'An-asıl Rize sancağının Atina kazâsının Ortaköy nâm karyasinden olup el-yevm Düzce'nin Akçaşehir nâhiyesine tâbi' Yenice karyesinde sâkin Süleyman bin Selim nâm kimesne meclisde kezâlik mezkûr Ortaköyü'nden olup kezâlik mezkûr

Akçaşehir'in Yenice karyesinde sâkin Osman bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Ortaköy nâm karyede vâki' etrâf-ı erba'ası mahallince lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ma'a müştemilât üç odalı tahtânî bir bâb mülk menzil ile kezâlik karye-i mezkûre arâzisine muttasıl olup kezâlik mahallince lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd yirmi kıt'ada tahmînen altmış dönüm mikdârı arâzîlerimin tapulu ve tapusuz hâne-i mezkûre ile cümlesi mahallince zuhûr idecek tâlibine bey' ve ferâğımı takrîr ve esmân-ı hâsılasını ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve îcâbı halinde müdâhale edenler olur ise ânlarla mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemin teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdim ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahıs zuhûrunda ânınla dadahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mezbûr Osman bin Ahmed nâm kimesneyi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği.

Fî 23 Zilhicce sene [1]318

Müvekkil-i mezbûr

Süleyman

Vekîl-i mezbûr

Karyeden

Muhzır Mehmed

Osman

Sa'îd

Merkûmun parmak işâreti olduğu tasdîk kılınur. fî 23 (*târîh-i mezbûr*)

(İmza)

Yazılmışdır.

Numero 30 / Varak 15b

[28) Alacak Davası]

Düzce'nin Üskübi'de mukîm Hendekli Hacı Emin Ağa bin Hacı Ahmed meclisde Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekillerinde Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn

Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Düzce'de mukîm taşıcı ustalarından ve teba'a-i Devlet-i Aliyye'nin Rum milletinden Zağferanbolulu Dimitri Yanni veled-i .... ebniye inşâsından dolayı alacağı olduğuna dâir aleyhimde Düzce kazâsı Bidâyet Mahkemesi hukûk kısmında ani'l-gıyâb istihsâl eylediği i'lâm-ı gıyâbiye tarafından vukû' bulan i'tirâz üzerine merkûm ile derdest-i rü'yet olan muhâmede merkûmla ve sâirle de aleyhimde vukû' bulacak bi'l-cümle de'âvîde îcâb edenlerle müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şühûd ve istişhâd ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûlune ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzaya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icraya ve haciz va'z ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve keşif intihâbına ve şahıs zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve husûmet ve redd-i cevâba ve muhâkemeye ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekîl-i mufavviz ve murahhas nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği.

Fî 11 Muharrem sene [1]319

Müvekkil-i merkûm

Vekîl-i mûmâileyh

....

Mehmed Râsîh

Yazılmışdır.

Numero 31 / Varak 16a

[29) Nafaka Davası]

Düzce'nin Fidani Canikler karyesi nisvânından ve zâtı Fidani karyesinden Ca'fer Çavuş [bin] Ahmed, Sırtlık karyesinden Ali Çavuş bin Mehmed nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Hamide binti Mustafa nâm hâtûn meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mezkûr Canikler karyesinde zevc-i dâhilim Hüseyin bin İbrahim nâm kimesne nafaka ve kisve ve mesken-i şer'îyyeme bakmayup beni sefile ve zarûretde bıraktığından nafaka ve mesken-i şer'îyye ve kisveme bakdırmak ve

üzerinde mütakarrar ve ma'kûdün aleyh olup henûz zimmetinde olan mehr-i mu'acceleli merkûmdan da'vâ ve ta'annüd eylediği hâlde nafaka ve mesken-i şer'iyye ve kisvem için kadr-ı ma'rûf farz ve takdîr itdermek ve şâyed beni tatlık edecek olur ise ânın takrîr itdürüp istimâ' eylemesine ve bundan mâ'adâ leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak bi'l-cümle da'vâlarda merkûm ve sâir icâb idenlerle mehâkim-i şer'iyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmîye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve istihsâl edeceği i'lâmât ve hücecin hükmünü icrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye Düzce'nin Dereli karyesinde mukîm da'vâ vekîllerinden Süleyman bin Ahmed Ağa vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a tescîl ve ketb olundu.

Fî 15 Muharrem sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre

Hamide

Mu'arrif-i mezbûr

Ca'fer Çavuş

Mu'arrif-i mezbûr

Geriş ( ) Ali Çavuş

Yazılmışdır.

Numero 32 / Varak 16b

[30) Alacak Davası]

Düzce kazâsının Gölormanı'nda Hacı Musa karyesinden Hasan bin Bayram bin Abdullah meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi ibn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp el-yevm taht-ı nikâhımda bulunan Fâtıma bint Hasan nâm hâtûnun nikâhladığımda akrâbasından karye-i merkûmede sâkin Yusuf bin [Ve]li nâm kimesne mâni' olarak benden gayr-ı meşrû' olarak altı yüz altmış guruş almış

olduğundan meblağ-ı mezbûrun merkûmdan istirdâdı zımnında merkûmla ve sâir leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle de'âvîde îcâb idenlerle müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve sulh ve ibrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği.

Fî 19 Muharrem sene [1]319.

Müvekkil-i merkûm

Hüseyin

Vekîl-i mûmâileyh
(Mühür)

Köprübaşı'ndan
Hacı Sa'îd Geri

Çamköyden Musa
Efendi

Laz Mehmed
Efendi

Numero 33 / Varak 17a

[31) Kocaya İtaat Davası]

Düzce'nin Beçi karyesi nisvânından ve zâtı karyesinden Ârif bin İsmail [ve] Receb bin Osman nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Fâtıma binti Arif nâm bâkire-i âkile-i bâliğa meclisde Düzce'nin Yazlık karyesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Mehmed Rüşdü Efendi bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Düzce'nin Nasırlı karyesinden Molla Hasan bin Hasan tarafından 'aleyhimde ikâme olunan zevciyet ve itâ'at da'vâsından dolayı merkûmun muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve bununla berâber şimdiye kadar leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak bi'l-cümle de'âvîde kezâlik muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve sâir îcâb edenlerle dahî mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmîyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla ber-vech-i ma'rûz muhâkeme ve muhâsama ve

husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve husus-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Rüşdü Efendi'yi vekîl-i mahsûs ve nâib-i münâb ve mufavviz nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâyâ ta'ahhüd ve iltizâm eylediği.

Fî 22 Muharrem sene [1]319.

Müvekkile-i mezkûre

Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rüşdü

Mu'arrif-i merkûm
Ârif

Mu'arrif-i merkûm
Receb

Numero 34 / Varak 17b

[32) Başkası Tarafından El Konulan Hayvanların Geri Alınması Davası]

Düzce'nin Çilmi'de muvakkaten sâkine ve zâtı Metek köyünden Rıza bin Mehmed Ali, Arabacı karyesinden Halil bin İsmail nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Döndü binti Şakir nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Mehmed Efendi bin Memiş nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp tarihten beş sene mukaddem Adapazarı'na tâbi' Akyazı nâhiyesinin Bedil karyesinde mezkûr Kürd Halil oğlu Halil nâm kimesneden dört yüz elli guruş semen-i medfû' mukâbelesinde iştirâ idüp şirâen mâlım olan bir re's katır tamğalı () ve âhîren teferru' etdiği biri iki yaşında, diğeri iki aylık iki aded taylarıyla berâber güyâ kendüsünün mâlı olmadığından bahisle kazâ-i mezkûr Çilmi'de mukîm elekçi tâifesinden Halil bin Ca'fer nâm kimesne yedimden ahz u kabz eylediğinden merkûm Halil'den hayvânât-ı me'hûzemi istirdâd ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle lede'l-îcâbı halinde merkûmla mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd

ve tahlîf ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve bu bâbda vukû' bulacak kâffe-i masârifât-ı muhâkeme ve 'âdiye ve ücret-i vekâlet ve sâireyi ve şahs-ı sâlis zuhûrunda dahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği.

Fî 26 Muharrem sene [1]319.

Müvekkile-i mezkûre Döndü Hâtûn

Müvekkil-i mûmâileyh

Mu'arrif-i mezbûr

Mu'arrif-i mezbûr

Mehmed

Rıza

Halil

Mezbûre ve merkûmânın mührü olmayup parmak basdiklarını tasdik ederiz.

Cedidiye mahallesinden Hâcî

Numero 35 / Varak 18a

[33] Vekil Tayini Davası

Düzce'nin Nasırlı karyesinden Koca Osmanoğlu Hasan bin Hasan nâm kimesne meclisde kazâ-i mezkûrun Dereli karyesinden ve da'vâ vekîllerinden Süleyman Efendi bin Ahmed Ağa nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bu âna kadar 'aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak kâffe-i de'âvîde icâb edenlerle mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ ve ticâret kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle

ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Süleyman Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ettiği.

Fî 29 Muharrem sene [1]319.

Müvekkil-i mezbûr

Hasan

Şâhid

Şâhid

Vekîl-i mûmâileyh

Sallar Musa Efendi (

Kışla'dan

Süleyman

)

Hâcî Ahmed Efendi

İbn Ahmed Efendi

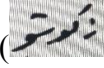
bin Mehmed Efendi

(Musa)

Yazılmıştır.

Numero 36 / Varak 18b

[34) Miras Davası]

Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden Bacı Ahmed bin Ahmed nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi ve zâtı zeyl-i zabtda muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla ve ta'rîfleriyle mu'arrefe Vasfiye binti Zekuşu () ile mezbûrun firâşından hâsıl ve zevce-i mezbûrenin batnında mütebeyyin haml-ı mevkûfe munhasıra olduğu tahakkuk-ı şer'îden sonra Vasfiye-i mezbûre meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp zevcem müteveffâ-yı mezbûr Ahmed bin Ahmed'in terekesi leh ve 'aleyhine ve bundan dolayı bi-hasebi'l-vesâye ve'l-verâse batnında mütebeyyin haml-ı mevkûfenin leh ve aleyhimizde ikâme olunmuş ve olunacak matlûbât ve terekede olan mîrâs hisselerimiz ve sâireden bi'l-cümle de'âvîde îcâb edenlerle mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ ve ticâret kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve

husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî muhâkeme ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile Düzce'nin Cedidiye mahallesinde mukîm da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikte gıbbe't-tasdîki-ş-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fî 29 Muharrem sene [1]319]

Müvekkile-i mezbûre

Mezbûrenin parmak işeretidir.

(Mühür)

Mu'arraf-i mezbûr

Mahalle-i mezkûreden

Cedîdiye mahallesinde muhtârı

Mehmed Bey bin Hacı Abdullah Bey

Mehmed Remzi bin Hacı Zühdi Efendi

Yazılmışdır.

Numero 37 / Varak 19a

[35) Arazi, Ev ve Hayvanların Geri Alınması Davası]

Düzce'nin Beğciler karyesi nisvânından olup zâtı karyeden Nizâmoğlu İbrahim bin Hüseyin ve Ali bin Abdullah mu'arrefe Hâcı Sofu kerîmesi Hadice bin Sofu bin Abdullah nâm hâtûn meclisde Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i merkûmeden zevc-i mutallakım Dönme Ahmed ile meyânemizde mütehaddis mehir ve arâzî ve mülk menzil ve manda hayvânâtına mütedâir da'vâda merkûm Ahmed ile mehâkim-i şer'iyyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla bidâyeten ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabul ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve

evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve şahs-ı sâlis zuhûrunda şerâit-i muharrere vechile muhâkemeye ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve keşif intihâb ve ta'yînine ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkureyi kabûl eylediği.

Fî 13 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezbûre

Hadice

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Râsih

Mu'arrif-i mezbûr

İbrahim

Mu'arrif-i mezbûr

Ali

Yazılmışdır.

Numero 38 / Varak 19b

[36) Nikah Davası]

Düzce'nin Mengencik karyesinde sâkine ve zâtı Cedidiye mahallesinde bulunan Tiryakioğlu Tâhir Ağa ve Süyükoğlu karyesinden Hacı İsmail bin Hacı Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Fâtıma binti Ömer Ağa nâm bâkire meclisde kazâ-i mezkûrun Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftûzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp kazâ-i mezkûrun Kışla karyesinden Sâdık Ağa oğlu Mehmed nâm kimesne zevce-i menkûhamdır diyerek müdâhale etmekde olduğundan müdâhalesinin men'î zımında merkûmla mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve meüdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama, husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i

mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 14 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezbûre

Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Râsîh

Mu'arrif-i mezkûr

Mu'arrif-i mezkûr

Yazılmışdır.

Numero 39 / Varak 20a

[37) Fazla Faiz Alınması Davası]

Düzce'nin Cedidiye mahallesinden teb'a-i Devlet-i Aliyye'nin Rum milletinden Etmekci Mihal veled-i Yorgi meclisde mahalle-i mezkûreden ve teb'a-i müşârünileyhânın Katolik milletinden Bezmi Efendi veled-i İstefan nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin Hacı Abdullah Efendi bin Mustafa Çavuş aleyhine kiremid ocağı icâr ve istîcârdan ve mûmâileyh Hacı Abdullah Efendi senedden fazla fâiz talebinde bulunduğundan dolayı merkûmla ve şimdiye kadar leh ve 'aleyhimde ikâme olunmuş ve olunacak bi'l-cümle de'âvîde sâir îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrer vechile icrâ-yı vekâlete ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mezbûr Bezmi Efendi'yi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği kayd şod.

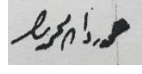
Fî 16 Safer sene [1]319.

Müvekkil-i merkûm

Mihal

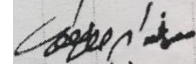
Vekîl-i mûmâileyh

Bezmi

zâde Mehmed

Bey

zâde Hacı

Mustafa

Yazılmışdır.

Numero 40 / Varak 20b

[38) Alacak Davası]

Düzce'nin Akçaşehir nâhiyesinin Yenimeze karyesi nisvânından ve zâtı Hamidiye karyesinden Ahmed Efendi İbn İbrahim Osman Ağa ve Meze karyesinden Ali bin Şirin Ali nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Gülsüm bint Mehmed Ağa nâm hâtûn meclisde kazâ-ı mezkûrun Yazlık karyesinden Mehmed Rüşdü Efendi bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûreden zevc-i mutallakım Mazlum oğlu Salih zimmetinde mütekarrar ve ma'kûdün aleyh altı yüz guruşla nafaka-i iddet-i şer'iyem ve ma'ahâzâ merkûmun zimmetinde hayvânât esmânından alacağım olan bin beş yüz guruş ve üç re's hergele ve bir çift kara sığır öküzü ve bir re's kara sığır tosunu ve yirmi re's keçi ve bir bâb âsiyâbda olan hisse-i şâyı'a ve techîz ve tekfînime sarf olunmak üzere imsâk eylediğim iki lira-yı osmânî dahî olup umûruna sarf ve istihlâk eylediğinden mebâliğ-i mezbûre ile hayvânât-ı mezkûreyi mevcûd ise aynen ve müstehlek ise kıymet-i hakîkiyeleri merkûm Salih'den taleb ve da'vâ ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve îcâbı hâlde merkûmla ve sâir îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ ve ticaret kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâde ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzim ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk tebliğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muhararrere vechile icrâ-yı vekâlete ve icâb eder ise talâkın vuku'unu isbâta ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine ve âharı dahî tevkîle

me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile mûmâileyh Mehmed Rüşdü Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği kayd şod.

Fî 16 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezbûre

Gülsüm Hâtûn

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Rüşdü

Mu'arraf-i mezbûr

(Mühür)

Mu'arraf-i mezbûr

Ali bin Şirin Ali

Yazılmışdır.

Numero 41 / Varak 21a

[39) Alacak Davası]

Düzce'nin Hacı Ahmedler karyesinde sâkine ve zâtı Şerefiye mahallesinden Kocabaşzâde Mehmed Ağa bin İbrahim ve Kocabaşzâde Ömer bin İbrahim nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Aişe bint Ali nâm hâtûn meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-meram idüp zevc-i dâhilim olup Düzce'nin Şerefiye mahallesinde mukîm Âlim Efendi İbn Ömer Camış nâm kimesne üzerine mütakarrar ve ma'kûdün aleyh olan ..... gurus ile bir dizi takı altın ve iki küpe ve cihâz ve urba ve sâire ve bununla berâber merkûmun firâşından hâsıl ve batnımda mütebeyyin haml-i mevkûfun velâdetinde ânın için dahî nafaka takdîr etdirmekle berâber eşyâ-yı mezkûr ve mehir ile bi'l-cümle sâir leh ve 'aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak bi'l-cümle de'âvîde merkûmla sâir îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve talâkımın takrîr ve istimâ'ına ve ahz u kabza ve bilcümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve evrâk-ı resmiye teblîğ ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile Düzce'nin

Cedidiye mahallesinde sakin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl-i murahas ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dediği kayd şod.

Fî 16 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezbûre
Aişe

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Yazılmışdır.

Numero 42 / Varak 21b

[40) Alacak Davası]

Düzce'nin Hacı Ahmedler karyesinden ve zâtı Düzce'nin Şerefiye mahallesinden Kocabaşzâde Mehmed Ağa bin İbrahim ve Ömer Ağa bin İbrahim nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Havva bint Ahmed nâm hâtûn meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp şimdiye kadar leh ve 'aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak kâffe de'âvîde îcâb edenlerle mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dediği kayd şod.

Fî 19 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezbûre
Havva

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

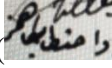
Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Kocabaşzâde Hacı Mustafa
(Mühür)

Yazılmışdır.

Numero 43 / Varak 22a

[41) Arazi Davası]

Düzce kazâsına tâbi‘ Akçaşehir nâhiyesinin nefsi-i Tahirli karyesinden muhtâr-ı karye Murad oğlu Molla Mustafa ve ihtiyâr meclisi a‘zâsında İsmail oğlu Mehmed Ağa meclisde Cedidiye mahallesinde sâkin Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında nâhiye-i mezkûre tâbi‘ ahâlîsi kavm-i gayr-ı mahsûr Gebekilise karyesi ahâlîleri kadîmen baltalığımız ve ihtiyaçgâhımız ( ) olan Ahmed Dağı ve Sarmaşıklık Koyu demekle ma‘rûf orman ile kezâlik karyemiz ahâlîsine mahsûs olan mezkûr dağdan Taşhan Deresi iskelesine mümted olan tarfk-i hâsa müdâhale etmekte olduklarından müdâhale-i mezkûrelerin men‘i için karye-i merkûme ahâlîsinde Laz Perişan ve Deli Mehmed ve Tosun oğlu Sâlih ve Ömer oğlu Memiş ve Koca Kürd Hasan ve Tatar Mehmed ve Abonoz Mehmed nâm kimesnelerden ahâlîsi kavm-i gayr-ı mahsûr olan karyemezın merkûmânla mehâkim-i şer‘iyyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ ve ticâret kısımlarında bidâyeten ve i‘tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i‘âreten müdde‘î ve müdde‘â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzim ve takdîm ve kabûle ve vaz‘-ı imzâya ve istihsâl edeceği i‘lâmın hükmünü icrâya ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve ehl-i hibre ve keşif ve hakem nasb ve ta‘yîn ve azline ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile icrâ-yı vekâlete ve lede'l-icâb meclis-i idâre-i kazâca tekrâr dahî tahdîd-i hudûd etdirmesine ve âharı dahî tevkîle ve evrâk teblîğ ve tebellüğüne ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımızdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekîl-i murahhas ve mufavvız nâib-i münâb nasb ve ta‘yîn eyledik dedikleri ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eyledigini mâ vaka‘a bi't-taleb tescîl olundu.

Fî 19 Safer sene [1]319.

Müvekkil-i mezbûr

Molla Mustafa

Müvekkil-i mezbûr
Mehmed Ağa

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Râsih

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Mustafa Efendi

Bedir Bey

Mahmûd Bey

Yazılmışdır.

Numero 44 / Varak 22b

[42) Kayıp Hayvanların Geri Alınması Davası]

Düzce'nin Beğciler'de sâkine elekçi tâifesiinden ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe Döndü bint Şatır nâm hâtûn meclisde Şerefiye mahallesinden Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp yazılmadan beş sene mukaddem gâib idüp el-yevm Akçaşehir nâhisinin Kurugöl karyesinden oğlu Ali Osman yedinde bulmuş olduğum tayımı bir re's netâcen hâle kırsağı merkûmdan tayla berâber taleb ve da'vâ ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve îcâbı hâlinde merkûmla mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile icrâ-yı vekâlete ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 23 Safer sene [1]319.

Müvekkile-i mezkûre

Döndü

Vekîl-i mûmâileyh

Mu'arraf-i mezbûr

Mu'arraf-i mezbûr

Mehmed

Beğköyü'nden Mehmed
Ali UstaogluCedidiye mahallesinden
(Mustafa)**Numero 45 / Varak 23a****[43) Miras Davası]**

Bolu sancağına mülhak Ereğli kazâsının nefsi-i Ereğli mahallâtından Sultân Orhan mahallesinde sâkine ve zâtı Düzce'nin Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde sâkin Hasan bin Bayram ve Cedidiye mahallesinden İbrahim Hilmi Efendi İbn İsmail Efendi nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Kevser Hanım İbneti Hasan Bey nâm hâtûn sancağ-ı mezkûra mülhak Düzce kazâsı hükûmet konağında Mahkeme-i Bidâyet'e mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'imizde, kezâlik Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin da'vâ vekîllerinden Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem vefât eden babam Hasan Bey ve birâderim İsmail ve Memiş Efendilerle vâlidem Fâtıma ve hemşîrem Safiye'den mevrûs ve müntakil emvâl-i menkûle ve gayr-ı menkûle ile arâzî-yi emiriyelerine vaz'-ı yed edenlerle ve şahs-ı sâlis zuhûrunda kezâlik ânınla mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve evrâk-ı resmiye takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne hassâyet iddi'âsına ve bank idâresine merhûn arâzînin satılmasına ve mülk menzilin bey'ini talebe ve reji idâresinden müteveffâ İsmail Efendi'nin istihkâkını talep ve da'vâ ve ahz u kabza ve lede'l-icâb isbât-ı verâsetime ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 25 Safer sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre
Kevser Hanım

Mezbûrenin parmak basdığını tasdik ederiz. fi 25 (*târîh-i mezbûr*)

Cedidiye mahallesinden Mehmed Râsih

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Râsih

Mu'arrif-i mezbûr
Hüseyin

Mu'arrif-i mezbûr
(İmza)

Yazılmışdır.

Numero 46 / Varak 23b

[44) Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Göl Ormanı'nda Hacı Musa karyesinde sâkin Bî ( ) oğlu Yusuf bin Bî ( ) nâm kimesne meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin İsmail Hakkı Efendi İbn Süleyman Bey nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karyemizden Bayram oğlu Hasan tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi Râsih Efendi'nin üzerime ikâme eylediği mâni'-i akd olmak teklîfinden dolayı para aldığımızdan bahisle aleyhime ikâme eylediği da'vâda mehâkim-i şer'iyede bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'a aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh İsmail Hakkı Efendi'yi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 26 Safer sene [1]319.

Müvekkil-i merkûm
Yusuf

Vekîl-i mûmâileyh
İsmail Hakkı

Eytâm müdürî
İbrahim Efendi

Muhzır
Mehmed Ağa

Yazılmışdır.

Numero 47 / Varak 24a

[45) Miras Davası]

İzmit sancağına tâbî' Adapazarı kazâsı nevâhisinden Karasu nâhiyesine merbût Milan karyesi ahâlîsinden Sinanzâde Mustafa Bey İbn Mustafa bin Abdullah nâm kimesne meclisde Düzce'nin Cedidiye mahallesinden Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp verâseti firâşından hâsıla ve sulbiye sağıre kızı Hadice ve lî-ebeveyn kız karındaşları Hafîze ve Fâtîma'ya münhasıra olarak bundan akdem vefât eden zevce-i menkûham Gülşen Hanım İbneti Hacı Hüseyin Ağa'nın terekesine ve müteveffîye-i mezbûrenin hayâtında kendüsünden mukaddem vefât eden babası Akçaşehir nâhiyesinin Kızılca Kilise karyesinde mezbûr Hacı Hüseyin Ağa bin Abdullah'ın kezâlik terekesinden zevcem müteveffîye-i mezbûreye mevrûs olup kable'l-kısmet vefâtı hasebiyle bizlere mevrûs olan terekesine vâzî'ü'l-yed eden karye-i mezkûreden Laz Topal Midhat ile zevcesi Hafîze binti el-mezbûr Hacı Hüseyin nâm hâtûndan dahî terekeyn-i mezkûreteynden hisse-i irsiyyemizi ve kezâlik müteveffîye-i mezkûre Gülşen Hâtûn'un pederi emlâkinden satılan arâzî ve akârın esmânı olup mezbûretândan Giresun kazâsından Düzce Postahânesi'ne gönderdiği hâlde Düzce'nin Dereli karyesinden Kazak Süleyman Efendi kitâbetiyle mezbûr Midhat dokuz lira ile bir lira çeyreği alup sarf ve istihlâk eylediğinden meblağ-ı mezbûru merkûmla kefli Süleyman Efendi'den taleb ve da'vâ ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bizlere irsâl ve isâle ve îcâb-ı hâlinde isbât-ı verâsete ve lede'l-îcâb mezbûr Midhat ve zevcesi mezbûre Hafîze vekîl-i mûmâileyh Süleyman Efendi'den her birerleriyle mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istfnâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'a aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlife ve evrâk-ı resmiyye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâyâ ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz va'z ve fekkine ve sulh ve ibrâya

ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla dahî şerâit-i muharrere vechile îfâ-yı vakâlete ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Rasih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği mâ vaka'a bi't-taleb tescîl olundu.

Fî 9 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkil-i mezbûr

Mustafa

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Râsîh

Eytâm Müdürî

İbrahim

Bank-ı Osmânî Kâtibi

Ali

Yazılmışdır.

Numero 48 / Varak 24b/1

[46) Nikâh Davası]

Düzce'nin Şerefîye mahallesinde mukîme ve Karaca kenârında Hacı Mehmed karyesi nisvânından olup zâtı mahalle-i mezkûreden Hâfız Mehmed Efendi İbn Hasan Efendi ve Çamköy'den Musa Efendi İbn Ahmed Efendi nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Fâtıma binti Lebilân ( ) nâm bakire bâliğa-i âkile meclisde kazâ-i mezkûrun Cedidiye mahallesinde sâkin Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi İbn Musa Efendi mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Karaca kenârında Hacı Mehmed karyesinden Mehmed bin Süleyman nâm kimesnenin aleyhinde ikâme eylediği akd-i nikâh da'vâsından dolayı merkûmla müdâfaa'a ve muhâkeme ve husûmet ve redd-i cevâba ve îcâbı hâlinde merkûmla mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin cümlesinde bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve tahlîfe ve evrâk-ı resmîyye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsîh Efendi'yi vekîl ve nâib-i

münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 13 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezkûre

Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Râsîh

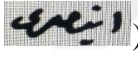
Mu'arrif-i mezbûr
Mehmed

Mu'arrif-i mezbûr
(mühür)

Yazılmışdır.

Numero 49-50 / Varak 24b/2

[47) Boşanma Davası]

Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkine ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe mahalle-i mezkûreden Kocabaş Mehmed Ağa haremi Hanım İbneti Hacı Abdullah Çavuş nâm hâtûn meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp kazâ-i mezkûrun Beğciler karyesinden müteveffâ Mustafa bin Abdullah Çavuş nâm kimesnelerin indikleri ( ) vasî dedeleri Ketenciler karyesinden Sirkecioğlu Mustafa nâm kimesnenin aleyhine ikâme eylediği mîras da'vâsı üzerine merkûmla muhâkeme ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve îcâb-ı hâlinde merkûmla mehâkim-i şer'îyye ve mehâkim-i nizâmîyenin cümlesinde bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile zevcim mûmâileyh ile Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin Müftîzâde Mehmed Râsîh Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedigi kayd şod.

Fî 13 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre

Hanım

Vekîl-i mûmâileyh
Ruşçuklu Mehmed

Mu'arrif-i mezbûr
Osman
Yazılmışdır.

Mu'arrif-i mezbûr
(Mühür)

Numero 52 / Varak 25b

[49) Nikâh ve Nafaka Davası]

Düzce'nin Karaca Kenarı'nda Hacı Mehmed karyesinde sâkin Mehmed bin Süleyman meclisde Düzce'nin Laz Yazlık karyesinden Laz Mehmed Efendi bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ıkrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karyemizden müteveffâ Beslan nâm kimesnenin kızı Fâtıma bint el-mezbûr ile meyânemizde mütehaddis akd-i nikâh da'vâsıyla taht-ı nizâmdaki zevcem tarafından aleyhimde ikâme olunan nafaka ve sâire da'vâlarında ve bunlardan başka şimdiye kadar leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak kâffe-i de'âvîde ânlar ile sâir icâb edenlerle mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve ahz-u kabza ve makbûzlarını bana irsâl ve isâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledigi kayd şod.

Fî 13 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkil-i merkûm
Mehmed bin Süleyman

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rüşdü

Şerefiye'den
Davud Efendi

Cedidiye'den
İbrahim Efendi

Yazılmışdır.

Numero 53 / Varak 26a

[50) Miras ve Alacak Davası]

Düzce'nin Ketenciler karyesinden Sirkecioğlu Mustafa bin İbrahim nâm kimesne meclisde kazâ-i mezkûrun Laz Yazlık karyesinden Mehmed Efendi İbn İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bâ-hüccet-i şer'îyye vasîleri bulunduğum kazâ-i mezkûrun Beğciler karyesinden müteveffâ Mustafa bin Hacı Abdullah Çavuş'un eytâmlarının tahrîr olunan tereke ve tanzîm olunan kısımlarının münderic deyn-i müsbit nâmıyla tahrîr olunan mebâliğle hâric-i tereke kılınan eşyâ ve emvâlden fâiz ve nukûd her ne var ise cümlesini vereseden müteveffâ-yı evvel mezbûr Hacı Abdullah Çavuş kerîmeleri mezkûr Beğciler karyesinde sâkine Şâziye ve Şerefiye mahallesinde sâkine Hanım nâm hâtûnlardan taleb ve da'vâ ve ahz-u kabza ve makbûzlarını bana irsâl ve isâle ve îcâb-ı hâlinde mezbûretânla mehâkim-i şer'îyye ve nizâmiyenin muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz u kabza ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve ve sulh ve ibrâya husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledigin mâ vaka'a bi't-taleb tescîl olundu.

Fî 13 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkil-i mezbûr
Mustafa

Mühru olmadığından parmak basmıştır. fî 13 (*târîh-i mezbûr*)

Eytâm Müdîri
(İmza)

Vekîl-i mûmâileyh
Mehmed Rüşdi

Şerefiye'den
Davud Efendi

Cedidiye'den
İbrahim Efendi

Yazılmışdır.

Numero 54 / Varak 26b

[51) Kadının Kocasına İtaat Etmesi Hakkında Açılan Dava]

Düzce'nin Yukarıköy karyesinden Mehmed bin Bekir nâm kimesne meclisde Düzce'nin Dereli karyesinden Süleyman Efendi İbn Ahmed Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Düzce'nin Kadioğlu karyesinde Ali Osman kerîmesi Hafize nâm seyyibe zevce-i menkûha-i gayr-ı medhûhün bahâm olduğu hâlde nefsinin bana teslîmde ve bana inkıyâd ve itâ'at etmekden imtinâ' ider olmağla bana itâ'at ve inkıyâd ettirmek ve îcâbı hâlinde akd-i nikâhımı isbât etmek üzere mezbûre Hafize Hâtûn ile mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve ahz-u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Süleyman Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ettiği kayd şod.

Fî 24 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkil-i mezbûr

Mehmed

Cedîdiye
mahallesinden
Ahmed Kemal

Şerefiye
mahallesinden
Mehmed

Vekîl-i mûmâileyh
Süleyman

Kadioğlu
karyesinden
Abbas

Yazılmışdır.

Numero 55 / Varak 27a

[52) Nikâh ve Kocaya İtaat Davası]

Düzce'nin Kadioğlu karyesinden Ali Osman'ın kerimesi olup zâtı karyeden Ömer bin Feyzullah ve Kadioğlu karyesinden Ali Osman bin Mehmed nâm kimesnelerin

ta'rifleriyle mu'arrefe Hafize bint Ali Osman nâm hâtûn meclisde Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Düzce'nin Yukarı Karaköyü'nden Bekir oğlu Mehmed tarafından aleyhimde ikâme olunan akd-i nikâh ve itâ'at da'vâsından dolayı merkûmla mehâkim-i şer'iyeye ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyizen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve masârif-ı mahkeme ve sâir talebine ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 24 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre Hafize

Mezbûre ve merkûmânın mühürleri olmadığından parmak basdıklarını tasdik ederim.
fî 24 (*târîh-i mezbûr*)

Laz Eşrâfından
(Mühür)

Vekîl-i mûmâileyh
Rusçuklu Mehmed

Mu'arraf-i mezbûr
Ali Osman

Mu'arraf-i mezbûr
Ömer

Yazılmışdır.

Numero 56 / Varak 27b

[53] Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Akpınar'da Kıbtîler karyesinde sâkine ve zâtı karye-i mezkûreden Süleyman bin Ali ve Kahveci Hacı Sadullah bin Ali nâm kimesnelerin ta'rifleriyle

mu'arrefe Fâtıma bint Süleyman nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîfde kazâ-i mezkûrun Deredibi karyesinde sâkin Süleyman Efendi bin Ahmed Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp benim şimdiye kadar leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak bi'l-cümle de'âvîde îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve sulh ve ibrâya ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Süleyman Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 30 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre

Fâtıma

Vekîl-i mezbûr

Süleyman

Mu'arref-i mezbûr

Süleyman

Mu'arref-i mezbûr

Yazılmışdır.

Numero 57 / Varak 28a

[54) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava]

Düzce'nin Akpınar'da Kıbtîler karyesinde sâkin Seyyid Ali bin Tâhir nâm kimesne meclisde karye-i mezkûrede sâkin merkûmun babası Tâhir bin Seyyid Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevce-i menkûha-i medhûlün bahâm karye-i mezkûreden Süleyman kerîmesi Fâtıma nâşize olup babasının evine gidüp bana itâ'at ve inkiyâd etmemekde olduğundan mezbûrenin bana itâ'at ve inkiyâd ettirmek ve gittiği vakit berâberce hânemden babasının hânesine alup götürdüğü eşyâ ve sâirenin mahalline kendüsünün istirdâd etmek ve lede'l-îcâb akd-i

nikâhımızı isbât etmek üzere mezbûre ile mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve tahlîfe ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâyâ ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve ahz-u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâyâ ve haciz vaz' ve fekkine ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile babam mezbûr Tâhir Ağa'yı vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 5 Temmuz sene [1]317

Müvekkil-i mezbûr

Seyyid Ali

Vekîl-i mezbûr

Babası Tâhir

İmâm-ı Şerifiye

İbrahim Efendi

Muhzır

Mehmed Ağa

Numero 58 / Varak 28b

[55) Karısının Kendisine İtaat Etmesi İçin Açılan Dava]

Düzce'nin Beçi karyesinde mukim Elmasioğlu ( ) İsmail bin Receb nâm kimesne meclisde kazâ-i mezkûrun Yazlık karyesinde sâkin Mehmed Efendi İbn İbrahim Efendi nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûr Beçi'de Kalenderoğlu Ârif kerîmesi Fâtıma bint Ârif zevce-i menkûha-i gayr-i medhûl bahâm olmuş iken mezbûre bana itâ'at ve inkıyâd etmemekde olduğundan mezbûreye bana itâ'at ve inkıyâd ettirmek ve îcâbında akd-i nikâhımızı isbât ettirmek üzere mezbûre ve sâir îcâb edenlerle mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn

teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve haciz vaz' ve fekkine ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve evrâk teblîği ve tebellüğe ve istinkâf-ı ani'l-hükkâma ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâle ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'yye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekil ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi dedigi kayd şod. Fî 9 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkil-i mezbûr

İsmail

Vekil-i mûmâileyh

Ballar'dan

Ballar'dan ...

Mehmed Rüşdi

Laz Mustafa bin Sâlih

Laz Emin bin ...

Yazılmışdır.

Numero 59 / Varak 29a

[56) Vekil Tayini Davası]

Düzce'nin Şerefiye mahallesinde sâkin Hacı İbrahim Ağa bin Hemşin nâm kimesne meclisde Düzce'nin Yazlık karyesinde sâkin Mehmed Efendi İbn İbrahim Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Süyükoğlu karyesinden Çerkes Hacı Osman Efendi aleyhinde ikâmet eylediği cârîye-i semeni da'vâsından dolayı evvelce vekil bulunmuş idiyse de bu kerre dahi tecdîden tevkîl îcâb eylediğinden mûmâileyh ile sâir şimdiye kadar leh ve aleyhimde vukû' bulmuş ve vukû' bulacak bi'l-cümle de'âvîde mehâkim-i şer'yyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve ahz-u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve masârif-ı mahkeme ve sâireyi mûmâileyhden talep ve da'vâya ve istinkâf-ı ani'l-hükkâma ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'yye ile mûmâileyh Mehmed

Efendi'yi vekâlet-i âmme ile nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ yenbeği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 9 Rebiülahir sene [1]319

Müvekkil-i mezbûr

İbrahim

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed Rüşdi

Şerefiye mahallesinden

Laz Reşid Efendi

Cedidiye mahallesinden

Hacı Mustafa

Yazılmışdır.

Numero 60 / Varak 29b

[57) Nikâh Davası]

Düzce'nin Süyükoğlu Karyesinden Cedidiye mahallesinden İbrahim Hilmi Efendi ve Muhzır Mehmed Ağa ta'rîfleriyle mu'arrefe Fâtıma bint İsmail nâm bakire-i bâliğa meclisde mahalle-i mezkûrede sâkin Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp Paşaormanı'nda Şıralık karyesinden Hacı Musa oğlu Hasan tarafından aleyhimde ikâme olunan nikâh da'vâsında merkûmla îcâbı hâlinde mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'a aleyh sıfatlarına muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istîşhâd ve yemîn teklîf ve kabûl etmesine ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Râsih Efendi'yi vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eylediği kayd şod.

Fî 25 Rebiülevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre

Fâtıma

Vekîl-i mûmâileyh

Mu'arrif-i mûmâileyh

Mu'arrif-i mezbûr

Mehmed Râsîh

Mustafa

Mehmed

Numero 61 / Varak 30a

[58) Satış Davası]

'An asıl Trabzon vilâyet-i celîlesine mülhâk Şarlı nâhiyesinin Oğuz'un Resullü karyesinden olup el-yevm Kastamonu vilâyet-i celîlesi dâhilinde Bolu sancağına mülhak Düzce kazâsının Efteni'de Yongalık'da Ardıçdibi karyesinde meskûn ve mutavattan Yaylaoğlu Mahmud bin Ahmed nâm [kimesne] meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i an'l-merâm idüp vilâyet-i müşârün ileyhânın nâhiye-i mezkûresi kurâlarından Hoylu karyesi hudûdu dâhilinde vâki' bâ-tapu mutasarrıf olduğum bir tarafı Dadandıoğlu Hamza ve bir tarafı nehr-i cârî ve bir tarafı tarîk ve bir tarafı dahî ırmak ile mahdûd sazlık fındıklık bâğçe demekle ma'rûf bir kıt'ada on iki dönüm ve diğeri kezâlik karye-i mezkûre hudûdunda vâki' etrâf-ı erba'ası bir tarafı Mehmed oğlu İbiş ve bir taraftan nehr-i cârî ve bir taraftan Kahyaoğlu Osman ve bir taraftan Deli Mehmed oğlu Mustafa ile Latifoğlu Hacı Mehmed sınırlarıyla mahdûd kezâlik tarla ve dam yanı fındıklık demekle ma'rûf bir kıt'ada on iki dönüm ki cem'an yirmi dört dönüm bağçede üç i'tibâriyle bir hisse-i şâyı'amı fi 10 Mayıs sene [1]312 târihinde nâhiye-i mezkûrun Oğuz karyesi imâmı Şahin oğlu Ali Efendi ve muhtârı Efendi oğlu Ahmed ve Hekim oğlu Ya'kub ve Mehmed Ağa oğlu Hasan ve diğeri birkaç kimseler hâzır buldukları hâlde mezkûr Resullü karyesinden Dadandıoğlu Osman bin Ali'ye on beş lira-yı Osmânî bedel-i medfû' ve makbûz mukâbelesinde satmış ve bedel-i ferâğını dahî tamâmen ahz-u kabz etmiş olduğundan mahallinde me'mûru huzûrunda ferâğını takrîr etmek ve lede'l-îcâb mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûl ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve şahs-ı sâlis zuhûrunda ânınla da şerâit-i muharrere vechile muhâkeme ve muhâsama

ve müdâfa‘a ve husûmete ve ahz-u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve âharı dahî tevkîle me'zûn olmak üzere tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile mezkûr Oğuz karyesinde sâkin kayın birâderim Mehmed Ağa mahdûmu Hasan Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dediği kayd şod.

Fî 27 Rebiülevvel sene [1]319.

Müvekkil-i merkûm

Mahmûd

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Molla Ahmed oğlu Bilal

Mehdi oğlu Hasan

Kalaycı oğlu Mehmed Ali

Yazılmışdır

Numero 62 / Varak 30b

[59) Satışın Doğru Olup Olmadığının Bildirilmesi]

136 numarolu hüccet kaydolunacaktır.

Bihî

Düzce Kazâsı Kaymakamlığı Cânib-i 'Alîsi'ne

Sa'âdetlü Efendüm Hazretlerü

Şarlı nâhiyesinin Hoylu karyesi hudûdu dâhilinde vâki' hudûd-ı erba'ası leffen takdîm kılınan pusulada muharrer bir kıt'a tarla ve bir kıt'a findıklık ve üç hisse i'tibâriyle bir hissesini Oğuz'un Resullü karyesinden Yaylaoğulu Mahmud bin Ahmed karye-i mezkûreden Dadandıoğlu Osman bin Ali'ye buradan nakl-i hâne eylediği zaman satdığı merkûm Osman'nın yedinde bulunan mübâyin senedinde gösterilmiş ise de mezkûr arâzîye şimdi Mahmud'un birâderi Halil'in kerîmesi Güber tarafından müdâhale olduğu cihetle istihbârâta nazaran merkûm Mahmud bin Ahmed'in Düzce kasabasının Yongalık karyesine nakl-i mekân ve orada tavattun eylemiş bulunduğundan lutfen merkûmun celbiyle arâzîyi ne zamân ve kimlerin huzûruyla kaç guruşa satmış ise bi't-tahkîk usûlü dâiresinde evrâkının isrâsı husûsu ve sâilinin istikmâline inâyet ve merhamet buyurulması bâbında irâde efendim hazretlerindir.

Fî 13 Rebiülahir sene [1]319 ve fî 16 Temmuz sene [1]317

Müdüri Nâhiye-i Şarlı

Bende

(Mühür)

Numero 63 / Varak 31a

[60) Miras Davası]

Düzce'nin Yukarı Karaköy karyesinde sâkine ve zâtı Mü'minler karyesinden Hacı Ahmed Efendi bin Hasan ve Topçular'dan Tâhir bin Receb nâm kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe Züleyha binti Hacı Ahmed nâm hâtûn meclisde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mezkûr Topçular karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden lî-ebeveyn er karındaşım Ahmed kendü üzerine babamızdan müştereken intikâl eden arâzî ve hâne ve sâireleri kuyûdât-ı resmiyece geçürüp ve kendüsü dahî ahîren vefât etmekle pederimden mevrûs ve intikâli lâzım gelen gerek hâne ve emlâk ve arsa ve gerek arâzîden hisse-i şâyı'amı müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olup eytâmları vasiyyesi müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i mezkûreleri Aîşe binti Hacı Hasan ve Havva binti Mehmed'in her birlerinden tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan olmak üzere her hissesi müteveffâ-yı mezbûrun eytâmına izâfetle vasiyyelerinden talep ve da'vâ ve ahz u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve îcâbı hâlinde mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk cezâ kısımlarında bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâd ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve isbât-ı verâsete ve sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile Düzce'nin Cedidiye mahallesinde sâkin Müftîzâde Mehmed Râsih Efendi İbn Musa Efendi'yi kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb tescîl olundu.

Fî 13 Cemaziyelevvel sene [1]319

Müvekkile-i mezbûre

Züleyha Hâtûn

Mezbûre parmak basdığı tasdik olunur fi 13 (*târîh-i mezbûr*)

Şâhid

ve Mu'arrif-i mezbûr

(mühür)

Şâhid

ve Mu'arrif-i mezbûr

(Mühür)

Yazılmışdır

Numero 64 / Varak 31b

[61) Alacak Davası]

Düzce'nin Câmi'-i Kebîr mahallesinde sâkine ve zâtı Kasabalı Hâcî Ahmed Bey bin Hâcî Mehmed Efendi ve Bolulu Tevfik Efendi bin Abdullah ta'rîfleriyle mu'arrefe Hanife binti Ahmed Bey nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Şerefiye mahallesinde sâkin Rusçuklu Mehmed Efendi bin Memiş Ağa nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevc-i mutallakım Bolu'nun İmâret mahallesinden Kâtibzâde Hasib Ağa terekesinde kable't-tatlîk bâ-hüccet-i şer'iyeye zimmetinde bulunmağla berâber nafaka-i mütevessilemizden icrâda bulunan yedi yüz altmış dört buçuk ve ba'de't-tatlîk kezâlik işleyüb ( ) verasetinden bulunmuş olan üç yüz ve kezâlik zimmetinde mütekarrar ve ma'kûdün aleyh mehr-i müeccelim olan bin bir guruş ki cem'an iki bin altmış beş buçuk guruş ile emsile-i nisvâniyeden olarak kendime mahsûs ve tahsîs otuz kalemde olan ma'lûmü'l-ecnâs eşyâ ma'a sanduk zevc-i mutallakım merkûm Hasib Ağa'dan taleb ve da'vâ ve ahz-u kabza ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâl ve isâle ve îcâbı hâlinde mehâkim-i şer'iyede ve mehâkim-i nizâmiyenin hukûk ve cezâ kısımlarında merkumla bidâyeten ve i'tirâzen ve istînâfen ve temyîzen ve i'âreten müdde'î ve müdde'â aleyh sıfatlarıyla muhâkeme ve muhâsama ve husûmet ve redd-i cevâba ve ikâme-i şuhûd ve istişhâda ve yemîn teklîf ve kabûlüne ve evrâk-ı resmiye tanzîm ve takdîm ve kabûle ve vaz'-ı imzâya ve istihsâl edeceği i'lâmın hükmünü icrâya ve haciz vaz' ve fekkine ve evrâk teblîğ ve tebellüğe ve sulh ve ibrâya ve icrâda olan evrâkın ta'kîbine ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllîsine ve âharı dahî tevkîline tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile mûmâileyh Mehmed Efendi'yi vekîl-

i murahhas ve mufavvaz ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde, ol dahî ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd şod.

Fî 24 Cemâziyelâhir sene [1]319

Vekîl-i mûmâileyh

Mehmed

Müvekkile-i mezbûre (Mühür)	Mu'arrif-i mezbûr Hacı Ahmed Bey	Mu'arrif-i mezbûr Tevfik	Şerefiye mahallesinden Mustafa Efendi
--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---

Ek 1

[62) Vekâlet Hüccesi Verilmesi]

Evvel emirde tapu kitabetine, fî 29 Temmuz sene [1]317

İşbu tahrîrât mütâla'a olundu münderecâtında beyân olan Yaylaoğlu Mahmud 'anasıl Trabzon vilâyeti dâhilinde Şarlı nâhiyesine mülhâk Hoylu karyesi ahâlîsinden olup şimdiki hâlde Düzcce kazâsının Yongalık karyesinde iskân etmiş olduğundan karye-i mezkûre dâhiline mutasarrıf olduğu arâzîsine ferâğ edeceğinden usulü dâiresinde bir kıt'a vekâlet hüccetinin istihsâli için evvel emirde mahkeme-i şer'iyeye havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 30 Temmuz sene [1]317

Bende

(Mühür)

Mahkeme-i Şer'iyeye Cânib-i Muhteremi'ne, fî 30 Temmuz sene [1]317

Derûn-ı istid'âda ismi mezkûr Mahmud bin Ahmed tarafından mahallinde mu'amele-i ferâğına îfâ edecek birisini vekîl edeceğinden merkûma bir vekâlet hüccetinin tanzîmi zımnında kaleme. Fî 30 Temmuz sene [317]

Ek 2

Trabzon vilâyet-i celîlesi dâhilinde Şarlı nâhiyesine tâbi' Hoylu karyesi hudûdunda bulunan sazlık fındık bağçesi.

Bir taraftan Dadandıoğlu Hamza, bir taraftan tarîk-i âmm, bir taraftan nehr-i cârî, bir taraftan ırmak ile mahdûd kıt'a 1, dönüm 12.

Köylük tarla ve fındıklık.

Tarafları Mehmed oğlu Emin ve bir taraftan nehr-i cârî, bir taraftan Kâhyaoğlu İzzet, bir taraftan Latif oğlu Hâcî Mehmed sınırlarıyla mahdûd kıt'a 1, dönüm 12.

Yayla oğlu Mahmud'un bu arâzî ve fındıklıklarda üç hisse i'tibâriyle bir hissesi olduğu.

Ek 3

Yongalık Ardıçdibi karyesinden Mahmud bin Ahmed.

" Yayla Ahmed oğlu Bilal bin Ahmed.

" Mustafa oğlu Hasan bin Mustafa ve Mehmed Ali.

Oğuz karyesinden İmâm Şahîn oğlu Ali Efendi ve Muhtar Efendi oğlu Ahmed ve gayrihüm.

SONUÇ

Türkiye'nin Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Düzce, 16. yüzyıldan itibaren bir pazaryeri olarak, Düzce Pazar şeklinde kaynaklarda tanımlanmış, 19. yüzyılda kaza statüsü alarak yörenin idarî merkezi olan Üskübü'nün yerini almıştır. Düzce'nin periferik hali, onun kaynaklarda yer alma durumunu da etkilemiş ve kuruluşundan modern dönemlere kadarki yapısı bu sınırlı malumat çerçevesinde ele alınmıştır. Bu bakımdan Düzce kazasına ait 1302-1325/1885-1908 tarihleri arasındaki 23 yılda tutulmuş 33 adet şer'iyeye sicili, şehrin yakın dönem tarihinin en azından bir kısmını aydınlatmak için önemlidir. Bilindiği gibi kadılar veya nâibleri tarafından tutulan bu siciller, yalnızca davalar hakkındaki hükümleri değil aynı zamanda söz konusu şehrin idarî, sosyal ve ekonomik yapısı hakkında da bilgiler içerirler. Düzce şehrinin yakın dönemine dair birinci el kaynak niteliği taşıyan bu şer'iyeye sicilleriyle ilgili çalışmalar ise daha başlangıç seviyesindedir ve bu çalışma bu yönde atılmış ilk birkaç adımdan biridir.

1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili'ndeki toplam 64 dava 1318-1319/1901-1902 tarihli olup bir yıllık süre zarfını kapsamaktadır. Sicil'de geçen davalardaki bilgiler tahlil edilirken 1831 tarihli Düzce Nüfus Defteri'nden ve Bolu Vilayet Salnamesi'nden yararlanılmış, mukayeseler yoluyla mevcut malumat değerlendirilmeye çalışılmıştır. 1901 yılında Düzce'de idarî teşkilatta görev yapan devlet adamlarının Kastamonu ve Bolu'ya ait salnâmelerde geçen isimlerle uyumlu olup olmadığı incelenmiş, Sicil'de geçen şahıs isimleri Düzce Nüfus Defteri'ndeki isimlerle karşılaştırılarak isim verme geleneğindeki benzerlik deşifre edilmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde Düzce Şer'iyeye Mahkemesi'nde mahkeme kâtibi olarak Zekeriya Efendi'nin, kâtip olarak Ali Bey'in, muhızırın olarak Mehmed Ağa'nın, mübaşir olarak Tevfik Efendi'nin çalıştıkları tespit edilmiştir. Mehmed Rasih Efendi, Mehmed Rüştü Efendi ve İsmail Hakkı Efendi'nin de Düzce'de dava vekilliği yaptıkları anlaşılmıştır.

Şer'iyeye sicilleri kent tarihinin pek çok yönü hakkında önemli bilgiler içeriyorsa da 1165 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili sadece hükümleri ihtiva etmesi yönüyle daha ziyade klişe ifadelerden oluşmakta, dönemin idarî, sosyal ve malî hayatına dair sınırlı malumat ihtiva etmektedir. Nitekim halkın giyim-kuşamı,

kullandıkları araç-gereçler, ziraâ üretim ve malî durumuna dair pek bir bilgiye rastlanmamıştır. Yine evlilik davalarından çok boşanma, mehir ve kocaya itaat davalarının önemli bir yekün oluşturduğu görülmüştür. Sicil’de yalnızca bir davada vekâlet hücceti verilmesiyle ilgili bilgiye tesadüf edilmiştir.

1165 numaralı Düzce Şer’iyye Sicili’nde dikkat çeken bir husus, 19. yüzyılda yaşanan göçlerle birlikte tam anlamıyla bir göç şehri haline gelen Düzce’ye hangi bölgelerden göçmenlerin geldiğine dair malumattır. Bolu, Çorum, Elâzığ (Ma’mûretü’l-Aziz), Giresun, İzmit, Rize, Sivas ve Trabzon vilayetlerinden göç edip Düzce’ye yerleşen adları Sicil’de kayıtlı şahıslar, memleketlerinde var olan arazilerinin satışı veya başkasına devredilmesi talebiyle mahkemeye başvurmuşlar ve işlemlerini resmî yollarla halletmeye çalışmışlardır.

1165 numaralı Düzce Şer’iyye Sicili’nde geçen davaların çoğu miras davası ve mehirle ilgili alacak davalarıdır. Bundan başka Sicil’de nikâh, boşanma ve nafaka, alacak, arazi ihtilafı, emlak ve satış, haciz, fazla faiz talebi, başkası tarafından el konulan hayvanların geri alınması, vekâlet hücceti verilmesi ve kocaya itaat gibi Tanzimat sonrası yetki alanları daraltılan Şer’iyye mahkemelerinin sorumluluk alanına giren davalar vardır. Bu davalarda geçen şahıs isimlerinden yola çıkarak Düzce bölgesinde yaşayan şahısların etnik kökenine, mesleğine, dinine ve toplumsal sınıfına dair tanımlar ve yorumlar yapılmıştır. Yine şahıs isimlerinin önüne konulan unvan ve lakaplarla da kişilerin toplumdaki mevkii ve şahsın aile içindeki akrabalık derecesi hakkında tespitler aktarılmıştır.

Davalarda dinî hayatın çeşitliliğini gösteren çok fazla bilgiye rastlanmamıştır. Yalnızca üç davada Rum ve Ermeni kökenli şahısların isimleri geçmekte, Rumlarla ilgili herhangi bir inanç ifadesi kullanılmıyorsa da Ermenilerden söz edilirken Katolik oldukları belirtilmektedir. Yine davacı, davalı, şahit veya dava vekillerinin lakaplarının yanında bazen onların hangi meslek gruplarına mensup olduğuna da değinilmiştir. Örneğin fazla faiz alımıyla ilgili davada davacının babasının Rum kökenli ve ekmekçi olduğu yazılmıştır. Yine alacak davasında da Rum milletinden olan şahsın taşçı ustası olduğu belirtilmiş, miras davalarının birinde de vekillik yapan şahsın Ermeni milletinden olup papuççu esnafı olduğu kaydedilmiştir.

Sicil’de fazla faiz alınmasıyla ilgili bir dava bulunmaktadır. Dava meselesi haline gelen kiremit ocağının kirasından doğan anlaşmazlıkta fazla faiz alındığından da söz edilmektedir. Dikkat çeken diğer dava konuları ise kocaya itaat davaları ve karısının eve dönmesi için açılan davalardır. Defterde hatırı sayılır şekilde yer tutan bu davalar, kadınların kendilerine yapılan haksızlık karşısında mahkeme yoluyla haklarını arayabildiklerini göstermektedir.

Göründüğü kadarıyla 1165 numaralı Sicil, dava hükümlerini içerdiğinden ve ekseriyetle de vekil tayini meselesiyle ilgili olduğundan daha ziyade resmî evrakta yer alan klişe ifadelerden oluşmakta, bu da Düzce tarihi, kültürü, sosyal hayatı gibi konulara dair olası bilgileri sınırlamaktadır.

KAYNAKLAR

- 1246/1831 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Düzce*, yay. haz. Mustafa Keskin, Düzce: Düzce Belediyesi Kültür Yayınları (2014).
- 1318-1319/ 1901-1902 Tarihli 1165 Numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili*.
- Atar, Fahrettin, "Mahkeme", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 27, Ankara (2003), 338-341.
- Akman, Ahmet, "Tanzimat Sonrası Osmanlı Usûl Hukukundaki Gelişmeler", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/1 (2019), 431-450.
- Ahıskalı, Recep, "Muhzır", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 25, İstanbul (2006), 85-86.
- Alkan, Mustafa, "Türkiye'nin Temelleri ya da Göç", *Orta Karadeniz Sempozyumu Düzenleme Komitesi*, Siyasal Kitabevi (2005), 417-435.
- Alkaya, Ercan, "Türklerde Ad Verme Geleneği ve Kişi Adları", *Türk Kültürü*, c.39(2001), 442-448.
- Aybey, Salih, "Osmanlı'dan Günümüze Türk Toplumunun Aile Kurumuna Bakışı ve Aile Yapısındaki Değişimin Değerlendirilmesi", *Tarih Okulu Dergisi(TOD)*, 27(2016), 203-217.
- Aydın, M. Akif, "Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri", *Osmanlı Araştırmaları*, ed. Halil İnalçık- Nejat Göyünç, İstanbul 3(1982), 1-12.
- Aydın, M. Akif, "Mahkeme", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 27, Ankara (2003), 341-344.
- Bayartan, Mehmet, "Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 13 (2005), 93-107.
- Bayraktar, Kaya "Osmanlı Bankasının Kuruluşu", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3/2(2002), 71-88.
- Bozatay, Şeniz Anbarlı- Demir, Konur Alp, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/10(1014), 71-89.
- Bolu Livası Sâlnâmesi (1337-1338/1921-1922)*, Bolu: Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı (Bolu Hükümet Matbaası 1338).
- Cafer Çiftçi, "Düzce'de Tütün Üretimi ve Reji İdaresi", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 172-181.
- Çelik, Buket, "Osmanlıda Kadın İsimleri: Sivas Eyaleti Örneği (1742-1763)", *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, 10/10 (2018), 79-104.
- Demir, Abdullah, "Osmanlı Devleti'nde Kadılar ve Naipeler", *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1/1(2017), 28-37.
- Düzbakar, Ömer, "Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri", *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2003/2), 97-108.
- Ertuğrul, Ali, "Düzce: Göç Yolunda Bir Şehir ve Birkaç Hikâye", *Uluslararası Şota Rustaveli 850. Yılı Sempozyumu Bildirileri*, ed. Ali Ertuğrul, Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları (2018), 699-733.

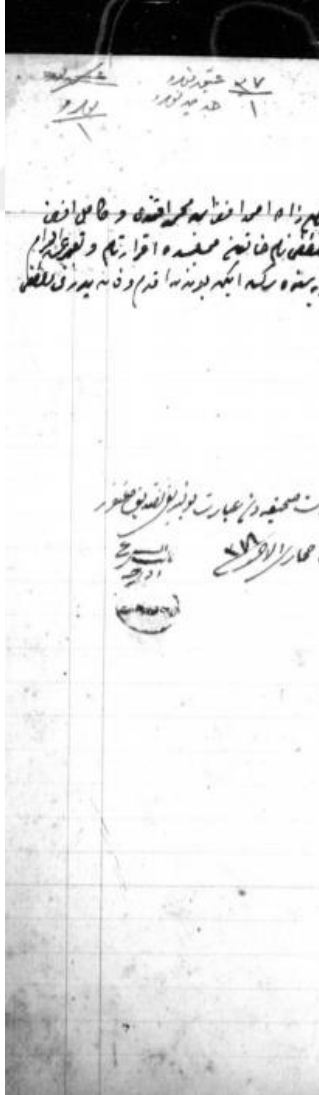
- Ertuğrul, Ali, “II. Selim Dönemine Ait Evkâf Defteri’ne Göre Düzce ve Havalisindeki Vakıflar ve Gelir Kalemleri”, *Düzce’de Tarih Kültür ve Sanat*, ed. İsmail Yaşayanlar, Bursa: Gaye Kitabevi (2017), 192-206.
- Ergenç, Özer, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları 4*, İstanbul (1984), 67-78.
- Ekinci, Ekrem Buğra, “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3/5(2005), 417-439.
- Genç, İlhan, “Düzce’ye Göçlerde Yaşanan Problemler ve Bazı Tespitler”, *Düzce’de Tarih, Kültür ve Sanat*, ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik, Bursa: Gaye Kitabevi (2016), 75-81.
- Genç İlhan-Sütçü Çiğdem-Zengin Hilal, “Göçlere Yurt Olan Şehir”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 83-96.
- Genç, Serdar , “17. ve 18. Yüzyıllarda Balıkesir’de Ekmekçi Esnafı”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12/1 (2007), 59-70.
- Gençoğlu, Mustafa, “1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/1 (2011), 29-50.
- Kastamonu Vilayeti Salnâmesi (1299/1882)*, Kastamonu Vilayet Matbaası.
- Kara, Adem, “Kafkas Göçmenlerinin Yeni Yurtlarında Karşılaştıkları Sorunlar”, *Düzce’de Tarih, Kültür ve Sanat*, ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik, Bursa: Gaye Kitabevi (2016), 139-149.
- Kayar, Betül, “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 1(2020), 189-234.
- Keskin, Mustafa, “1831 Tarihli Düzce Nüfus Sayımı: Düzce’nin Beşeri, Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 72-76.
- Kızılcıaoğlu, Murat, *1153 Numaralı Düzce Şer’iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (2021).
- Kütükoğlu, Mübahat S., *Osmanlı’nın Sosyo-Kültürel ve İktisadi Yapısı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2018).
- Konukçu, Enver, “Konuralp ve Çevresi”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 16-23.
- Köksal, Osman, “19. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabasındaki Şahıs Adı Profili”, *Bilig Dergisi*, 65 (2013), 231-246.
- Müstakil Bolu Livası Sâlnâmesi (1334/1918)*, Bolu: Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı (Bolu Hükümet Matbaası 1334).
- Menekşe, Metin, “Türk Kültüründe Kişi Adları ve Lakaplar: 19. Yüzyıl Ortalarında Seyitgazi Kasabasında Kullanılan Kişi Adları ve Lakaplar Üzerine Bir

- İnceleme”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 65 (2019), 301-332.
- Oğuzoğlu, Yusuf, “Düzce’yi Dış Dünyaya Bağlayan Yol Ağı”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 55-63.
- Özkiş, Ahmet-Baş, Gül İşçi, “Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18/30(2016), s.90.
- Özlu, Zeynel, “19. Yüzyılda Düzce Kazasına Göçler”, *Bilig Dergisi*, 61 (2012), 201-222.
- Özlu, Zeynel, *İlk Çağdan Cumhuriyet’e Bir Batı Karadeniz Kenti Düzce (Ahali-yi Sadıka/Sefine-i Nuh)*, İstanbul: Fırat Basım (2015).
- Özlu, Zeynel, “Batı Karadeniz’de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium, Üskübü (Konuralp)”, İstanbul: Doruk Yayıncılık (2008).
- Pınarcık, Pınar-Sütcü, Çiğdem, “Bir Antik Kent ve Kültürel Mirasın İzdüşümü: Konuralp”, *Uluslararası Konur Alp Gazi ve Düzce Tarihi Sempozyumu Bildiriler*, yay. haz. Ali Ertuğrul-Fırat Yaşa, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2020), 67-86.
- Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1286/1869)*, Def’a 1, Kastamonu: Matba’a-i Vilâyet,
- Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1306/1889)*, Def’a 15, Kastamonu: Matba’a-i Vilâyet,
- Salnâme-i Vilâyet-i Kastamonu (1317/1899)*, Def’a 20, Kastamonu: Matba’a-i Vilâyet
- Son Teşkilât-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları*, İstanbul (1928)
- Sönmez, Mesut, “1476 Tarihli Vakıf Defterinin “Niğde” Bölümünde Yer Alan Lakap Ve Unvanlar”, *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4 (2020), 62-70.
- Şahin, İlhan-Egawa, Hikari, “Osmanlı Döneminde Düzce’nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 43-55.
- Şık, Zafer, *Lügat-i Şer’î/Şer’iyye Sicilleri Sözlüğü*, Konya (2020).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, “Devlet Arşivleri Başkanlığı” <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/> .Erişim 07.08.2022.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, “Kadı Sicilleri Veri Tabanı”, <http://ktp.isam.org.tr/?url=kaynaksicil/> . Erişim 07.08.2022.
- Taş, Kenan Ziya, “Düzce’de Osmanlı Tahrirleri”, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, ed. Ali Ertuğrul, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 64-72.
- Türkçe Sözlük*, 1-2, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi (1998).
- Torun, Yeter, “Türkçede Unvan Grupları ve Diziliş Özellikleri Üzerine”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15/1 (2006), 361-368

- Tuzcu, İbrahim, “Düzce’deki Laz Köylerinin Göç Serüvenleri”, *Düzce’de Tarih, Kültür ve Sanat*, ed. Yusuf Oğuzoğlu-Fatih Özçelik, Bursa: Gaye Kitabevi (2016), 93-99.
- Yaşayanlar, İsmail, “Kafkas Göçmenlerinin Yolculuğu ve Düzce’de İskânı (1857-1914)”, ed. Ali Ertuğrul, *Düzce’de Tarih ve Kültür*, Bursa: Gaye Kitabevi (2014), 102-121.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları (2014).
- Uğur, Yunus, “Şer‘iyye Sicilleri”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 39, İstanbul (2010), 9-11.
- Yetişgin, Mehmet –Özdamar, Toroshan, “19. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devletinde Aile Kurumu: Besni Örneği”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13/1(2016), 219-240.

EK: 1165 NUMARALI DÜZCE ŞER'İYYE SİCİLİ TIPKIBASIMI

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ : BOLU

İLÇE : DÜZCE

Demirbaş No : 1165

Mikrofilm No: 6893

Poz Sayısı:

Çekildiği Yıl : 1998

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد الله على نعمه العظيمة التي لا تحصى ولا تعد في حقنا
 اولادنا الهمم ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك
 حمد الله على نعمه العظيمة التي لا تحصى ولا تعد في حقنا
 ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك
 حمد الله على نعمه العظيمة التي لا تحصى ولا تعد في حقنا
 ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 اجمعين

11

ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك
 حمد الله على نعمه العظيمة التي لا تحصى ولا تعد في حقنا
 ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك
 حمد الله على نعمه العظيمة التي لا تحصى ولا تعد في حقنا
 ووزنهم في جوارحهم من انهم في الدنيا كذالك
 اغنيهم ولا يفتقر في عاقبتهم ولا يفتقر في عاقبتهم
 ان شئت كيرثوه بعدنا انما نعلم انهم في الدنيا كذالك

الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 اجمعين

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 اجمعين

۱۴۶. هزاران جنبه در زمین

روز و شبی که در آنجا میماند

۴۷

انجم عقوبت

بسم الله الرحمن الرحيم... انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند... انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند...

در زمین تو قیاسی که در آنجا میماند... انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند... انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند...

عقوبت انجم

و در روز...

و در روز...

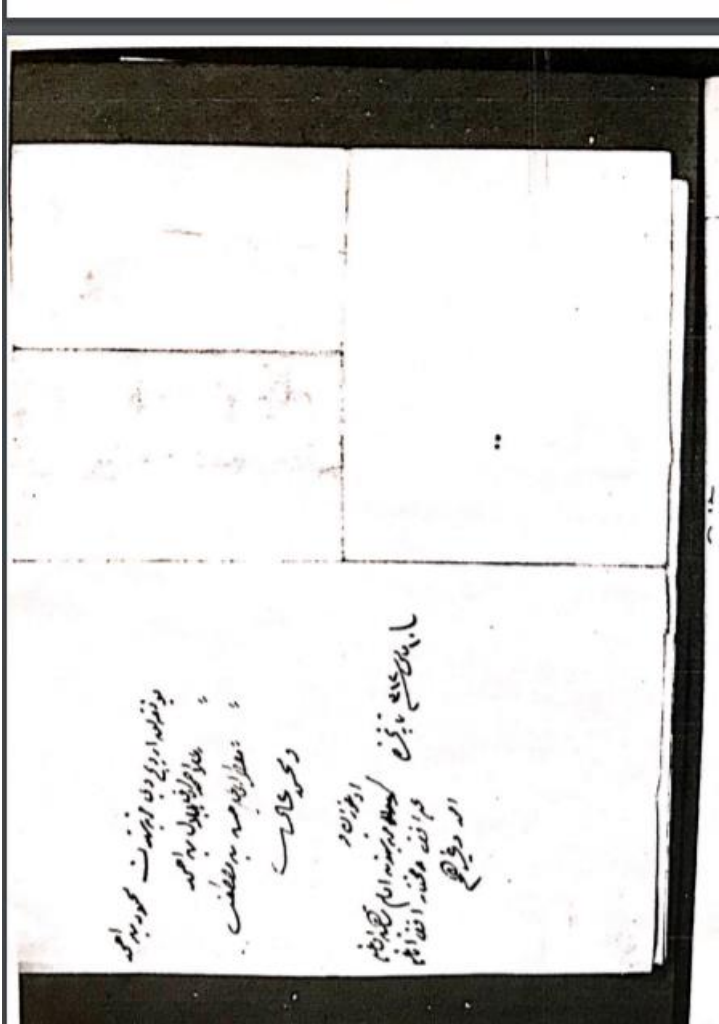

انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند... انجم عقوبت... روز و شبی که در آنجا میماند...

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ : BOLU

İLÇE : DÜZCE

Demirbaş No : 1165

Mikrofilm No: 6893

Poz Sayısı: 36

Çekildiği Yıl : 1998